

СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈ
О УЛОЗИ ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА
У ЗАШТИТИ ЉУДСКИХ ПРАВА
У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

**СПЕЦИЈАЛНИ ИЗВЈЕШТАЈ О УЛОЗИ
ИНСПЕКЦИЈСКИХ ОРГАНА У ЗАШТИТИ
ЉУДСКИХ ПРАВА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ**

Бања Лука, новембар 2020. године

Издавач:

Институција омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине

78 000 Бања Лука, Академика Јована Сурутке број 13

имејл: bl.ombudsmen@ombudsmen.gov.ba

www.ombudsmen.gov.ba

Аутори извјештаја

Омбудсмани:

проф. др Љубинко Митровић

др Јасминка Џумхур

Нивес Јукић

Радна група

др Јасминка Џумхур, координаторка

Алма Суљић, помоћница омбудсмана

Јелена Симовић, стручна савјетница

Селма Јахић, стручна савјетница

Технички уредио

Драган Перић, шеф Одјељења за информационе технологије

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР	7
I ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ПОСЛОВА НА НИВОУ БИХ.....	9
1.1. Министарство безбједности Босне и Херцеговине	9
1.1.1. Инспекторат Министарства безбједности Босне и Херцеговине	9
1.1.2. Буџет	11
1.1.3. Материјално-техничка средства	11
1.1.4. Људски ресурси	11
1.1.5. Питања из дјелокруга рада	12
1.2. Министарство одбране Босне и Херцеговине	13
1.2.1. Генерални инспекторат Министарства одбране Босне и Херцеговине.....	13
1.2.2. Буџет	15
1.2.3. Материјално-техничка средства	15
1.2.4. Људски ресурси	15
1.2.5. Питања из дјелокруга рада	17
1.3. Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине	20
1.3.1. Инспекторат Министарства комуникација и саобрћаја Босне и Херцеговине	20
1.3.2. Материјално-техничка средства	21
1.3.3. Људски ресурси	21
1.3.4. Питања из дјелокруга рада	21
1.3.5. Општа питања	22
1.4. Министарство правде Босне и Херцеговине	22
1.4.1. Управни инспекторат Министарства правде Босне и Херцеговине	22
1.4.2. Буџет	23
1.4.3. Материјално-техничка средства	24
1.4.4. Људски ресурси	24
1.4.5. Питања из дјелокруга рада	25
1.5. Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине	27
1.6. Министарство спољних послова Босне и Херцеговине	28
1.6.1. Канцеларија за контролу дипломатских и конзуларних послова.....	28
1.6.2. Буџет	29
1.6.3. Материјално-техничка средства	29
1.6.4. Људски ресурси	29
1.6.5. Питања из дјелокруга рада	30
1.6.6. Општа питања	31
II ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ПОСЛОВА НА НИВОУ ЕНТИТЕТА, КАНТОНА И БРЧКО ДИСТРИКТА	32
2.1. Република Српска	32
2.1.1. Организација инспекцијских послова	32
2.1.2. Правни прописи који уређују инспекцијске послове.....	36
2.1.3. Проблеми у раду с којима се сусрећу инспекцијски органи.....	38
2.1.4. Буџет	39

2.1.5. Људски ресурси	40
2.1.6. Материјално-техничка средства	43
2.1.7. Подаци о предметима и другим поступањима инспекцијских органа у Републици Српској.....	44
2.2. Федерација Босне и Херцеговине	50
2.2.1. Инспекторати у оквиру дјеловања федералних министарстава.....	51
2.2.2. Управни инспекторат, Федерално министарство правде.....	51
2.2.2.1. Буџет.....	53
2.2.2.2 Материјално-техничка средства.....	53
2.2.2.3. Људски ресурси	53
2.2.2.4. Питања из дјелокруга рад.....	54
2.2.2.5. Општа питања	54
2.2.3. Пореска управа/порески инспектори у оквиру Федералног министарства финансија	55
2.2.4. Федерална управа за инспекцијске послове као самостални орган управе	56
2.2.4.1. Буџет.....	58
2.2.4.2. Материјално-техничка средства.....	58
2.2.4.3. Људски ресурси	58
2.2.4.4. Дјелокруг рада	60
2.3. Ниво кантона	62
2.3.1. Унско-сански кантон.....	64
2.3.1.1. Буџет.....	64
2.3.1.2. Материјално-техничка средства.....	64
2.3.1.3. Људски ресурси	64
2.3.1.4. Питања из дјелокруга рад.....	65
2.3.2. Босанско-подрињски кантон Горажде	67
2.3.2.1. Буџет.....	67
2.3.2.2. Материјално-техничка средства.....	67
2.3.2.3. Људски ресурси	67
2.3.2.4. Питања из дјелокруга рада.....	67
2.3.3. Кантон 10	69
<u>2.3.3.1. Буџет</u>	69
2.3.3.2. Материјално-техничка средства.....	69
2.3.3.3. Људски ресурси	69
2.3.3.4. Питања из дјелокруга рада.....	69
2.3.4. Посавски кантон.....	70
2.3.4.1. Буџет.....	70
2.3.4.2. Материјално-техничка средства.....	70
2.3.4.3. Људски ресурси	71
2.3.4.4. Питања из дјелокруга рада.....	71
2.3.5. Тузлански кантон.....	72
2.3.5.1. Буџет.....	72
2.3.5.2. Материјално-техничка средства.....	72
2.3.5.3. Људски ресурси	72
2.3.5.4. Питања из дјелокруга рада.....	73

2.3.6. Зеничко-добојски кантон.....	74
2.3.6.1. Буџет.....	74
2.3.6.2. Материјално-техничка средства.....	74
2.3.6.3. Људски ресурси.....	75
2.3.6.4. Питања из дјелокруга рада.....	76
2.3.7. Кантон Сарајево.....	78
2.3.7.1. Буџет.....	78
2.3.7.2. Материјално-техничка средства.....	78
2.3.7.3. Људски ресурси.....	78
2.3.7.4. Питања из дјелокруга рада.....	79
2.3.8. Западнохерцеговачки кантон.....	82
2.3.8.1. Буџет.....	82
2.3.8.2. Техничко-материјална средства.....	82
2.3.8.3. Људски ресурси.....	82
2.3.8.4. Питања из дјелокруга рада.....	83
2.3.9. Херцеговачко-неретвански кантон.....	84
2.3.9.1. Буџет.....	84
2.3.9.2. Материјално-техничка средства.....	84
2.3.9.3. Људски ресурси.....	85
2.3.9.4. Питања из дјелокруга рада.....	87
2.3.10. Средњобосански кантон.....	91
2.3.10.1. Буџет.....	91
2.3.10.2. Материјално-техничка средства.....	92
2.3.10.3. Људски ресурси.....	92
2.3.10.4. Питања из дјелокруга рад.....	92
2.3.11. Инспекцијски органи у општинама/градовима у Федерацији БиХ.....	92
2.3.11.1. Буџет.....	93
2.3.11.2. Материјално-техничка средства.....	94
2.3.11.3. Људски ресурси.....	96
2.3.11.4. Питања из дјелокруга рада.....	96
2.4. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине.....	103
2.4.1. Канцеларија градоначелника - Инспекторат.....	103
2.4.1.1. Буџет.....	104
2.4.1.2. Материјално-техничка средства.....	104
2.4.1.3. Људски ресурси.....	104
2.4.1.4. Питања из дјелокруга рад.....	105
2.4.2. Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, Финансијска инспекција Пореске управе Брчко дистрикта БиХ.....	107
2.4.2.1. Буџет.....	107
2.4.2.2. Материјално-техничка средства.....	107
2.4.2.3. Људски ресурси.....	108
2.4.2.4. Питања из дјелокруга рада.....	108
III ЖАЛБЕ НА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ОРГАНЕ РЕГИСТРОВАНЕ У ИНСТИТУЦИЈИ ОМБУДСМАНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БИХ.....	109
IV ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА.....	115
V ПРЕПОРУКЕ.....	119

ПРЕДГОВОР

Владавина права подразумјева, прије свега, осигурање примјене закона и поштовање људских права. У циљу имплементације ових принципа, државе успостављају различите механизме, а инспекцијски надзор представља један од кључних механизма. Ефикасност овог механизма, у принципу, треба да превенира и често обраћање грађана судовима, јер механизам судске заштите треба да буде изузетак, а не правило.

Са аспекта поступања Институције омбудсмана за људска права БиХ (у даљњем тексту: Институција), у случају кршења људских права, кључно је ефикасно дјеловање инспекцијских органа због комплементарности осигурања имплементације закона и поштовања људских права. Ово је посебно важно у случају када одговорни субјект за кршење права није јавни орган, с обзиром да Институција има искључиво мандат да надзире јавне органе у вршењу јавних овлашћења са аспекта осигурања поштовања људских права.

Власт има обавезу поштовања и заштите права. Обавеза поштовања права је неодложна обавеза и значи да власт треба да се суздржи од мијешања које би негативно утицало на остварење права. Обавеза заштите значи да власт мора осигурати да се актери, који не припадају државним институцијама, не мијешају у остварење људских права, као што су приватна лица, лица из привредног сектора или невладине организације. У циљу осигурања овог активног дјеловања, власт успоставља различите механизме, а најзначајнији механизам је инспекцијски надзор. У случају када тај механизам није успостављен или није ефикасан у свом дјеловању то за посљедицу има кршење људских права.

У протеклих неколико година Институција региструје повећан број жалби у којима се као одговорни орган појављује инспекцијски органи. Ова чињеница, а и специфичност жалби је била разлог због чега су Омбудсмани за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Омбудсмани) одлучили да сачине Специјални извјештај о улози инспекцијских органа у заштити људских права у Босни и Херцеговини (у даљем тексту: Специјални извјештај).

Циљ овог извјештаја јесте да се на свеобухватан начин прикаже стање у области инспекцијског надзора са аспекта важећег законодавства, материјално-техничких и људских ресурса којима располажу инспекцијски органи свих нивоа власти у БиХ, дјелокруга рада, сарадње, те дефинишу препреке које онемогућавају ефикасније дјеловање инспекцијских органа. Сврха Специјалног извјештаја јесте да послужи као информативни инструмент доносиоцима политика и закона приликом креирања мјера чији је циљ унапређење функционисања инспекцијског надзора као елемента владавине права, те тиме осигурају и ефикаснију заштиту права грађана.

Структурална комплексност инспекцијских органа, а посебно тематска и територијална подијељеност надлежности дјеловања инспекцијских органа одредила су и методолошки приступ код сачињавања овог извјештаја. Поред анализе важећег домаћег законодавства и других доступних докумената, за потребе израде Специјалног извјештаја сачињен је упитник¹ који је упућен инспекцијским органима на нивоу Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, свих десет кантона у саставу Федерације БиХ, Брчко

¹ Акт Омбудсмана Босне и Херцеговине број: Ж-СА-05-1042/19 од 7.10.2019. године;

дистрикта БиХ, те на нивоу градова и општина. Институција је органима који нису доставили одговор у предвиђеном року упутила ургенцију² на захтјев за доставу података од 7. 10. 2019. године. Институција је такође појединим институцијама³ накнадно упутила акт с упитником⁴.

Циљ упитника је био да инспекцијски органи на унифициран начин доставе податке и на тај начин изврше и самоевалуацију свог дјеловања, али и да идентификују слабости које утичу на ефикасност њиховог рада.

Нацрт Специјалног извјештаја је 26.11.2020. године упућен свим интервјуисаним органима, уз позив да, уколико имају одређене коментаре, примједбе или сугестије на дио њиховог одговора инкорпорираног у текст, исто доставе путем електронске поште, у остављеном року.

Омбудсмани се користе овом приликом да захвале свим инспекцијским органима на достављеним одговорима. Добијени подаци су презентовани кроз поглавља у Извјештају поштовањем функционалног принципа који слиједи организациону структуру унутар које су инспекцијски органи успостављени. У Поглављу III су презентована искуства Институције заснована на жалбама које су регистроване у Институцији, а у којима су као одговорни орган наведени инспекцијски органи. Специјални извјештај садржи и препоруке које су презентоване као засебно поглавље, у којем су садржане препоруке које су својствене за већину инспекцијских органа. Такође, напомињемо да је рад на овом извјештају био пролонгиран усљед пандемије КОВИД-19 али није изгубио на актуелности с обзиром на добијене податке.

Омбудсмани за људска права БиХ

---

² Акт Омбудсмана Босне и Херцеговине број: Ж-СА-05-1042/19 од 9.12.2019. године;

³ Министарство безбједности Босне и Херцеговине, Министарство одбране Босне и Херцеговине, Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине, Министарство транспорта и комуникација Босне и Херцеговине, Федерално министарство правде, Влада Средњобосанског кантона, Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске и Инспекторат Брчко дистрикта;

⁴ Акт Омбудсмана Босне и Херцеговине број: Ж-СА-05-1042/19 од 22.9.2020. године;

I ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ПОСЛОВА НА НИВОУ БиХ

На нивоу Босне и Херцеговине инспекцијски надзор успостављен је у оквиру шест⁵ министарстава⁶. У наставку су презентоване њихове надлежности.

1.1. Министарство безбједности Босне и Херцеговине

1.1.1. Инспекторат Министарства безбједности Босне и Херцеговине

Законом о управи Босне и Херцеговине⁷ уређује се организација управе институција Босне и Херцеговине у погледу положаја, улоге, уређења, овлашћења и обавеза органа управе и друга питања од значаја за организацију и рад тих органа у вршењу послова управе.

У складу с одредбама овог закона, посебних прописа и овлашћења те описаних послова и задатака из Правилника о унутрашњој организацији Министарства безбједности Босне и Херцеговине⁸ (удаљем тексту: Министарство безбједности) утврђен је дјелокруг рада Инспектората као основне организационе јединице овог министарства.

Министарство безбједности је одређено и обавезано да врши надзор у складу са чланом 132. и 117. став 4 Закона о странцима⁹, чланом 73. до 76. Закона о заштити тајних података¹⁰ чланом 15. и 16. Закон о контроли кретања оружја и војне опреме¹¹, чланом 3. и 4. Правилника о начину и поступку надзора и контроле над провођењем закона о контроли кретања оружја и војне опреме¹², чланом 88. Правилника о стандардима функционисања и другим питањима важним за рад имиграционог центра¹³, чланом 9. Одлуке о provedби резолуције 2231 (2015) Савјета безбједности Уједињених нација¹⁴, чланом 18. Правилника

⁵ Према информацијама доступним на званичним интернет страницама министарства;

⁶ Босна и Херцеговина и оба ентитета ће осигурати највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода. Међународни стандарди предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над свим осталим законима. (чл. II) Општа начела међународног права су саставни дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета (чл. III. 3) Устав Босне и Херцеговине дефинише да су сљедећа питања у надлежности институција Босне и Херцеговине: спољна политика; спољнотрговинска политика; царинска политика; монетарна политика, као што је предвиђено чланом VII; финансирање институција и међународних обавеза Босне и Херцеговине; политика и регулисање питања имиграције, избјеглица и азила; провођење међународних и међуентитетских кривичноправних прописа, укључујући и односе са Интерполом; успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникацијских средстава; регулисање међуентитетског транспорта и контрола ваздушног саобраћаја (чл. III. 1). Истворемено, све владине функције и овлашћења која нису Уставом Босне и Херцеговине изричито повјерена институцијама Босне и Херцеговине припадају ентитетима (чл. III. 3. а). У оквиру вршења овлашћења дефинисаних Уставом Босне и Херцеговине, надлежне институције су успостављале унутрашњу структуру, укључујући и инспекцијски надзор;

⁷ Закон о управи БиХ (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 32/02, 102/09 и 72/17);

⁸ Правилник о унутрашњој организацији Министарства безбједности Босне и Херцеговине, број: 01-02-125/09 од 9.4.2009. године са измјенама и допунама, број: 01-02-2-1400-61 6 од 6.4.2016. године;

⁹ Закон о странцима (Службени гласник Босне и Херцеговине број 88/15);

¹⁰ Закон о заштити тајних података (Службени гласник Босне и Херцеговине бр. 54/05 и 12/09);

¹¹ Закон о контроли кретања оружја и војне опреме (Службени гласнику, бр. 53/09 и 22/16);

¹² Правилник о начину и поступку надзора и контроле над провођењем Закона о контроли кретања оружја и војне опреме (Службени гласник Босне и Херцеговине, број: 93/09);

¹³ Правилник о стандардима функционисања и другим питањима важним за рад имиграционог центра (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 55/16);

¹⁴ Одлука о provedби резолуције 2231 (2015) Савјета безбједности Уједињених нација (Службени гласник Босне

о унутрашњој организацији Министарства безбједности БиХ¹⁵ као и других прописа из надлежности овог министарства¹⁶.

Поред наведених прописа у примјени су Закон о управном поступку¹⁷, Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине¹⁸, Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине¹⁹, Закон о полицијским службеницима Босне и Херцеговине²⁰, Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине²¹, Закон о Дирекцији за координацију полицијских тијела Босне и Херцеговине и о Агенцијама за подршку полицијској структури Босне и Херцеговине²², Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине²³, Закон о заштити личних података²⁴, Закон о Граничној полицији Босне и Херцеговине²⁵, Закон о Државној агенцији за истраге и заштиту²⁶.

Инспекторат врши непосредан инспекцијски надзор над спровођењем закона и других прописа који се односе на државне службенике и запосленике Министарства брзбједности БиХ и управних организација при Министарству безбједности, и то:

- води управни поступак из наведене области,
- врши контролу канцеларијског пословања,
- поступа по представкама и притужбама на рад Министарства и управних организација које су саставни дио Министарства,
- врше селективни инспекцијски преглед који има за циљ откривање слабости и незаконито поступање у извршавању службених задатака, као и пропусте обавезног праћења и усмјеравања процеса рада од стране руководних службеника,
- учествује у изради годишњих програма рада и мјесечних планова рада у Инспекторату,

---

и Херцеговине, број 58/16);

¹⁵ Правилник о унутрашњој организацији Министарства безбједности Босне и Херцеговине, број 01-02-125/09 од 9.4.2009. године и допуне, број 01-02-2-1400-6116 од 6.4.2016. године;

¹⁶ Акт Министарства безбједности Босне и Херцеговине број 13-50-7619-1/20 од 29.9.2020. године;

¹⁷ Закон о управном поступку (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 93/09, 41/13 и 53/16);

¹⁸ Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 19/02, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12, 93/17);

¹⁹ Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13 и 93/17);

²⁰ Закон о полицијским службеницима Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 27/04, 63/04, 5/06, 58/06, 15/08, 63/08, 35/09 и 07/12);

²¹ Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 и 83/17);

²² Закон о Дирекцији за координацију полицијских тијела и о агенцијама за подршку полицијској структури Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 36/08, 34/18);

²³ Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 100/13);

²⁴ Закон о заштити личних података (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 49/06, 76/11 и 89/11);

²⁵ Закон о Граничној полицији Босне и Херцеговине (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 50/04, 27/07 и 59/09);

²⁶ Закон о Државној агенцији за истраге и заштиту (Службени гласник Босне и Херцеговине, бр. 27/04, 63/04, 35/05, 49/09 и 40/12);

- припрема нацрте и приједлоге прописа из дјелокруга Инспектората,
- израђује потребна упутства, анализе и извјештаје из дјелокруга Инспектората.

1.1.2. Буџет

Укупан буџет Министарства безбједности Босне и Херцеговине за 2019. годину износио је 8.346.000 КМ. Буџет Инспектората Министарства безбједности није планиран као посебна ставка буџета. Буџет је саставни дио укупно одобрених буџетских средстава за ово министарство.

1.1.3. Материјално-техничка средства

Према достављеном одговору Инспекторат не посједује опрему и возила која су потребна за рад. Дјелује у простору Министарства безбједности Босне и Херцеговине.

Радни простор задовољава потребе у односу на тренутни број запослених. Инспекторат има на располагању три канцеларије и четворо запослених.

1.1.4. Људски ресурси

Правилником о унутрашњој организацији Министарства безбједности Босне и Херцеговине уређена је унутрашња структура запослених.

Инспекторат има четворо запослених и то: главног инспектора, два стручна савјетника-инспектора и референта за административно-техничке послове, а Правилником је систематизовано шест извршилаца.

Према наводима Министарства нема довољно људских капацитета за обављање радних задатака из надлежности Инспектората, те је неопходно извршити поуну с још два инспектора. У току је формирање радне групе овог министарства за израду новог правилника о унутрашњој организацији и систематизацији Министарства безбједности у којем ће бити предложено повећање броја инспектора.

Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање.

Питање додатних накнада и стимулација није регулисано Законом о платама и накнадама за запослене у институцијама Босне и Херцеговине, тако да постоји разлика у односу на друге инспекцијске органе на нивоу Босне и Херцеговине и другим нивоима власти који имају право на увећање нето плате од 20% до 30%.

Питање одговорности запослених у раду регулисано је Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, Законом о раду у институцијама Босне и Херцеговине, Правилником о дисциплинској одговорности државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине, Правилником о дисциплинској и материјалној одговорности запосленика у институцијама Босне и Херцеговине и Кодексом државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине.

Запослени имају редовне едукације које организује Агенција за државну службу Босне и Херцеговине из области Интегритета дјеловања против корупције у институцијарна Босне и Херцеговине, Управни поступак и

инспекцијски надзор, области заштите личних података и Закона о заштити тајних података које су предвиђене и у препорукама Плана интегритета Министарства безбједности.

Константне едукације из области инспекцијског надзора, вођења управног поступка и управног спора, области интегритета дјеловања против корупције у институцијама биле би пожељне.

Кодекс државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине се поштује у доброј мјери, али је било покренутих дисциплинских поступака против запослених у Министарству безбједности.

1.1.5. Питања из дјелокруга рада

За потребе Министарства безбједности успостављена је OWIS-електронска база свих предмета овог министарства док је за потребе Инспектората овог министарства, за сваког инспектора, у току набавка Евиденција о извршеним инспекцијским надзорима која је прописана Правилником о облику и садржају службене исказнице инспектора тијела управе Босне и Херцеговине и садржају и начину вођења евиденције о извршеним инспекцијским надзорима²⁷.

Током 2018. године, регистровано је 13 предмета из области надзора, од стране грађана је било пет поднесених захтјева. Није било донесених рјешења у 2018. години али је било издатих препорука и иницирано покретање дисциплинске одговорности.

Инспекторат није имао поднесених прекршајних пријава према надлежним судовима односно надлежним тужилаштвима у 2018. години.

Странка која пријави или затражи инспекцијски надзор нема право на записник нити на правни лијек, али у року од 30 дана мора бити обавијештена о подузетим радњама у вези с поднесеном пријавом или иницијативом и мјерама које су предузете.

Субјекат над којим се врши инспекцијски надзор, након што се прочита записник и евентуално унесу примједбе, те након потписивања записника има право на један примјерак, а два примјерка записника инспектор задржава за потребе даље процедуре у вези с инспекцијским надзором. Уколико је донесено рјешење о утврђеним неправилностима има право на приговор министру безбједности Босне и Херцеговине.

Сачињава се годишњи план рада Инспектората, реализацију прати главни инспектор, а о свим активностима Инспектората упознаје се министар безбједности.

Сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти оцјењују веома добром.

Као слабости које утичу на ефикасност рада Инспектората наведене су: спор и дуготрајан процес доношења законских рјешења и измјена и допуна законских рјешења, недостатак материјалних средстава и недовољна едукација.

Ефикасност пословања Инспектората резултат је: стручности,

²⁷ Правилник о облику и садржају службене исказнице инспектора тијела управе Босне и Херцеговине и садржају и начину вођења евиденције о извршеним инспекцијским надзорима (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 10/18);

професионалности и примјене савремених технологија и научно-технолошких достигнућа, поштовања начела законитости, јавности, одговорности, економичности, професионалне непристрасности, доследности, начела саслушања странака и начела правичности.

Унапређењу рада допринијело би подизање квалитета рада инспекције за предузимање управних радњи у поступку, с обзиром да су инспекцијски поступци врста управних поступака.

1.2. Министарство одбране Босне и Херцеговине

1.2.1. Генерални инспекторат Министарства одбране Босне и Херцеговине

Сходно одредби члана 53. Закона о одбрани Босне и Херцеговине Генерални инспекторат је организациона јединица Министарства одбране, којим руководи генерални инспектор који је професионално војно лице у чину генерала и поставља се на дужност у складу с овим законом²⁸.

Генерални инспекторат Министарства одбране Босне и Херцеговине обезбјеђује да војна лица у Министарству одбране и Оружаним снагама буду упозната и понашају се у складу с Поглављем VI Закона о одбрани, као и било којим другим кодексом понашања или прописима које усвоји министар одбране, а који се односе на етичко понашање и професионализам. Генерални инспекторат, у том смислу, има сљедеће надлежности:

1. обука и образовање професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама у професионалном и етичком смислу;
2. иницирање, провођење, контрола и надгледање испитивања и истрага тврдњи о лошем владању професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама;
3. давање савјета министру одбране у вези с уклањањем околности који штете моралу, дјелотворности и репутацији Оружаних снага;
4. давање препорука за прописе и координација успостављања професионалних стандарда и правила моралног руковођења, како би се побољшала професионалност, етичко понашање и личне способности војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама²⁹.

Било које професионално војно лице у Оружаним снагама или други држављани Босне и Херцеговине могу уложити жалбу или **захтјев за помоћ** Генералном инспекторату, а везано уз питања која су у његовој надлежности. Генерални инспектор предлаже министру одбране доношење упутстава којима се успостављају одговарајуће процедуре за примјену овог члана. Таква упутства сачињена су тако да промовишу повјерење јавности у етичко понашање и професионалност професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама³⁰.

Генерални инспекторат Министарства одбране Босне и Херцеговине (у даљем

²⁸ Закон о одбрани Босне и Херцеговине, (Службени гласник Босне и Херцеговине, број 88/05);

²⁹ Члан 54. Закона о одбрани Босне и Херцеговине;

³⁰ Члан 55. Закона о одбрани Босне и Херцеговине;

тексту: ГИ МОБиХ) за потребе овог извјештаја доставио је сљедеће податке³¹:

ГИ МОБиХ дјелује на основу одредби:

- а) Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине³²;
- б) Закон о одбрани Босне и Херцеговине³³;
- в) Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине³⁴;
- г) Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине³⁵;
- д) Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине³⁶;
- ђ) Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговине³⁷;
- е) Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини³⁸;
- ж) Закон о заштити тајних података Босне и Херцеговине³⁹;
- з) Закон о заштити личних података Босне и Херцеговине⁴⁰;
- и) Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини⁴¹;
- ј) Закон о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине⁴²;
- к) Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине⁴³;
- л) Закон о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине⁴⁴;
- љ) Правилник о унутрашњој организацији Министарства одбране Босне и Херцеговине;
- м) Правилник о процјени ризика од корупције у Министарству одбране Босне и Херцеговине, број 05-03-32-1-28-16/16 од 16.8.2016. године;
- н) Правилник о сарадњи парламентарног војног повјереника Босне и Херцеговине с Министарством одбране БиХ, Генералним инспекторатом при Министарству одбране БиХ и Оружаним снагама БиХ, број 01-02-34-6-1428/09 од 24.12.2009. године;
- њ) Упутство за рад ГИ МОБиХ и инспектора у ОС БиХ;
- о) Поглавље 14. Упутства странама команданта НАТО штаба у Сарајеву и

³¹ Акт Генералног инспектората Министарства одбране Босне и Херцеговине број 05-03-32-1860-26/20 од 2.10.2020. године;

³² Закон о кривичном поступку Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 3/03);

³³ Закон о одбрани Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 88/05);

³⁴ Закон о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 88/05, 53/07, 59/09, 45/12, 41/16 и 38/18);

³⁵ Закон о раду у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 26/04, 7/05, 48/05, 50/08, 60/10, 32/13, 93/13);

³⁶ Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 9/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12);

³⁷ Закон о равноправности полова у Босни и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 32/10);

³⁸ Закон о забрани дискриминације у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, бр. 59/09, и 66/16);

³⁹ Закон о заштити тајних података Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 54/05);

⁴⁰ Закон о заштити личних података Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 32/01);

⁴¹ Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, број: 28/00);

⁴² Закон о сукобу интереса у институцијама власти Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 16/02, 14/03, 12/04, 63/08 и 18/12);

⁴³ Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 100/13);

⁴⁴ Закон о парламентарном војном повјеренику Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 51/09);

команданта ЕУФОР у Босни и Херцеговини;

- п) Правило службе у ОС БиХ;
- р) Кодекс државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине⁴⁵;
- с) Етички кодекс понашања војних лица, кадета и кандидата на обуци у Министарству одбране Босне и Херцеговине и Оружаним снагама Босне и Херцеговине;
- т) Политика изградње интегритета, смањења ризика и борбе против корупције у Министарству одбране Босне и Херцеговине и Оружаним снагама Босне и Херцеговине;
- њ) и друге прописе и подзаконске акте зависно о врсти односно природи предмета.

1.2.2. Буџет

Буџет у Министарству одбране Босне и Херцеговине не планира се одвојено по организационим цјелинама (од којих је једна и Генерални инспекторат) већ обједињено за цјелокупно Министарство одбране по програмским активностима које су распоређене у програме.

1.2.3. Материјално-техничка средства

ГИ МО БиХ посједује материјално-техничка средства која су потребна за рад.

ГИ МО БиХ користи без накнаде просторије НАТО штаба у Сарајеву у складу са Споразумом а у вези с Поглављем 14. Упутства странама команданта НАТО штаба у Сарајеву и команданта ЕУФОР у Босни и Херцеговини. Девет инспектора у систему инспектора има просторије за рад у објектима ОС БиХ на локацијама распореда.

Постојећи радни простор задовољава потребе у односу на број запослених, омогућен је приступ грађанима с инвалидитетом осим просторија које се налазе на вишим спратовима.

1.2.4. Људски ресурси

Према организацијској структури ГИ МО БиХ има девет запослених и то: генерални инспектор -1, инспектори - 6 (у складу са чланом 147. Закона о БиХ у ГИ МО БиХ се привремено ангажује и правни савјетник -1), референт за административно-техничке послове -1, возач -1).

Систем инспектора има још девет инспектора распоређених по командама и јединицама ОС БиХ.

ГИ МО БиХ посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из своје надлежност. Међутим, наглашено је да постоји континуиран пораст броја захтјева за рјешавање, односно дјеловање инспектора, а инспектори захтјеве рјешавају у складу с важећим прописима, уз изузетно залагање које укључује и додатни ангажман и послуже радног времена, с обзиром на чињеницу да подносиоци захтјева за дјеловање захтјеве достављају врло често и ван радног времена.

Тренутно постоји једно упражњено мјесто - инспектор (државни службеник).

⁴⁵ Кодекс државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 49/13);

Број запослених и њихова школска спрема усклађени су с одредбама унутрашњег акта којима је уређено ово питање, односно одредбама Закона о служби у ОС БиХ као и одредбама Правилника о професионалном развоју и управљању каријером професионалних војних лица у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине.

Питање додатних накнада и стимулација за запосленике везано за тежину посла и теренски рад регулисано је као и за сва професионална војна лица и запосленике у институцијама Босне и Херцеговине у складу са Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине и Правилником о наградама и похвалама у Министарству одбране и Оружаним снагама.

Питање одговорности запосленика у раду регулисано је Законом о одбрани Босне и Херцеговине, Законом о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине, Правилником службе у Оружаним снагама Босне и Херцеговине, Правилником о војној дисциплини и дисциплинском поступку за професионална војна лица, Правилником о дисциплинској одговорности државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине, Правилником о накнади штете у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине, Етичким кодексом и другим прописима којима је регулисан рад запослених у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине, укључујући и професионална војна лица постављена на дужности инспектора.

Запослени имају организоване редовне едукације што је регулисано Правилником о школовању и усавршавању професионалних војних лица, Програмом обуке инспектора, Одлукама о курсирању за инспекторе, курсевима у Центру за операције подршке миру (ЦООПМ) камп Бутмир као и кроз школовање у иностранству у Сједињеним Америчким Државама и Великој Британији те у оквиру билатералне и мултилатералне сарадње с међународним организацијама (НАТО, ЕУФОР, УНДП, ОЕБС, ЦИДС, ИЦОАФ и др.).

С обзиром на посебан карактер структуре и организације рада ГИ МО БиХ и система инспектора било би потребно наставити с професионалним развојем у оквиру МО и ОС БиХ и билатералне и мултилатералне сарадње, кроз конференције и друге активности и сарадњу с Институцијом омбудсмана и сл.

С обзиром на карактер захтјева за дјеловањем инспектора у области кршења Етичког кодекса понашања војних лица, кадета и кандидата на обуци у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине, може се закључити да се поштује Етички кодекс.

У 2019. години евидентирано је 26 случајева кршења забрана дефинисаних чланом 8. Етичког кодекса понашања војних лица, кадета и кандидата на обуци у Министарству одбране и Оружаним снагама Босне и Херцеговине. У складу с Упутством за рад ГИ МО и инспектора Оружаних снага Босне и Херцеговине сви захтјеви за дјеловањем инспектора о наводима о непрофесионалним понашањима а који су основани у складу са чланом 14. Етичког кодекса понашања војних лица, кадета и кандидата на обуци у МО и ОС БиХ (Одговорности), од стране надлежних у ланцу командовања и контроле процесуирају се у складу с Правилником о војној дисциплини и дисциплинској одговорности и Законом о служби у ОС БиХ.

1.2.5. Питања из дјелокруга рада

У ГИ МО БиХ постоји база предмета. Формиран је тим и у сарадњи са Амбасадом Велике Британије и Сјеверне Ирске у току је израда новог система базе података ИГАРС који би требао бити у функцији од јануара 2021. године.

Од 289 захтјева за примљених у 2018. години, 131 или 45,3% захтјева било је основано, а 133 или 46,0% неоснованих захтјева. Осталих 25 или 8,6% захтјева су оцијењени као неподобни за рад инспектора. Према структури поднесених захтјева: 132 случаја с познатим подносиоцима захтјева и 157 случајева анонимно.

У 2019. години за примљена су 424 захтјева који су поднесени од припадника МО и ОС БиХ али и грађана БиХ у складу са чланом 55. став (1) Закона о одбрани Босне и Херцеговине.

Напомиње се да је међу наведена 424 захтјева пристиглих у ГИ МО БиХ и систему инспектора, непосредно за примљено 275 захтјева за рад и да су 24 захтјева прослијеђена надлежним у ланцу командовања на поступање у складу са чланом 28. Упутства за рад ГИ МО БиХ и система инспектора, а ГИ МО БиХ је за осталих 251 захтјева обављао прописани поступак на утврђивању њихове истинитости и оправданости.

Осталих 149 захтјева су за примили инспектори у систему инспектора у командама и јединицама и од тог броја, у складу са чланом 28. горе наведеног упутства, 16 захтјева додијељено је у рад надлежним лицима у ланцу командовања.

Из свега наведеног, произилази да су ГИ МО БиХ и инспектори у ОС БиХ, кроз прописани поступак у утврђивању одређених чињеница обрадили укупно 384 захтјева.

С обзиром на надлежности дефинисане чланом 54. Закона о одбрани Босне и Херцеговине, ГИ МО БиХ не доноси рјешења окончањем надлежних активности. ГИ МО БиХ у поступку утврђује основаност захтјева за поступање и уколико она постоји по окончању поступка доставља извјештај надлежнима на даље поступање.

У складу с наведеним ГИ МО БиХ и систем инспектора за 131 основан захтјев у 2018. години предложио је препоруке за доношење 16 нових или измјену постојећих подзаконских и других проведбених аката у МО и ОС БиХ, поред наведеног ГИ МО БиХ и систем инспектора је доставио и друге препоруке које подразумијевају утврђивање евентуалне одговорности за лица која се могу довести у везу са утврђеним неправилностима као и подузимање других корективних мјера са циљем исправљања неправилности везаних за права припадника МО и ОС БиХ, те друга рјешења и мјере у вези с радом и службом у МО и ОС БиХ (права из радног односа, школовање и усавршавање, рад и унутрашња служба, поштовање процедура о раду у ОС БиХ и сл.).

Када је у питању поступак утврђивања одговорности лица на служби у ОС БиХ на основу извјештаја ГИ МО БиХ и система инспектора провођени су и дисциплински поступци од стране надлежних у ланцу командовања и контроле те је на основу истих у 2018. години донесено 16 рјешења о изрицању дисциплинских санкција, те пет рјешења о обустави поступка.

У току 2019. године донесено је осам рјешења о изрицању дисциплинских

санкција, те три рјешења о обустави поступка. Поред наведеног у 2019. години ГИ МО БиХ и систем инспектора на основу резултата рада о утврђивању чињеница по запримљеним захтјевима за дјеловање на надлежно поступање доставио 189 препорука које обухватају поред системских рјешења, 8 (осам) приједлога за израду нових и допуну постојећих прописа и аката МО и ОС БиХ и других корективних мјера са циљем исправљања неправилности везаних за права припадника МО и ОС БиХ, те друга рјешења и мјере у вези с радом и службом у МО и ОС БиХ (права из радног односа, школовање и усавршавање, рад и унутрашња служба, поштовање процедура о раду у ОС БиХ и сл.). Надлежни команданти и командири и кроз савјетовање и информисање припадница и припадника свог састава, а на основу извештаја инспектора, предузимали одговарајуће и превентивне мјере.

ГИ МО БиХ је у 2018. години у једном од предмета утврдио основаност навода о непрофесионалном понашању припадника МО и ОС БиХ, што је окончано достављањем информације надлежном правобранилаштву Босне и Херцеговине за даље поступање код надлежног суда а с обзиром да је лицу престала професионална војна служба након провођења поступка од стране ГИ МО БиХ. За остале предмете који су основани, проведене су корективне мјере.

У току 2018. године поднесен је један извјештај, а у току 2019. године пет извјештаја надлежном тужилаштву.

Чланом 32. тачка (1) и тачка (3) Упутства за рад ГИ МО БиХ и инспектора у ОС БиХ дефинисано је да се коначан одговор подносиоцу захтјева за дјеловање доставља у писаној форми а изузетно се може дати и усмено. Подносилац који није задовољан примљеним одговором инспектора може се обратити генералном инспектору са захтјевом за помоћ.

Упутством за рад ГИ МО БиХ Министарства одбране и инспектора у ОС БиХ Поглавље III, регулисан је поступак издавања досијеа инспектора, заштите досијеа инспектора, употреба досијеа у мјерама неповољним по особље, захтјев за издавање досијеа, службена употреба досијеа унутар МО и ОС БиХ и издавање документације инспектора изван МО и ОС БиХ.

ГИ МО БиХ сходно члану 55. Закона о одбрани Босне и Херцеговине поступа по захтјеву за помоћ а по питањима у оквиру својих надлежности. Чланом 24. Упутства за рад ГИ МО БиХ и инспектора у ОС БиХ, свако може бити подносилац жалбе, навода или захтјева за информацију или помоћ.

Посјете јединицама и провођење обуке која укључује сагледавање стања за сваку годину, реализују се плански на основу одлуке коју доноси министар одбране, односно, надлежни командант за инспекторе у систему инспектора ОС БиХ који их проводе.

Одлуком МО БиХ за 2018. годину само од стране генералног инспектора извршена је посјета 11 команди и јединица на шест локација ОС БиХ а са циљем сагледавања стања команди и јединица ОС БиХ. У оквиру обилазака и сагледавања стања у 2018. години такође је проведена анонимна анкета са 784 припаднице и припадника или 8% састава МО и ОС БиХ у циљу утврђивања повјерења у систем инспектора у МО и ОС БиХ.

Напомена: Поред наведеног броја анкетирани су и 74 припадника МО БиХ и Заједничког штаба ОС БиХ у Дому ОС БиХ. Анализом предметне анкете донесени

су одређени закључци и мјере којим је унапријеђен систем инспектора а што укључује увођење апликације Мој инспектор, превентивне мјере кроз обуку, едукација из области права припадника и припадника ОС БиХ, што је на крају за резултат имало знатно повећан број захтјева за дјеловање инспектора у 2019. години. Предметно може и да имплицира закључак да је знатно порасло повјерење у систем инспектора.

У 2019. години генерални инспектор је посјетио десет јединица на шест локација ОС БиХ у циљу сагледавања стања команди и јединица ОС БиХ.

У оквиру обилазака и сагледавања стања у 2019. години такође је проведена анонимна анкета са 210 припадника или 29 % састава жена у МО и ОС БиХ, а у циљу сагледавања стања положаја жена у МО и ОС БиХ. Анализом предметне анкете донесени су одређени закључци и мјере које су биле основ и за имплементацију закључака међународне конференције у оквиру мреже Начелника заједничких штабова «Жене, мир и сигурност», одржане у Сарајеву у марту 2019. године. У предметном пројекту постоји изузетно важна подршка Владе УК Велике Британије и Сјеверне Ирске. Од стране ове владе оцијењено је да су резултати које МО и ОС БиХ постижу у оквиру овог пројекта јединствени у свијету.

Према достаљеном одговору ГИ МО БиХ успјешно сарађује с парламентарним војним повјереником БиХ, Агенцијом за превенцију корупције и координацију за борбу против корупције, поступајућим тужиоцима по захтјевима који су додијељени на надлежно поступање Тужилаштву БиХ, главним инспектором Министарства правде БиХ, безбједносним агенцијама у БиХ као и другим организацијама које се баве професионализмом, етиком, превенцијом и борбом против корупције (АПИК, Канцеларија за ревизију институција БиХ и др.).

Ова сарадња укључује и билатералну сарадњу успостављену с инспекторатом САД, УК, Републике Хрватске, Републике Словеније а у приједлогу је и наставак сарадње с инспекторатима МО Републике Србије, Републике Црне Горе и Републике Сјеверне Македоније. ГИ МОБиХ веома успјешно сарађује и с командом НАТО СЦ у Сарајеву и командом ЕУФОР-а у БиХ.

ГИ МОБиХ није надлежан за провођење налаза инспектора већ организационе цјелине Министарства одбране Босне и Херцеговине и ланац командовања, и у складу с наведеним увијек постоји могућност ефикаснијег провођења препорука инспектора што се стално истиче на састанцима и током обуке коју проводи ГИ МО БиХ и инспектори из система ОС БиХ.

Дио питања која се тичу статуса припадника МО и ОС БиХ (плате, права из пензијско-инвалидског и здравственог осигурања, модернизација опреме и др.) а с обзиром да нису у надлежности за рјешавање од стране МО и ОС БиХ, захтијевају подршку надлежних институција у БиХ како би се обезбиједио већи морал, ефикасност и дјелотворност МО и ОС БиХ, а што је између осталог једна од надлежности ГИ МО БиХ у складу са чланом 54. став (2) Закона о одбрани БиХ.

Стандард припадника и опремљеност припадника Оружаних снага важан су фактор који утиче на рад.

Подршка парламентарног војног повјереника БиХ, министра одбране и организационих цјелина МО БиХ те надлежних у ланцу командовања ОС БиХ,

кључни су фактор који гарантује провођење препорука ГИ МО БиХ и система инспектора у ОС БиХ. Томе свакако доприноси и подршка команданата НАТО штаба и ЕУФОР-а у БиХ као и партнера с којима МО и ГИ МО БиХ блиско сарађују у јачању интегритета и професионализма.

Дигитализација процеса, стављање у функцију система Етичка линија (24/7) за подношење захтјева за дјеловање инспектора, као и успостава мобилне апликације «Мој инспектор», континуирано ажурирање листе инспектора на интернет страници МО БиХ с контакт телефонским бројевима и мејл адресама, знатно је олакшало приступ подносиоцима захтјева и за резултат има повећање броја захтјева у 2019. и 2020. години, што свакако представља и раст повјерења подносилаца захтјева у систем инспектора.

Подршка ГИ МО БиХ дата је од стране Сектора за команду, контролу и комуникације, компјутере и управљање информацијама (К4УИ) МО БиХ у вријеме пандемије КОВИД-19 тако да инспектори уколико обављају дужност по систему «рад од куће», имају приступ административном документ менаџер систему (ДМС), те важна помоћ од Владе УК кроз донирање хардверске подршке, увелико су допринијели ефикаснијем извршењу функција и задатака ГИ МО БиХ и система инспектора у ОС БиХ.

Унапређењу рада допринијеле би измјене Правилника о унутрашњој организацији МО БиХ и повећање броја извршилаца у ГИ МО БиХ с обзиром на тренд раста броја захтјева за дјеловањем инспектора у претходним годинама: 2017. година - 278 захтјева, 2018. година - 289 захтјева, 2019. година - 424 захтјева (384 предмета на којима је радио ГИ МО БиХ и инспектори у систему инспектора ОС БиХ), као и укључености ГИ МО БиХ у провођењу других активности као што су:

- а) јачање интегритета у оквиру дефинисаних партнерских циљева сарадње с НАТО;
- б) процес превенције дискриминације као и активности у области равноправности полова,
- в) пројекти у оквиру сарадње с партнерима из области јачања интегритета (УНДП, ОЕБС, ЦИДС, ИЦОАФ и др.).

1.3. Министарство комуникација и транспорта Босне и Херцеговине

1.3.1. Инспекторат Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине

Надлежности инспектората Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Инспекторат) а како је наведено у достављеном акту⁴⁶ произилазе из Закона о управи Босне и Херцеговине, као и прописа којима се регулише међународни и међуентитетски друмски промет, односно прописа над којима Инспекторат врши надзор, а то су Закон о међународном и међуентитетском друмском превозу⁴⁷ и Закон о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском

⁴⁶ Акт Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, број 08-29-13-2522-1/20 од 27.10.2020. године;

⁴⁷ Закон о међународном и међуентитетском друмском превозу (Службени гласник БиХ, бр. 01/02 и 14/03);

превозу⁴⁸, затим начела која произилазе из Закон о управном поступку⁴⁹ и прописа којима се регулише брзбједност транспорта, као и подзаконских аката којима се регулише међународни и међуентитетски превоз. Поред наведених прописа Инспекторат у свом раду користи и Закон о прекршајима Босне и Херцеговине⁵⁰. Инспекторат сматра да у постојећем законодавству постоје одредбе чијим би се измјенама постигла још већа ефикасност у раду на сузбијању нелегалног превоза као и могућности превентивног дјеловања и утицаја на превознике. Такође, мишљења су да већину прописа који се односе на регулисање међународног и међуентитетског друмског превоза треба континуирано мијењати односно усклађивати с новим уредбама и директивама ЕУ, али и праћењем стања на терену предлагати измјене прописа.

1.3.2. Материјално-техничка средства

Инспекторат посједује одређену опрему за рад на терену и то: лаптопе, читач картица за дигитални тахограф, возило Министарства које се користи приликом службених путовања и обављања инспекцијских контрола. Послове обавља у просторијама Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине (Зграда пријатељства између Владе Грчке и Босне и Херцеговине), а наведени радни простор задовољава потребе у односу на број запослених и има омогућен приступ грађанима као и лицима с инвалидитетом.

1.3.3. Људски ресурси

Правилником о систематизацији и унутрашњој организацији Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине утврђена је структура запослених. Укупно запослених у Инспекторату је пет у односу на систематизацију којом је предвиђено девет запослених, дакле тренутно су упражњена четири радна мјеста док би према мишљењу Инспектората оптималан био број од десет извршилаца. У достављеном акту Инспектората наведено је да не посједује довољно капацитета за обављање задатака и послова из своје надлежности.

Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одребама унутрашњег акта којим је уређено ово питање.

Питање додатних накнада није регулисано, те је Инспекторат мишљења да би то требало регулисати у виду накнада на плату инспекторима Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине. Сваки инспектор је самосталан у свом одлучивању, а као државни службеник одговоран је за обављање својих послова и задатака.

Додатне едукације инспектора су потребне, а истакнута је обука по питању кориштења тахографа и курс енглеског језика.

Кодекс понашања се поштује, те до сада није било кршења.

1.3.4. Питања из дјелокруга рада

Инспекторат има успостављену базу података. Према Закону о управи

⁴⁸ Закона о радном времену, обавезним одморима мобилних радника и уређајима за евидентирање у друмском превозу (Службени гласник БиХ, број 48/10);

⁴⁹ Закон о управном поступку (Сл. гласник БиХ, бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16);

⁵⁰ Закон о прекршајима Босне и Херцеговине (Сл. гласник БиХ, бр. 41/07, 18/12, 36/14, 81/15 и 65/20);

инспекцијски надзори се врше по службеној дужности, односно инспектор покреће поступак по службеној дужности када заприми пријаву грађана, правних или физичких лица. У току 2018. године извршено је цирку 4.500 инспекцијских контрола и донесено 48 рјешења. Такође, донесене су 322 управне мјере које се односе на упозорења, рјешења о стављању дозвола ван снаге, рјешења о повлачењу ЦЕМТ дозвола и рјешења о забрани приступа територији БиХ.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору, а незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор има право на правни лијек.

Годишњи или полугодишњи план рада – план активности се сачињава на основу интерног Правилника о начину и поступку обављања послова у Инспекторату Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине, а доноси се на основу процјене стања на терену, као и представки правних и физичких лица и др. Реализација плана се прати кроз полугодишње оцјењивање државних службеника, испуњавање циљева који су уско везани с планом активности (планом рада). Редовно се евидентирају сви субјекти, а на крају године се подноси извјештај руководиоцу органа управе.

Инспекторат није запримио притужбе субјеката надзора, сви надзори и инспекцијске контроле врше се на основу позитивних прописа и у складу с позитивним прописима, а уколико је одређени субјекат надзора више пута конторлисан најчешће су то контроле изречених мјера.

1.3.5. Општа питања

Однос овог инспектората са инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти је задовољавајући. Слабост Инспектората која утиче на ефикасност рада јесте мали број инспектора. Највеће препреке које утичу на рад Инспектората јесу законодавство, мањак инспектора и непостојање додатка на плату инспекторима. При ефикасном остваривању инспекцијске функције Инспекторату највише помаже опрема која је набављена за провођење контрола и Гранична полиција Босне и Херцеговине.

Мјере које би допринијеле унапређењу рада, по мишљењу Инспектората, јесте измјена законске регулативе, стимулисање инспектора у виду накнаде на плату кроз постојећи Закон о платама и накандама у институцијама Босне и Херцеговине, запошљавање нових инспектора и набавка модерније опреме за контролу.

1.4. Министарство правде Босне и Херцеговине

1.4.1 Управни инспекторат Министарства правде Босне и Херцеговине

У овом дијелу Специјалног извјештаја предочено је стање које се односи на дјеловање Управног инспектората Министарства правде Босне и Херцеговине, сачињено на основу одговора достављених на упитник који је упутила Институција⁵¹.

Надлежност и начин рада Управног инспектората Министарства правде Босне

⁵¹ Акт Управног инспектората Министарства правде Босне и Херцеговине, акт број 10-07-12-8769/19 од 26.11.2019. године;

и Херцеговине⁵² (у даљњем тексту: Управни инспекторат), овлашћења, услови за обављање послова те права, обавезе и одговорности управних инспектора утврђени су Законом о управи БиХ.

У достављеном акту је наведено да је Управна инспекција надлежна за: послове инспекцијског надзора над извршавањем Закона о управи, закона који се односе на државне службенике и запосленике органа управе, управни поступак и посебне управне поступке, те канцеларијско пословање у органима управе.

Управни инспектор надзор врши нарочито у погледу: остваривања права и правних интереса грађана, јавних корпорација, комора, јавних предузећа (друштва), агенција и других правних лица у управном поступку; примјене прописа који се односе на организацију и начин рада органа управе; радних односа у органима управе и институцијама с јавним овлашћењима те испуњавања услова лица која раде на пословима управног рјешавања; рјешавања управних ствари у прописаним роковима; правилности примјене прописа у управном поступку; начина прикупљања доказа у управном поступку, а посебно доказа који се прибављају по службеној дужности; провођења извршења рјешења, пружања правне помоћи грађанима, јавним корпорацијама, коморама, јавним предузећима (друштвима), агенцијама и другим правним лицима у управном поступку; вођења евиденције о управним предметима, те примјене прописа о канцеларијском пословању (члан 84).

Поред напријед наведених области, Управни инспекторат обавља послове и у другим областима у којима је посебним законом утврђена надлежност Управног инспектората (члан 83. став 2), као што је случај са Законом о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини (члан 22.б)⁵³, Законом о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине (члан 10)⁵⁴ и Законом о удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине⁵⁵. У достављеном акту Управног инспектората је наведено да у процесном смислу, Управни инспекторат у свом раду примјењује Закон о управном поступку БиХ.

У достављеном акту Управни инспекторат отежавајућим фактором у раду наводи „дио казних одредби Закона о управи, којима су предвиђене прекршајне санкције искључиво и само за институције с јавним овлашћењима и одговорна лица у њима. Оваквим нормирањем сужава се и ограничава круг субјеката којима управни инспектори могу изрећи санкције због непоштовања закона и других прописа“. Управни инспекторат је мишљења да репресивна овлашћења инспектора представљају најауторитативнији, и у исто вријеме најефикаснији облик заштите права и законитости те ради тога цијене нужном допуну наведених одредби, на начин прописивања прекршајне одговорности и за органе управе, те одговорна лица у њима.

1.4.2. Буџет

Средства за рад Управног инспектората обезбјеђују се у буџету Министарства

⁵² Ibidem;

⁵³ Закон о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини (Службени гласник БиХ, бр. 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 и 100/13);

⁵⁴ Закон о заштити лица која пријављују корупцију у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 100/13);

⁵⁵ Закон о удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, бр. 32/01, 42/03, 63/08, 76/11 и 94/16);

правде Босне и Херцеговине.

1.4.3. Материјално-техничка средства

Управни инспекторат се организационо налази у саставу Министарства правде Босне и Херцеговине, као основна организациона јединица, те у свакодневном раду и дјеловању користи простор и материјално-техничка средства Министарства правде Босне и Херцеговине, који задовољавају потребе Управног инспектората.

Радни простор је услован, адекватан, задовољава потребе у односу на број запослених и има омогућен приступ грађанима и лицима с инвалидитетом.

1.4.4. Људски ресурси

Унутрашња организација Управног инспектората утврђена је Правилником о унутрашњој организацији Министарства правде Босне и Херцеговине⁵⁶ према којем је Управни инспекторат основна организациона јединица Министарства правде Босне и Херцеговине, у којој је, у циљу обављања послова из њене надлежности, систематизовано шест извршилаца, и то: главни управни инспектор, три управна инспектора и два референта.

Главни управни инспектор има статус руководећег државног службеника, а управни инспектори имају статус државних службеника у категорији стручног савјетника. Обрачун плата и накнада за главног управног инспектора и управне инспекторе врши се у складу са Законом о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине⁵⁷. Плата главног управног инспектора се обрачунава према утврђеном коефицијенту за помоћнике министра, а плата управних инспектора према утврђеном коефицијенту за стручног савјетника. За главног управног инспектора и управне инспекторе нису предвиђени додаци на плату, нити друге додатне накнаде и стимулације везано за тежину посла и теренски рад. Другим ријечима, у погледу услова за обрачун и исплату плата, накнада и стимулација нема разлике између управних инспектора и осталих државних службеника. Нормирање додатка на плату за све инспекторе на основу посебних услова рада сматрају оправданим, будући да послови инспекцијског надзора представљају најсложенију врсту послова, која укључује висок степен одговорности, самосталности, стручности и ауторитативности. Указали су и на чињеницу да Закон о управи БиХ препознаје посебан статус инспектора и нормира да су „...инспектори државни службеници с посебним овлашћењима који су самостални у свом раду у границама овлашћења утврђених законом..“, одређујући притом обим њихових овлашћења и одговорности, те начин рада и поступања.

На управне инспекторе примјењује се Кодекс државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине⁵⁸. До данас, није било кршења одредби наведеног кодекса.

Главни управни инспектор и управни инспектори редовно похађају одговарајуће обуке организоване од стране Агенције за државну службу Босне

⁵⁶ Правилник о унутрашњој организацији Министарства правде Босне и Херцеговине (број 01-02-3-6924113 од 2. 12. 2013. године, број 01-02-3-8912/14 од 11. 2. 2015. године и број 01-02-3-8912/14 од 27. 4. 2018. године);

⁵⁷ Закон о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ бр. 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 16/16, 72/17 и 25/18);

⁵⁸ Кодекс државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ број 49/13);

и Херцеговине. Посебно је истакнуто да је чланом 71. став 3. Закона о управи БиХ утврђено да су „Инспектори дужни да се стручно образују и усавршавају за обављање инспекцијских послова, на основу програма општег стручног усавршавања инспектора који доноси Агенција за државну службу Босне и Херцеговине, на приједлог Министарства правде.»

1.4.5. Питања из дјелокруга рада

Главни управни инспектор за сваку календарску годину сачињава план рада Управног инспектората Министарства правде БиХ, одређујући при томе субјекте, врсту и предмет надзора, као и поступајуће инспекторе. У Министарству правде Босне и Херцеговине канцеларијско пословање се обавља путем ДМС-а (ОВИС) те у наведеном постоје ажурни подаци о броју, предмету, врсти и субјектима инспекцијског надзора. Почетак и ток поступка инспекцијског надзора прописани су одредбама Закона о управи БиХ, односно чланом 73. којим је прописано да исти покреће и води инспектор по службеној дужности, као и да свако физичко и правно лице има право инспектору поднијети иницијативу за вршење инспекцијског надзора. Прецизније, сви поступци инспекцијског надзора покрећу се и воде по службеној дужности, док се акти грађана којима они траже вршење инспекцијског надзора посматрају као иницијативе, чију основаност цијени инспектор. Тек уколико инспектор оцијени да су наводи изнесени у иницијативи основани, дужан је, у складу са законским одредбама, тражити изјашњење од органа на чији се рад наводи у иницијативи односе и извршити непосредан инспекцијски надзор.

Законом о управи Босне и Херцеговине прописано је да грађани, јавне корпорације, коморе, јавна предузећа (друштва), агенције и друга правна лица имају право да се ради заштите својих права утврђених законом и другим прописима, обраћају усмено или писано управном инспектору у свим случајевима када им се на било који начин отежава да брзо и једноставно остварују своја права и правне интересе или извршавају своје обавезе код органа управе, агенције или институције с јавним овлашћењима, а нарочито:

- 1) ако им се у законом прописаном року не рјешавају захтјеви и жалбе у управном поступку;
- 2) ако се од њих тражи да у управном поступку доказују чињенице увјерењима и другим јавним исправама које је по службеној дужности обвезан да прибавља државни службеник који води управни поступак;
- 3) ако им се не извршавају управни акти донесени ради остваривања права и правних интереса у управном поступку;
- 4) ако им се не пружа правна помоћ у остваривању права и правних интереса и у извршавању обавеза у управном поступку (члан 89).

По наведеним захтјевима управни инспектор је обавезан одмах поступити. Руководилац органа управе обавезан је без одгађања размотрити поднесене представке, приједлоге и притужбе странака на неправилан однос државних службеника у органу управе према њима када се обраћају тим органима у циљу остваривања права, односно извршавања својих обавеза (члан 41). Уколико руководилац органа управе утврди да је поднесена представка основана, обавезан је предузети законом предвиђене мјере према државном службенику на чији се рад представка односи, те у року од осам дана од дана пријема представке странци дати писани одговор о предузетим мјерама у вези с представком. Наведено се односи и на инспекторе, као државне службенике с

посебним овлашћењима. На евентуално поднесене представке, на рад главног управног инспектора и управних инспектора, министар правде одговара у прописаном року.

Управни инспектор у вршењу непосредног инспекцијског надзора саставља записник о извршеном инспекцијском надзору, који нарочито садржи утврђено чињенично стање те утврђене неправилности и недостатке у раду (члан 86). Примјерак записника доставља се руководиоцу органа управе или установе, а по потреби и Вијећу министара Босне и Херцеговине. Дакле, у складу с одредбама Закона о управи БиХ, записник о инспекцијском надзору не доставља се подносиоцу иницијативе за вршење инспекцијског надзора, него само руководиоцу субјекта надзора. Но, уколико подносилац иницијативе од Управне инспекције, на основу одредби Закона о слободи приступа информацијама у Босни и Херцеговини затражи примјерак записника о извршеном инспекцијском надзору, записник му се доставља.

Управни инспектор, у случају када у вршењу инспекцијског надзора утврди да је повријеђен закон или други пропис, дужан је донијети рјешење и њиме наредити одговарајуће управне мјере. Против наведеног рјешења може се изјавити жалба министру правде, у року од осам дана од дана пријема рјешења (члан 87). По евентуално запримљеним жалбама поступа се онако како је прописано законом и у законским роковима.

Током 2018. године Управни инспекторат није покретао прекршајне поступке, нити издавао прекршајне налоге. Такође, Управни инспекторат током 2018. године није запримао притужбе субјеката надзора да су у кратком року више пута били предмет надзора.

Управни инспекторат остварује успјешну сарадњу с управним инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти, с којима успјешно размјењује искуства и праксу. У достављеном акту је наведено да се основна слабост Управне инспекције огледа у недостатку људских ресурса, односно потребних управних инспектора. Препрека успјешном и ефикасном обављању послова инспекцијског надзора, те осигурању поштовања закона и других прописа јесте и неадекватан законодавни оквир. Стога, у достављеном акту поново је наглашена нужност допуне одредби Закона о управи БиХ, на начин нормирања прекршајне одговорности органа управе и одговорних лица у њима.

Предмет надзора	2017.	План 2018.	Реализовано 2018.	Реализовано 2018. (%)
Вршење инспекцијског надзора у погледу организације органа управе	50	52	47	90,38%
Вршење инспекцијског надзора у погледу управног рјешавања	22	60	48	80,00%
Вршење инспекцијског надзора у погледу радних односа	32	35	109	311,42%
Вршење инспекцијског надзора у погледу камцеларијског пословања	28	35	28	80,00%
Вршење инспекцијског надзора у погледу слободног приступа информацијама	15	17	20	117,64%
Вршење инспекцијског надзора у погледу заштите лица која пријављују корупцију у институцијама БиХ	1	2	4	200,00%
Вршење инспекцијског надзора у погледу рада удружења и фондација	0	1280	736	57,50%

Табеларни приказ поступања Управног инспектората Министарства правде БиХ за 2018. годину

1.5. Министарство спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине

Према подацима доступним на интернет страници Министарства трговине и економских односа Босне и Херцеговине⁵⁹, у Инспекторату Министарства спољне трговине и економских односа, обављају се послови основне дјелатности, допунски послови основне дјелатности и помоћно-технички послови и то:

- a) Управно-надзорни послови који обухватају: инспекцијски надзор над примјеном Закона о производњи средстава НВО и инспекцијски надзор правних лица који имају дозволу за бављење производњом и ремонтом средстава НВО;
- b) Нормативно-правни послови који обухватају учествовање у изради законских и подзаконских аката и других прописа из предметне области; давање стручних мишљења о преднацртима, нацртима и приједлозима закона, других прописа и општих аката који се односе на област инспекцијског и сталног надзора правних лица који имају дозволу за бављење производњом и ремонтом средстава НВО; припремање стручних мишљења и објашњења за примјену закона, других прописа и општих аката, поводом упита грађана, правних лица

⁵⁹ <http://www.mvteo.gov.ba/Content/Read/inspektorat>, Министарство није доставило податке на тражење Институције омбудсмана Босне и Херцеговине, акт Ж-СА-05-1042/19 од 22.9.2020. године;

- и других субјеката или по службеној дужности;
- c) Студијско-аналитички послови који обухватају: израду анализа, извјештаја, информација и других стручних материјала на основу података добијених од ентитетских органа као и података до којих се дошло у току вршења инспекцијског надзора; стручна обрада системских рјешења од значаја за вршење сталног и инспекцијског надзора; израда аналитичких, информативних и других материјала у оквиру прописане методологије;
  - d) Стручно-оперативни послови који обухватају провођење политике и извршење закона, других прописа и општих аката и с тим у вези утврђивање стања у области производње и ремонта НВО; информисање надлежних органа БиХ и ентитета о стању у области производње и ремонта НВО; праћење и проучавање стања у области производње и ремонта НВО на основу добијених извјештаја од ентитетских органа надлежних за вршење сталног надзора и предлагање мјера ради уређења одређених питања којима се обезбјеђује потпуно провођење закона и других прописа и општих аката; успостављање, израду, вођење и одржавање евиденције о извршеним сталним и инспекцијским надзорима; учешће у ажурирању „Заједничког пописа војне опреме обухваћене правилима понашања ЕУ у поступку код извоза оружја“; сарадњу с надлежним тијелима БиХ и ентитета;
  - e) Информационо-документациони послови који обухватају: израду методологије и стандарда за формирање базе података о извршеним сталним и инспекцијским прегледима и њихову анализу.

1.6. Министарство спољних послова Босне и Херцеговине

1.6.1. Канцеларија за контролу дипломатских и конзуларних послова

Према подацима⁶⁰ које је Министарство спољних послова Босне и Херцеговине, Канцеларија за контролу дипломатских и конзуларних послова (у даљем тексту: Канцеларија за контролу) доставило Институцији омбудсмана, у оквиру своје надлежности користи Закон о управи Босне и Херцеговине, Закон о министарствима и другим органима управе Босне и Херцеговине, Закон о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине и Правилник о унутрашњој организацији Министарства спољних послова Босне и Херцеговине. Процедурални закони које Канцеларија за контролу користи у свом раду јесу Закон о управном поступку Босне и Херцеговине и Правилник о дисциплинској одговорности државних службеника у институцијама Босне и Херцеговине.

Канцеларија за контролу сматра да би у циљу унапређења рада „било пожељно промијенити и прецизније регулисати у законима на нивоу Босне и Херцеговине, позицију интерних контрола у институцијама, посебно између оних који имају законска овлашћења да издају рјешења с правним посљедицама и могу прописивати обавезујуће извршне санкције, и оних контролних јединица које дају само мишљења и препоруке руководствима институција, као што је то случај с Канцеларијом за контролу дипломатских и конзуларних послова“.

⁶⁰ Одговори на упитник за примљени путем електронске поште од 23.11.2020. године;

1.6.2. Буџет

Годишњи буџет за 2019. годину је износио 26.040,00 КМ.

1.6.3. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства која посједује Канцеларија за контролу задовољавају потребе за рад. Мишљења су да радни простор није адекватан, те да он не задовољава потребе у односу на броја запослених. Рад обављају у властитом простору унутар Министарства спољних послова Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Министарство). Зграда Министарства има омогућен приступ грађанима и лицима с инвалидитетом, али Канцеларија за контролу ради по налогу министра као руководиоца институције, а не поступа по појединачним и индивидуалним захтјевима грађана.

1.6.4. Људски ресурси

Структура запослених је утврђена Правилником о унутрашњој организацији Министарства спољних послова Босне и Херцеговине. У Канцеларији за контролу, наведеним Правилником, систематизована су четири радна мјеста, те сматрају да посједују довољно капацитета за обављање радних задата и послова из своје надлежности. У овом тренутку упражњена су два радна мјеста, тако да то отежава рад Канцеларије, а оптимална су четири радна мјеста, колико је и систематизовано. Школска спрема запослених је усклађена с одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање. Сви запосленици у Канцеларији за контролу морају имати и имају ВСС, односно завршен одговарајући факултет. Три инспектора морају имати ВСС, завршен правни факултет или факултет друштвених наука и дипломатско звање министар-савјетник, као и технички секретар Канцеларије за контролу.

Питање додатних накнада/стимулација за запосленике регулисано је Правилником о платама, додацима и накнадама у Министарству спољних послова Босне и Херцеговине.

Правилником о унутрашњој организацији Министарства спољних послова Босне и Херцеговине и другим законима и нормативним актима Босне и Херцеговине регулисано је питање одговорности запосленика. Наведено је да је за очување интегритета рада Канцеларије за контролу и других контролних инспекција у институцијама Босне и Херцеговине најважније очувати њихову независност, стручност и високу радну професионалност.

Едукација инспекцијских контролних јединица уопште нема, осим у области ревизије које организује Централна хармонизацијска јединица при Савјету министара Босне и Херцеговине, али она не обухвата све интерне инспекцијске контролоре, већ само узак круг ревизора финансијске врсте по Закону о ревизији институција Босне и Херцеговине⁶¹.

Мишљења су да је за унапређење дјелокруга инспекција „потребно у институцијама Босне и Херцеговине организовати упоредо и паралелно двије врсте едукација: 1. Едукација инспектора и особља у унутрашњим организационим јединицама у институцијама БиХ које се баве интерним контролама и инспекцијом послова и рада у тим институцијама. 2. Едукација државних службеника и свих других запосленика у институцијама БиХ на које

⁶¹ Закон о ревизији институција Босне и Херцеговине (Службени гласник БиХ, број 12/06);

се односи контрола њиховог рада и послова, да би били што боље упознати са њиховим обавезама и дужностима као и надлежностима органа контроле и инспекције“.

Кодекс понашања се поштује у потпуности и није било његовог кршења.

1.6.5. Питања из дјелокруга рада

Канцеларија за контролу постоји од 2019. године у садашњем облику, на бази промјене Правилника о унутрашњој организацији Министарства спољних послова Босне и Херцеговине коју је одобрио Савјет министара Босне и Херцеговине и има успостављену базу података предмета.

У 2018. години постојала је тадашња канцеларија за ревизију Министарства спољних послова Босне и Херцеговине⁶², који није обрађивао предмете по пријави грађана, већ евентуално надлежне организационе јединице из Министарства ако их је било. Канцеларија за ревизију Министарства је у 2018. години извршила четири контроле ДКП-а БиХ и два пројекта у Министарству.

Канцеларија за контролу дипломатских и конзуларних послова Министарства је у 2020. години обрадила по налогу министра, седам притужби грађана на рад службеника Дипломатско-конзуларног представништва Босне и Херцеговине (у даљем тексту ДКП БиХ).

Канцеларија за контролу нема увид у укупан број обраћања грађана Министарству или ДКП-а БиХ у свијету, јер не посједује ту врсту евиденције. Ту евиденцију имају ДКП БиХ или Кабинет министра, зависно од тога коме су се грађани директно обратили својим захтјевима. Грађани се не обраћају директно својим захтјевима Канцеларији за контролу, осим повремених усмених упита телефонским путем за рјешење неког ургентног питања из дјелокруга рада служби министарства и ДКП-а БиХ у свијету.

Постојећа садашња Канцеларија за контролу не доноси рјешења, већ само даје мишљења и препоруке руководству институције, у предметима по налогу Министра. У протеклој, 2019. години Канцеларија је дала неколико мишљења и препорука у различитим предметима рада и послова министарства.

Канцеларија за контролу која врши контролу рада унутрашњих организационих јединица у Министарству и ДКП-а БиХ у свијету, по налогу Министра, у вршењу контроле најдиректније сарађује са јединцом и особљем које је предмет контроле, и они су у прилици да дају своје примједбе и сугестије и имају увид у коначну верзију Извјештаја о обављеној контроли.

Јединица која је предмет инспекцијске контроле има право и могућност да даје образложења својих поступака и накнадна разјашњења ради објективизације утврђеног стања. Годишњи план рада Канцеларије одобрава министар за сваку наредну годину.

Канцеларија за контролу није запримала притужбе субјеката надзора да су у кратком периоду више пута били предмет надзора.

⁶² Према инфомацијама доступним на званичној интернет страници Министарства, у оквиру истог тренутно постоји Јединица интерне ревизије и Канцеларија за контролу дипломатско-конзуларних послова у оквиру којег дјелује главни инспектор (http://www.mvp.gov.ba/ministarstvo/vazniji_telefoni_u_ministarstvu/?id=225) посјеђено 24.11.2020. године;

1.6.6. Општа питања

У достављеном акту је наведено да сарадња с инспекцијама у другим институцијама не постоји. Сматрају да би било потребно успоставити планску, организовану, обавезну и редовну сарадњу свих контролних инспекцијских јединица у институцијама Босне и Херцеговине ради размјене информација и мишљења и добре праксе. То што до сада није било организоване сарадње последица је законских разлика о статусу инспекцијских и контролних органа у различитим институцијама Босне и Херцеговине.

Као највеће слабости у раду Канцеларије за контролу наведена су давања задужења, послова и задатака која нису у основном опису њеног рада.

Као највећи недостатак у обављању послова и раду једне институције, наведен је недостатак самоконтроле и пропуштање законске обавезе контролисања рада нижих организационих јединица из њихове надлежности, и пропуштање и остављање да то уради Канцеларија за контролу, умјесто да сами учествују у процесу унутрашње контроле послова, посебно неправилности у раду и обављању планираних послова, као и недовољна едукација запослених о свим облицима њихове материјалне, дисциплинске и сваке друге радне одговорности у вршењу своје службе.

Најбољи допринос раду инспекцијских и контролних јединица унутар институција Босне и Херцеговине, јесте ефикасан контролни рад нижих организационих јединица и надлежних руководиоца као првих инстанци контроле њиховог рада и остваривања законске контроле у одређеној унутрашњој организационој јединици. Нажалост, ова превентивна контролна активност изостаје, па се цијели систем ослања на накнадну, пост фестум контролу Канцеларије за контролу када је штета већ учињена.

Према њиховом мишљењу *мјере које би допринијеле унапређењу рада Канцеларије за контролу су „прецизније законско и нормативно регулисање рада интерних јединица контроле у институцијама, чешћа едукација и размјена искустава с другим сличним контролним јединицама у институцијама БиХ и повећања превентивних контрола у односу на контроле пост фестум кад се појаве одређене неправилности или незаконитости у раду институције. Боља правна регулатива описа послова инспекцијских и контролних јединица и разграничења у односу на друге сличне послове у институцијама Босне и Херцеговине“.*

II ОРГАНИЗАЦИЈА ИНСПЕКЦИЈСКИХ ПОСЛОВА НА НИВОУ ЕНТИТЕТА, КАНТОНА И БРЧКО ДИСТРИКТА БИХ

Инспекцијски систем Републике Српске чине Републичка управа за инспекцијске послове – Инспекторат Републике Српске (у даљем тексту: Инспекторат Републике Српске) и инспектори у јединицама локалне самоуправе, односно општинама и градовима (у даљем тексту: ЈЛС). Поред наведених инспекцијских органа, формирана је Управна инспекција при Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске, те Одјељење за инспекцијски надзор Републичке управе за игре на срећу при Министарству финансија Републике Српске.

На нивоу Федерације Босне и Херцеговине је формирана Федерална управа за инспекцијске послове (у даљем тексту: ФУЗИП). Инспекцијски надзор организован је и у оквиру федералних министарстава:

- a) Федерално министарство правде - Управни инспекторат
- b) Федерално министарство унутрашњих послова - Инспекторат за надзор рада агенција и унутрашњих служби за заштиту људи и имовине и заштиту од пожара
- c) Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата – Инспекторат
- d) Федерално министарство образовања и науке - Инспекторат
- e) Федерално министарство финансија – Јединица за буџетску инспекцију

Сви кантони (Унско-сански, Посавски, Зеничко-добојски, Тузлански, Босанаско-подрињски, Западнохерцеговачки, Кантон Сарајево и Кантон 10), осим Херцеговачко-неретванског и Средњобосанског кантона имају формиране управе за инспекцијске послове.

У Брчко дистрикту послове инспекцијског надзора врше инспектори Владе Дистрикта, као лица с посебним овлашћењима и одговорностима⁶³. Инспекторат је сектор Владе Дистрикта који самостално обавља послове утврђене прописима Дистрикта и Босне и Херцеговине⁶⁴.

2.1. Република Српска

2.1.1. Организација инспекцијских послова

Доношењем Закона о инспекцијама у Републици Српској из 2005. године⁶⁵, по узору на низ земаља Европске уније, јасно је прокламован нови концепт функционисања инспекцијских служби у Републици Српској. Наиме, дотадашњи концепт организације и дјеловања инспекцијских органа у Републици Српској везивао се за рад и организацију рада појединих министарстава која су опет у свом организационом саставу, поред осталих сектора и одјељења преко којих су обављала своју основну функцију, обједињавала и инспекторате чији су састав, односно организација били условљени потребама ресора којем припадају, тј. надлежностима утврђеним у материјалним прописима који су децидно одређивали поступке, методе, параметре, начине, услове и остале

⁶³ Члан 5;

⁶⁴ Члан 12;

⁶⁵ Закон о инспекцијама у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, бр. 113/05 и 1/08);

индикаторе који су регулисали вршење инспекцијског надзора и примјену важећих прописа, односно законских и подзаконских аката⁶⁶.

Захваљујући успостављању новог концепта организације инспекцијских служби који је уједно значио и потпуну реформу инспекцијских органа, инспекција у Републици Српској организована је на сасвим новом, тзв. функционалном принципу. Наведено подразумијева да су инспекцијски послови од општег значаја и организовани како у Републичкој управи за инспекцијске послове – Инспекторату Републике Српске, тако и на цијелом подручју Републике Српске.

Функционални начин организовања инспекцијских служби представља адекватан, рационалан и ефикасан начин организовања инспекцијског надзора, јер инспектори, као особе с посебним овлашћењима, које непосредно врше инспекцијски надзор обављају своје послове у оквиру једног органа управе.

Оваквим начином организације и обављања послова инспекцијског надзора дошло је до успостављања јединственог система руковођења, затим економичнијег планирања инспекцијских контрола, доношења програма рада и сачињавања извјештаја о обављеним инспекцијским активностима, а што опет подразумијева јединственост у реализацији и извршавању законских обавеза и стручном оспособљавању и усавршавању инспектора⁶⁷.

Инспекторат Републике Српске је самостална републичка управа која обавља послове управе од општег значаја за Републику Српску, чија је улога да, вршећи инспекцијске, управне, стручне и друге послове, подстиче друштвену дисциплину у извршавању закона и других прописа. Надзор над радом Инспектората врши Влада Републике Српске, а Инспекторат једном годишње подноси извјештај Влади.

Инспекторат Републике Српске је организован према функционалном принципу с инспекцијским секторима као основним организационим јединицама, а ради ефикасног и непосредног обављања послова инспекцијског надзора на територији Републике Српске. Поред управе која се налази у Бањалуци, формирано је шест подручних одјељења која су смјештена у Бањалуци, Приједору, Добоју, Бијељини, Источном Сарајеву и Требињу.

Инспекцијски надзор врше инспектори Инспектората на територији Републике Српске.

Послове инспекцијског надзора, као повјерене послове, на подручју јединице локалне самоуправе врше инспектори у јединицама локалне самоуправе у звањима: инспектор за храну, тржишни инспектор, пољопривредни инспектор, ветеринарски инспектор, водни инспектор, саобраћајни инспектор, урбанистичко-грађевински инспектор, еколошки инспектор и здравствени инспектор.

Послове инспекцијског надзора, као повјерене послове, на подручју јединице локалне самоуправе врше инспектори у јединицама локалне самоуправе у складу с посебним материјалним прописима и Законом о инспекцијама у

⁶⁶ Љ. Митровић – А. Ајдиновић – И. Јусуфбеговић: “Инспекцијски систем у Федерацији Босне и Херцеговине”, XIV Савјетовање из области грађанског права, Удружење судија Републике Српске, ICCN: 978-99976-658-7-4; УДК 347(497.6)(082); COBISS.RS-ID 8426264; стр. 433-450; Јахорина, 16-19. октобар 2019. године;

⁶⁷ Ibid;

Републици Српској.

Републички инспектори могу обављати надзор и из надлежности инспектора јединица локалне самоуправе.

У току израде овог извјештаја Народна скупштина Републике Српске је усвојила нови Закон о инспекцијама⁶⁸.

Новим законом је у циљу избјегавања дуплирања инспекцијског надзора предвиђено да инспектори који послове инспекцијског надзора обављају у јединицама локалне самоуправе подносе Инспекторату редовне седмичне планове рада/контрола по субјектима надзора и мјесечне извјештаје о раду. Ради унапређивања координације рада инспекција и ефикасности инспекцијског надзора, Инспекторат доноси оперативне планове рада републичких инспектора, а инспектори у јединицама локалне самоуправе усаглашавају оперативне планове с Инспекторатом. Инспекторат прати њихову реализацију, а нарочито усклађивање планова инспекцијског надзора и рада инспекција, размјену информација у вршењу инспекцијског надзора, унапређење инспекцијског надзора на основу информација из достављених седмичних планова рада и извршених инспекцијских прегледа.

Инспекцијски послови у односу на послове истог степена сложености у републичким органима управе и локалне самоуправе сматрају се пословима с посебним и отежаним условима рада.

Новим законом основана је нова организациона јединица у саставу Инспектората - јединица за посебну и унутрашњу контролу с циљем утврђивања незаконитог рада, недоличног понашања инспектора и осталих евентуалних злоупотреба које је извршио инспектор.

Новина у односу на раније законско рјешење јесте то да субјекат надзора, уз обавјештење да је поступио по рјешењу инспектора, обавезан је и да достави и доказ о извршењу наређених мјера ако природа извршења мјере то дозвољава.

Такође, новина је да су прописане врсте инспекцијског прегледа као непосредни инспекцијски преглед који се спроводи код субјекта надзора директним увидом у опште и појединачне акте, услове и начин рада и поступања субјекта надзора у вези с придржавањем прописа и представља основни метод утврђивања чињеничног стања у поступку инспекцијског надзора и посредни инспекцијски преглед који се спроводи у службеним просторијама Инспектората, односно јединице локалне самоуправе, увидом у достављене податке и документацију.

Инспектор може, у случају основане сумње да субјекат надзора обавља дјелатност у супротности са законом, ради утврђивања чињеничног стања извршити све потребне мјере и радње (користити услугу или купити робу), без претходне најаве и предочавања субјекту надзора службене легитимације.

С обзиром да је истраживање за потребе овог извјештаја рађено у току 2019. године, те да је нови Закон о инспекцијама Републике Српске донесен почетком 2020. године (објављен у Службеном гласнику број 18/20 од 13.3.2020. године) већина проблема на које су указали инспекцијски органи у својим одговорима достављеним на упитник Институције омбудсмана су отклоњени. Посебно је ријешено питање дуплирања инспекцијских контрола који је као основни

⁶⁸ Закон о инспекцијама (Службени гласник Републике Српске, број 18/20);

проблем навела већина инспекцијских органа у достављеним одговорима. У наставку текста биће презентовани подаци добијени из истраживања.

Управна инспекција при Министарству управе и локалне самоуправе Републике Српске

У одговору Управне инспекције Министарства управе и локалне самоуправе Републике Српске који је достављен 5.10.2020. године Институцији омбудсмана за потребе овог извјештаја наводи се:

„Законом о управној инспекцији⁶⁹ уређује се организација, надлежност, начин рада, овлашћења, услови за обављање послова, права, обавезе и одговорности управног инспектора, као и друга питања од значаја за функционисање Управне инспекције у Републици Српској.

Чланом 2. наведеног закона, прописано је да управна инспекција врши надзор над примјеном закона и других прописа о републичкој управи и локалној самоуправи, прописа о управном поступку који се односе на ефикасност и ажурност у рјешавању управних ствари и радним односима запослених у органима републичке управе и јединицама локалне самоуправе и канцеларијском пословању.

Послови Управне инспекције су у дјелокругу Министарства за послове управе. Послове управне инспекције врше главни управни инспектор и управни инспектори.

Управни инспектор у обављању инспекцијског надзора врши надзор над примјеном закона и других прописа којима се уређује систем републичке управе у погледу: усклађености унутрашње организације са законом и другим прописима, прописаног радног времена и других питања којима се обезбјеђује ефикасно остваривање права и извршавање обавеза грађана, удружења и правних лица у републичким органима управе, поступања по поднесеним приговорима и притужбама на рад републичких органа управе и достављања одговора подносиоцима приговора.

Управни инспектор у обављању инспекцијског надзора врши надзор над примјеном закона и других прописа којима се уређује организација јединица локалне самоуправе, у погледу: а) усклађености унутрашње организације са законом и другим прописима, б) прописаног радног времена и других питања којима се обезбјеђује ефикасно остваривање права и извршавање обавеза грађана, удружења и правних лица у јединицама локалне самоуправе и в) поступања по поднесеним приговорима и притужбама на рад јединица локалне самоуправе и достављање одговора подносиоцима приговора, односно притужби. Управни инспектор у обављању инспекцијског надзора врши надзор над примјеном закона и других прописа којима се уређују радни односи запослених у органима из члана 2. ст. 3. и 5. овог закона, у погледу: а) законитости спровођења интерног и јавног конкурса, б) законитости распоређивања, премјештања и напредовања државних службеника и осталих запослених, в) испуњености прописаних услова у погледу стручне спреме и г) поступања у случају испуњавања услова за престанак радног односа по сили закона. Управни инспектор у обављању инспекцијског надзора врши надзор над примјеном закона и других прописа којима се уређује општи управни поступак и посебни управни поступци у републичким органима управе, јединицама локалне самоуправе, јавним предузећима, јавним установама и

⁶⁹ Закон о Управној инспекцији Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 1/09, 109/12 и 94/15);

другим организацијама које врше јавна овлашћења, у погледу: а) рјешавања управних ствари у прописаним роковима, б) овлашћења службеника за предузимање радњи и поступака до доношења рјешења и за доношење рјешења, в) пријема поднесака и поступања по њима, г) извршења управних аката и спровођења административних извршења у одређеним роковима, д) формалне исправности управних аката, ђ) пружања правне помоћи, е) издавања увјерења и других исправа о одређеним чињеницама, и) рада првостепеног органа по жалби, з) достављања списа по тужби суду надлежном по управном спору, и) благовремености достављања података којима орган располаже, односно води прописану евиденцију на тражење других државних органа или институција и ј) начина прикупљања доказа овлашћених службеника у управном поступку, а посебно доказа који према закону треба да се прибављају по службеној дужности.

Управни инспектор врши надзор и над примјеном: а) прописа из области канцеларијског пословања, б) прописа о административним таксама и накнадама у дијелу који се односи на канцеларијско пословање, в) прописа о печатима и амблемима и г) прописа о овјеравању потписа, рукописа и преписа.

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству управе и локалне самоуправе⁷⁰ систематизована је Управна инспекција, као унутрашња организациона јединица.

Нови Закон о Управној инспекцији усвојен је на дванаестој редовној сједници Народне скупштине Републике Српске⁷¹.

Одјељење за инспекцијски надзор Републичке управе за игре на срећу при Министарству финансија Републике Српске

Надзор над приређивањем игара на срећу на територији Републике Српске врши Републичка управа за игре на срећу која се налази у саставу Министарства финансија Републике Српске на основу Закона о републичкој управи Републике Српске⁷². Републичка управа за игре на срећу врши управне и друге стручне послове који се односе на: издавање и одузимање одобрења за приређивање игара на срећу, наградних и забавних игара, утврђивање испуњености просторних, техничких и информационих услова потребних за приређивање игара на срећу, преглед просторија у којима се приређују игре на срећу, обављање инспекцијског надзора приређивача, доношење рјешења у поступку обављања инспекцијског надзора итд.

2.1.2. Правни прописи који уређују инспекцијске послове

Инспекторат Републике Српске у свом раду користи око 150 закона и око 500 подзаконских аката, имајући у виду чињеницу да се ради о органу управе који покрива 13 сектора инспекција и Сектор за правне, финансијске и информатичке послове. Овај орган је обрађивач само једног закона, и то Закона о инспекцијама у Републици Српској. Ријеч је о процесном закону којим се на јединствен начин уређује поступак инспекцијског надзора, инспекцијски систем Републике Српске и радноправни статус инспектора⁷³.

⁷⁰ Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству управе и локалне самоуправе (Службени гласник Републике Српске, број 51/19);

⁷¹ Закон о Управној инспекцији Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 99/20);

⁷² Закон о републичкој управи Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 115/18);

⁷³ Акт Републичке управе за инспекцијске послове, Бањалука број 24.010/9993-412-2/19 од 30.10.2019. године;

Поред Закона о инспекцијама у Републици Српској⁷⁴ у одговорима надлежних инспекцијских органа наводи се да су најчешћи прописи који се користе у инспекцијском надзору:

Закон о општем управном поступку⁷⁵

Закон о управним споровима⁷⁶

Закон о прекршајима⁷⁷

Кривични законик⁷⁸

Закон о извршном поступку⁷⁹

Закон о комуналној полицији⁸⁰

Закон о комуналним дјелатностима⁸¹

Закон о заштити потрошача⁸²

Закон о трговини⁸³

Закон о угоститељству⁸⁴

Закон о туризму⁸⁵

Закон о занатско-предузетничкој дјелатности⁸⁶

Закон о привредним друштвима⁸⁷

Закон о заштити животне средине⁸⁸

Закон о заштити становништва од заразних болести⁸⁹

Закон о раду⁹⁰

⁷⁴ Закон о инспекцијама Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 18/20);

⁷⁵ Закон о општем управном поступку Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 13/02, 87/07, 50/10 и 66/18);

⁷⁶ Закон о управним споровима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 109/05 и 63/11);

⁷⁷ Закон о прекршајима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 63/14, 110/16 и 100/17);

⁷⁸ Кривични законик Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 64/17 и 104/18 – одлука УС);

⁷⁹ Закон о извршном поступку Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 59/03, 85/03, 64/05, 118/07, 29/10, 57/12, 67/13, 98/14 и 66/18);

⁸⁰ Закон о комуналној полицији Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 28/13);

⁸¹ Закон о комуналним дјелатностима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 124/11 и 100/17);

⁸² Закон о заштити потрошача Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 6/12, 63/14 и 18/17);

⁸³ Закон о трговини Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 06/07);

⁸⁴ Закон о угоститељству Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 45/17);

⁸⁵ Закон о туризму Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 45/17);

⁸⁶ Закон о занатско-предузетничкој дјелатности Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 и 84/19);

⁸⁷ Закон о привредним друштвима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13);

⁸⁸ Закон о заштити животне средине Републике Српске (Службени гласник Републике Српске бр. 71/12 и 79/15);

⁸⁹ Закон о заштити становништва од заразних болести Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 90/17);

⁹⁰ Закон о раду Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 1/16 и 66/18);

Закон о пољопривредном земљишту⁹¹

Закон о управљању отпадом⁹²

Закон о заштити ваздуха⁹³

Закон о заштити вода⁹⁴

Закон о уређењу простора и грађењу⁹⁵

Закон о легализацији бесправно изграђених објеката у РС⁹⁶

Закон о слободи приступа информацијама⁹⁷

Поред побројаних, наведено је да се у инспекцијском надзору користе и многи други материјални закони, али и подзаконски акти за различите ресоре инспекцијског надзора.

2.1.3. Проблеми у раду с којима се сусрећу инспекцијски органи

Већина ЈЛС је доставила одговор да не постоје законске одредбе које представљају отежавајући фактор у раду⁹⁸. Неке ЈЛС нису доставиле одговор на ово питање⁹⁹ или су одговориле да им није познато¹⁰⁰.

Неке ЈЛС су доставиле одговор да инспекторима отежава рад чињеница да поједине области нису покривене материјалним прописима, посебно подзаконском регулативом¹⁰¹, да постоји неусклађеност закона и подзаконских аката¹⁰², немогућност спровођења појединих законских одредби на терену¹⁰³ да су поједине законом прописане новчане казне превисоке, посебно када су у питању неразвијене и изразито неразвијене локалне управе¹⁰⁴.

У циљу унапређења законодавног оквира, неке ЈЛС су навеле да је потребно кроз Закон о инспекцијама дефинисати надлежност републичких инспектора и инспектора на нивоу локалних заједница или радити заједничке планове контрола, како би се избјегла дуплирања у вршењу инспекцијског надзора¹⁰⁵.

⁹¹ Закон о пољопривредном земљишту Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 93/06, 86/07, 14/10, 5/12 и 58/19);

⁹² Закон о управљању отпадом Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 111/13, 106/15 и 16/18);

⁹³ Закон о заштити ваздуха Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 124/11 и 46/17);

⁹⁴ Закон о заштити вода Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, број 53/02);

⁹⁵ Закон о уређењу простора и грађењу Републике Српске (Службени гласник Републике Српске бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19);

⁹⁶ Закон о легализацији бесправно изграђених објеката у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске, број 62/18);

⁹⁷ Закон о слободи приступа информацијама у Републици Српској (Службени гласник Републике Српске број 20/01);

⁹⁸ Градишка, Требиње, Добој, Котор Варош, Хан Пијесак, Билећа, Берковићи, Козарска Дубица, Лопаре, Петрово, Мркоњић Град, Милићи, Нови Град, Шековићи, Власеница, Ново Горажде, Станари, Сребреница, Вишеград, Угљевик, Челинац, Дервента, Невесиње, Модрича, Србац;

⁹⁹ Источни Стари Град, Костајница, Теслић;

¹⁰⁰ Љубиње;

¹⁰¹ Републичка управа за инспекцијске послове, Лакташи, Фоча, Приједор;

¹⁰² Гацко, Прњавор;

¹⁰³ Брод;

¹⁰⁴ Шипово, Рудо;

¹⁰⁵ Лакташи, Бијељина;

Такође је наведено да је потребно донијети закон о инспекцијском надзору којим би се тачно дефинисао однос између инспектора, правних и физичких лица и уједначио поступак инспекцијског надзора¹⁰⁶. Даље се наводи да су потребна квалитетнија законска рјешења у Закону о комуналној полицији¹⁰⁷ Закону о просторном уређењу и грађењу¹⁰⁸ и Закону о прекршајима Републике Српске¹⁰⁹, затим да треба мијењати прописе из области трговине и угоститељства, јер не прате трендове тј. у пракси се често догађају и врше процеси који прописима нису обухваћени¹¹⁰, да новчане казне треба прописати сходно степену развијености регије и прилагодити животном стандарду и материјалној ситуацији становништва Републике Српске¹¹¹, те да треба мијењати прописе како би се ускладили с промјенама везаним за напредак информационах технологија¹¹².

Неке ЈЛС су доставиле одговор да није потребно мијењати прописе¹¹³ већ осигурати њихову примјену, уз осигурање боље координације између инспекција на различитим нивоима власти¹¹⁴. Неке ЈЛС нису доставиле одговор на ово питање¹¹⁵ или су одговориле да им није познато¹¹⁶.

2.1.4. Буџет

Према добијеним подацима, Инспекторат Републике Српске и инспекцијски органи у појединим ЈЛС имају свој посебан буџет. Тако је према Одлуци о усвајању Буџета Републике Српске за 2019. годину¹¹⁷ буџет Републичке управе за инспекцијске послове износио 12.911.900 КМ, структуре као у упућујућој одлуци. Буџет Одјељења за инспекције Градишка за 2019. годину је 10.000 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове Бијељина за 2019. годину износио је 41.500 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове и послове комуналне полиције општине Брод за 2019. годину износио је 38.000 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове општине Лакташи за 2019. годину износио је 12.500 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Челинац за 2019. годину износио је 20.200 КМ, буџет Одсјека за инспекцијске послове града Приједора за 2019. годину износио је 38.016 КМ који је ребалансом смањен на износ од 27.830 КМ, буџет Одсјека за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Котор Варош за 2019. годину износио је 26.150 КМ, буџет Одсјека за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Нови Град за 2019. годину износио је 5.500 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове општине Прњавор за 2019. годину износио је 40.400 КМ, буџет Одјељења за инспекцијски надзор града Зворника за 2019. годину износио је 5.000 КМ, буџет Одсјека за послове инспекције и комуналне полиције општине Шипово за 2019. годину износио је 4.000 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове и послове комуналне полиције града Требиња за 2019. годину износио

¹⁰⁶ Бијељина;

¹⁰⁷ Источни Стари Град;

¹⁰⁸ Козарска Дубица;

¹⁰⁹ Кнежево;

¹¹⁰ Челинац;

¹¹¹ Рудо, Брод;

¹¹² Билећа;

¹¹³ Котор Варош, Фоча, Нови Град, Шековићи, Шипово, Власеница, Ново Горажде, Вишеград, Требиње;

¹¹⁴ Лопаре, Мркоњић Град;

¹¹⁵ Хан Пијесак, Гацко, Берковићи, Костајница, Петрово, Милићи, Станари, Теслић;

¹¹⁶ Љубиње;

¹¹⁷ Одлука о усвајању Буџета Републике Српске за 2019. годину (Службени гласник Републике Српске, број 122/18);

је 20.000 КМ буџет Одјељења за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Вишеград за 2019. годину износио је 23.800 КМ, буџет Одјељења за инспекцијске послове општине Србац за 2019. годину износио је 3.000 КМ.

У ЈЛС у којима је инспекцијски надзор успостављен унутар одређених служби, трошкови за рад су предвиђени као буџетска ставка службе унутар које дјелују¹¹⁸ или унутар буџета ЈЛС или као буџетска ставка у буџету намијењеном за финансирање јединственог органа управе¹¹⁹. На важност осигурања финансијских средстава за дјеловање инспекције у ЈЛС указују одговори који се подударају... „Годишњи буџет Одјељења за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Фоча се односи само на плате које се финансирају из буџета општине. Наше одјељење нема одвојен буџет и нису им никаква средства одвојена за накнадне трошкове... у буџету општине Љубиње се не планира ништа посебно за потребе Комуналне полиције осим плате за једног комуналног полицајца...буџет општине Ново Горажде се односи на годишња примања комуналног полицајца и трошкове набавке униформе“.

Неке ЈЛС су доставиле информацију да немају планирана средства за инспекцијски надзор¹²⁰, а неке ЈЛС уопште нису одговориле на ово питање¹²¹. Неке ЈЛС су доставиле одговор да немају своје инспекцијске органе¹²². У већини случајева ЈЛС су или доставиле свој буџет или дале информацију да је исти доступан на веб страници ЈЛС.

2.1.5. Људски ресурси

Према добијеним подацима, у Инспекторату Републике Српске структура запослених утврђена је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста¹²³ док је у ЈЛС унутрашња организација

¹¹⁸ Модрича, Шамац, Одјељење за инспекцијске послове општине Мркоњић Град нема планиран буџет, сви расходи и приходи се реализују преко других одјељења општинске управе; Општина Осмаци нема посебне ставке у оквиру општинског буџета за инспекције него су средства за лична примања два инспектора (тржишни и еколошки инспектор) планирана у оквиру потрошачке јединице под називом Одјељење за привреду, финансије и друштвене дјелатности; Одсек за инспекцијске послове општине Лопаре нема планирана средства буџетом; Плате за запослене инспекторе у буџету су планиране на позицији плата Одјељења за финансије општине, у буџету општине Љубиње се не планира ништа посебно за потребе Комуналне полиције осим плате за једног комуналног полицајца, буџет Одјељења за привреду и развој општине Сребреница гдје су по структури и пет инспектора, а у саставу одјељења које броји 16 запослених износи 261.750 КМ; Одјељење за инспекцијске послове општинске управе Дервента није организовано као посебна потрошачка јединица у оквиру буџета општине Дервента те се средства за рад обезбјеђују кроз друге потрошачке јединице; Одјељење за инспекцијске послове града Добоја нема свој посебан буџет, расходи и издаци који настају у току функционисања овог Одјељења евидентирају се у оквиру других потрошачких јединица - Одјељења за финансије и Одјељења за општу управу; Инспекција је у оквиру Одјељења за привреду и финансије општинске управе Петрово и нема засебан буџет; у Општини Милићи инспекције су у оквиру Одјељења за финансије, привреду и друштвене дјелатности и немају одвојен буџет; у општини Петрово Инспекција је у оквиру Одјељења за привреду и финансије Општинске управе Петрово и нема засебан буџет...

¹¹⁹ Годишњи буџет Одјељења за инспекцијске послове и комуналну полицију општине Фоча се односи само на плате које се финансирају из буџета општине. Комунална полиција општине Станари нема одвојен буџет од оквирног буџета на нивоу општине. У општинама Хан Пијесак, Билећа, Пале, Рудо, Теслић, Угљевик, Рогатица, Кнежево, Невесиње, Гацко, Козарска Дубица... одсједи за инспекцијске послове немају самосталан буџет, већ је он у оквиру буџета општине. У општини Берковићи нема буџета за Управу за инспекцијске послове већ је исти јединствен за цијели орган управе и за 2019. годину износи 1.481.953 КМ.

¹²⁰ Источни Стари Град, Шековићи;

¹²¹ Костајница;

¹²² Крупа на Уни, Вукосавље, Калиновик, Источни Мостар, Петровац, Доњи Жабар;

¹²³ Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста (Службени гласник Републике Српске, бр. 28/17, 107/17 и 102/18);

дефинисана правилницима о организацији и систематизацији радних мјеста конкретне општинске управе.

Већина ЈЛС је доставила одговор да број запослених инспектора одговара правилником систематизованом броју радних мјеста. Истовремено, Инспекторат Републике Српске, као и неке ЈЛС су доставили одговор да је систематизацијом предвиђено више радних мјеста од тренутног броја запослених и да се то одражава на ефикасност рада. Неке ЈЛС су доставиле одговор да не посједују довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности инспекцијских органа¹²⁴. У неким ЈЛС нема упражњених радних мјеста¹²⁵.

Школска спрема запослених инспектора у Инспекторату Републике Српске усклађена је с одредбама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Инспекторату Републике Српске, као и одредбама правилника у општинским/градским инспекцијама.

Инспекторат Републике Српске и већина ЈЛС су доставили одговор да не постоје додатне накнаде/стимулације за запослене везано за тежину посла и теренски рад, **те да инспектори имају плату према утврђеном коефицијенту** (питање додатних накнада/стимулација није регулисано)¹²⁶. У неким ЈЛС питање стимулација запослених регулисано је Колективним уговором¹²⁷, Уредбом о категоризацији радних мјеста¹²⁸ и Правилником о платама и накнадама¹²⁹. У другим ЈЛС питање стимулација/накнада је регулисано на начин да се одреди већи почетни коефицијент у односу на друге запослене са истом стручном спремом¹³⁰. Код одређених ЈЛС питање додатних накнада је регулисано кроз исплату дневница¹³¹ или на иницијативу начелника одјељења и одобрења начелника општине¹³². Неке ЈЛС су навеле да постоје разлике у накнадама између инспекција на различитим нивоима власти¹³³.

Питање одговорности запослених у Инспекторату Републике Српске регулисано је Законом о државним службеницима¹³⁴ и Уредбом о дисциплинској и материјалној одговорности у републичким органима управе Републике Српске¹³⁵. За очување интегритета инспекције у одговорима је наведено да су најважнији кадровски ресурси, њихове компетенције, објективност и непристрасност у раду, моралност и поштење, поштовање законске регулативе, континуирана едукација запослених у свим доступним облицима.

ЈЛС су доставиле одговор да је питање одговорности инспектора регулисано

¹²⁴ Источни Стари Град, Костајница, Пале, Прњавор, Шековићи, Зворник, Приједор, Добој;

¹²⁵ Градишка, Требиње, Лакташи, Котор Варош, Хан Пијесак, Берковићи, Милићи, Осмаци, Челинац, Невесиње, Модрича, Шамац;

¹²⁶ Хан Пијесак, Костајница, Шековићи, Власеница, Станари, Кнежево, Приједор;

¹²⁷ Невесиње, Дервента, Модрича, Бијељина;

¹²⁸ Брод;

¹²⁹ Шамац;

¹³⁰ Требиње, Добој, Лакташи, Билећа, Осмаци, Прњавор, Сребреница;

¹³¹ Србац;

¹³² Вишеград;

¹³³ Источни Стари Град, Билећа, Пале, Мркоњић Град, Прњавор, Шековићи, Шипово, Зворник, Требиње, Угљевик, Шамац;

¹³⁴ Закон о државним службеницима Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 118/08, 117/11, 37/12 и 67/16);

¹³⁵ Уредба о дисциплинској и материјалној одговорности у републичким органима управе Републике Српске (Службени гласник Републике Српске, бр. 104/09 и 77/12);

Законом о раду, Законом о локалној управи и самоуправи, Законом о инспекцијама, Законом о службеницима и намјештеницима у јединици локалне самоуправе и подзаконским актима, Правилником о дисциплинској одговорности, Правилником о оцјењивању рада службеника и намјештеника у јединицама локалне самоуправе као и кодексом понашања.

Већина ЈЛС је доставила одговоре да је за очување интегритета инспектора потребно да буду организоване посебне организационе јединице у јединицама локалне самоуправе, надлежне искључиво за обављање послова инспекцијског надзора и да су самосталне у свом раду, да су професионалне, да раде на јачању личног угледа и угледа инспекцијских органа као и повјерења грађана у рад јединица локалне самоуправе, да буде адекватна накнада запослених у инспекцијским органима као и непристрасност и досљедност према субјекту контроле у инспекцијским надзорима. Наведено је да је важно да надзирани субјекти поштују интегритет инспекције а инспектори да се у свом раду држе закона и подзаконских аката.

У Инспекторату Републике Српске постоји посебна унутрашња организациона јединица задужена за организовање и спровођење едукација инспектора. Већина ЈЛС је доставила одговор да немају едукације. Неке ЈЛС су доставиле одговор да инспектори имају повремено едукације које су недовољне. Многе едукације су доступне само инспекторима Инспектората Републике Српске, док су инспектори у локалним заједницама много мање укључени у едукације.¹³⁶

Кодекс понашања се поштује и није било већих кршења, одговор је већине ЈЛС.

Одговори о едукацијама које би користиле инспекцијама могу се свести на: познавање и примјену општих, као и материјалних прописа којима су регулисане области над чијом примјеном надзор врши Републичка управа за инспекцијске послове (с примјерима из праксе); примјена Закона о општем управном поступку, Закона о управним споровима Републике Српске, Закона о прекршајима Републике Српске, Закона о заштити личних података, Закона о заштити тајних података БиХ и Закона о заштити потрошача; канцеларијско и архивско пословање у републичким органима управе; кориштење рачунара према ЕСДЛ стандарду и страни језици (енглески, руски, француски, њемачки)¹³⁷, едукације које се односе на нове законске и подзаконске акте, тумачење аката и размјена искустава других инспекцијских органа¹³⁸, едукације на теме из области рада које су везане за рад инспектора¹³⁹.

Препозната је потреба да се с нивоа Инспектората Републике Српске организује више едукација, састанака и семинара с општинским инспекцијама, посебно у циљу усаглашавања рада и заузимања заједничких ставова везано за поступање на терену¹⁴⁰. Приликом објаве нових закона из разних инспекцијских области посебно су битна њихова тумачења односно едукација за исту област, како би се адекватније приступило његовој примјени¹⁴¹. Едукације су потребне из области прописа из надлежности инспекција и едукације из вођења управног поступка¹⁴². Едукације о једнообразности инспекцијских контрола и тумачењу

¹³⁶ Лакташи, Котор Варош;

¹³⁷ Инспекторат Републике Српске;

¹³⁸ Бијељина;

¹³⁹ Дервента;

¹⁴⁰ Градишка;

¹⁴¹ Источни Стари Град;

¹⁴² Костајница, Станари;

прописа¹⁴³. Требало би организовати стручне обуке везано за примјену прописа и то појединачно за сваку инспекцију, а појединим инспекторима потребна је и додатна информатичка обука¹⁴⁴, едукације за све области инспекција, вођење управних поступака и извршење рјешења донесених у вршењу инспекцијског надзора¹⁴⁵. Потребно је сачинити и усвојити моделе одговарајућих процедура за рад инспектора, у циљу уједначавања инспекцијске праксе, гдје се за то укаже потреба, а посебно када постоји већи број повезаних недоумица око тога како поступити. Процедуре би требало да дају одговор на општа, практична питања из дјелокруга рада инспекције¹⁴⁶. Едукације о сузбијању сиве економије, нелегалног и нерегистрованог рада¹⁴⁷, о поступању инспектора приликом контроле обављања предузетничке дјелатности у приватним објектима, комисиона продаја, тржнице на мало итд.¹⁴⁸, едукације које се односе на начин и поступак узимања узорака, затим кориштење мјерних уређаја као и едукације из области електронског канцеларијског пословања и сл.¹⁴⁹, едукација у смислу кориштења информационих технологија¹⁵⁰.

Из достављених одговора инспекцијских органа указано је на потребу сталног усавршавања инспектора везано за поступање приликом контроле обављања предузетничке дјелатности у приватним објектима, комисиона продаја, тржнице на мало (пијаце) и др., сузбијање сиве економије и нелегалног и нерегистрованог рада. Ове едукације требало би да обухвате и питање начина и поступка узимања узорака, затим кориштења мјерних уређаја, електронског канцеларијског пословања и кориштења информационих технологија, те анализе процјене ризика у вршењу инспекцијског надзора. Едукације треба да укључују и теме везано за планирање и вођење инспекцијских контрола, налагање управних мјера, те примјену Закона о општем управном поступку Републике Српске, мирно рјешавање конфликта, судске праксе и сл. Потребне су едукације из области промета хране и заштите становништва о заразној болести и кодексу понашања инспектора на терену.

2.1.6. Материјално-техничка средства

Према добијеним подацима, већина ЈЛС у Републици Српској је доставила одговор да материјално-техничка средства (опрема, возила, канцеларије) задовољају потребе за рад управа за инспекцијске послове. Неке ЈЛС су навеле да је опрема прилично застарјела и да је у будућности потребно опрему осавременити док у неким ЈЛС постоји проблем везан за рачунарску опрему што би им увелико олакшало рад¹⁵¹. У другим ЈЛС проблем је везан за недостатак возила што представља отежавајућу околност при раду инспектора¹⁵². Неке ЈЛС су доставиле одговор да имају недостатак финансијских средстава те да материјално-техничка средства не задовољавају потребе за рад управа за инспекцијске послове (недостатак возила и рачунарске опреме, финансијских средстава за вјештачења у одређеним поступцима)¹⁵³.

¹⁴³ Котор Варош;

¹⁴⁴ Козарска Дубица;

¹⁴⁵ Лакташи;

¹⁴⁶ Лопаре;

¹⁴⁷ Петрово;

¹⁴⁸ Осмаци;

¹⁴⁹ Прњавор;

¹⁵⁰ Шипово;

¹⁵¹ Фоча, Козарска Дубица, Мркоњић Град, Лопаре, Власеница;

¹⁵² Нови Град, Прњавор, Рудо, Милићи, Лопаре, Кнежево, Приједор;

¹⁵³ Челинац, Кнежево, Невесиње, Добој;

Инспекторат Републике Српске доставио је одговор да материјално-техничка средства не задовољавају у потпуности потребе за његов рад, те да постоји одређен број захтјева за набавку опреме (моторна возила, рачунарска опрема и слично) који ће бити реализовани сукцесивно, према динамици, структури и износу расположивих финансијских средстава.

Инспекторат Републике Српске је доставио одговор да двије његове организационе јединице, и то Управа Инспектората и Одјељење Бањалука имају властити пословни простор, док запослени у осталим организационим јединицама обављају послове у изнајмљеним просторима. Такође, Инспекторат Републике Српске је доставио одговор да постојећи радни простор задовољава потребе у односу на број запослених, осим у Одјељењу Бањалука гдје је планирана набавка додатног пословног простора, а реализација набавке ће се одвијати према расположивим намјенским средствима.

Осим Одсјека за инспекцијске послове општине Козарска Дубица који за свој рад користи просторије у згради Полицијске станице Козарска Дубица све остале ЈЛС, обухваћене истраживањем, доставиле су одговор да њихови инспекцијски органи рад обављају у властитом простору, односно простору јединице локалне самоуправе. Наведени радни простор управа за инспекцијске послове задовољава потребе у односу на број запослених, са изузетком сљедећих ЈЛС: Невесиње, Рудо, Прњавор, Козарска Дубица, Гацко, Добој и Градишка, у којима радни простор не задовољава потребе у односу на број запослених.

Радни простору у Управи Инспектората Републике Српске има адекватан приступ лицима с инвалидитетом, док у осталим организационим јединицама радни простори нису у потпуности адекватни за приступ лицима с инвалидитетом.

Већина ЈЛС је доставила одговор да је радни простор који користе инспекцијски органи адекватан и прилагођен лицима с инвалидитетом¹⁵⁴. Неке ЈЛС имају адекватан радни простор, с тим да простор или поједине просторије које користе инспектори нису приступачне за лица с инвалидитетом¹⁵⁵. Један број ЈЛС је доставио одговор да постојећи радни простор нема приступ лицима с инвалидитетом¹⁵⁶.

2.1.7. Подаци о предметима и другим поступањима инспекцијских органа у Републици Српској

Према добијеним подацима, већина ЈЛС је доставила одговор да имају базу података предмета. Неке ЈЛС су доставиле одговор да постоји база података предмета, али не у електронској форми или да се база води путем општинске службе протокола¹⁵⁷ као и да постоји уредна евиденција у сваком моменту¹⁵⁸. Неке ЈЛС немају успостављену базу података¹⁵⁹.

Из достављених одговора Инспектората Републике Српске као и ЈЛС може се закључити да је већи број инспекцијских контрола извршен по службеној

¹⁵⁴ Петрово, Шипово, Станари, Сребреница, Власеница, Шековићи, Нови Град, Лопаре, Лакташи, Костајница, Хан Пијесак, Градишка, Билећа, Берковићи, Ново Горажде, Угљевик, Челинац, Дервента, Модрича, Брод, Шамац, Рогатица;

¹⁵⁵ Фоча, Љубиње, Пале, Осмаци, Зворник, Котор Варош, Прњавор, Милићи, Кнежево, Приједор, Бијељина;

¹⁵⁶ Гацко, Мркоњић Град, Зворник, Рудо Теслић, Источни Стари Град, Пале, Вишеград, Невесиње, Добој;

¹⁵⁷ Козарска Дубица, Ново Горажде;

¹⁵⁸ Љубиње, Угљевик;

¹⁵⁹ Источни Стари Град, Хан Пијесак, Фоча, Берковићи, Осмаци, Шековићи, Шипово, Станари;

дужности, док је по пријавама грађана мањи број инспекцијских контрола¹⁶⁰.

У 2018. години у Инспекторату Републике Српске запримљено је укупно 4.867 представки (2.551 писана представка, а путем Центра за пријаве и притужбе запримљено је 2.316 пријава) које су у надлежности Инспектората¹⁶¹.

Већина ЈЛС је доставила одговоре у којима се наводи укупан број обраћања грађана у 2018. години¹⁶². Неке ЈЛС су напоменуле да се ради о броју у којем су инспектори сачињавали записнике, јер се приличан број обраћања односи на обраћања када инспектор изађе на терен и утврди да нема надлежности за поступање (усмене, анонимне пријаве) када не сачињава записник и у том случају такве контроле не улазе у збирне извјештаје или немају тај податак, јер доста грађана долази информативно, па се тек онда поднесе захтјев за рјешавање њиховог проблема као и да немају ту евиденцију¹⁶³.

Инспектори Инспектората Републике Српске су у спољнотрговинском инспекцијском надзору у 2018. години предузели 161 управну мјеру, од чега се 98 мјера односило на отклањање неправилности, а 63 на забране. Због почињених прекршаја издато је десет прекршајних налога и поднесена једна прекршајна пријава. У унутрашњем инспекцијском надзору предузели су 7.011 управних мјера, од чега се 6.049 односило на отклањање неправилности, 327 на одузимање, 578 на забране, 15 на рушење/уклањање, 37 на уништавања и пет на захтјев/иницијативу. Због почињених прекршаја издато је 3.299 прекршајних налога и поднесена 161 прекршајна пријава.

Такође, већина ЈЛС је доставила одговор о броју донесених рјешења у 2018. години¹⁶⁴. Свим издатим рјешењима наложене су управне и друге мјере

¹⁶⁰ Мркоњић Град – по пријави око 5%, остало је по службеној дужности; Милићи - по пријави грађана врло мало контрола; Нови Град - 115 по пријави грађана, 1.652 по службеној дужности; Дервента - 71/905 контрола; Брод - 17/1.160; Кнежево - Тржишна инспекција једну пријаву грађана, Грађевинска инспекција 9 пријава грађана, све остале контроле вршене су по службеној дужности; Брод - Тржишна инспекција извршила 25 прегледа по пријави грађана, а инспектор рада 12 пријава, по службеној дужности тржишни инспектор је извршио 291 преглед, а инспектор рада 185 прегледа; Рогатица - 50/1272; Приједор - 298/2705; Шамац - 47/752; Угљевик - 64/432; Добој - по пријави грађана Пољопривредна инспекција - 12, по службеној дужности - 116; Ветеринарска - 30/264; Саобраћајна - 69/139, Тржишна - 28/234, Инспекција за храну и здравствена - 40/348, Урбанистичко-грађевинска - 30/121, Еколошка - 5/31, Инспекција за рад - 10/199;

¹⁶¹ Акт Републичке управе за инспекцијске послове број 21.010/9993-412-2/19 од 30.10.2019. године;

¹⁶² Берковићи - 0, Билећа - 5, Бијељина - 1.193, Брод - 17, Челинац - 263, Дервента - 71, Гацко - 8, Хан Пијесак - 7, Кнежево - 5, Костајница - 18, Котор Варош - 118, Козарска Дубица - 95, Лопаре - 46, Љубиње - 3, Милићи - 23, Модрича - 38, Мркоњић Град - 5, Невесиње - 30, Нови Град - 113, Петрово - 1, Осмаци - 32, Пале - 488, Приједор - 298, Прњавор - 250, Рудо - 68, Рогатица - 50, Теслић - 65, Шипово - 112, Србац - 390, Сребреница - 120, Станари - 0, Шамац - 47, Шековићи - 16, Требиње - 146, Угљевик - 64, Власница - 0, Добој - 250;

¹⁶³ Општина Лакташи, Фоча, Вишеград;

¹⁶⁴ Зворник - 451; Требиње - 149; Градишка - 999; Бијељина - 1.029; Добој - 504; Приједор - 913; Власеница - 75; Угљевик - 127 (Тржишна инспекција - 47, Инспекција рада - 49, Здравствено-санитарна инспекција и инспекција за храну - 31); Шековићи - 43; Шамац - 175; Станари - 11; Сребреница - 55; Србац - 363, Шипово - 17; Теслић - 342; Рудо - 225; Рогатица - 306, Прњавор - 763; Пале - 166; Осмаци - 17; Вишеград - 126; Петрово - 6; Ново Горажде - Комунални полицајац је донио 3 рјешења из области своје надлежности; Нови Град - 467; Невесиње - 175; Мркоњић Град - 107; Модрича - Тржишни инспектор - 27, Инспектор рада - 12, Саобраћајни инспектор - 39, Пољопривредни инспектор - 3, Ветеринарски инспектор - 106, Грађевински инспектор - 12, Еколошки инспектор - 48, Инспектор за храну - 39; Милићи - урбанистичко-грађевински инспектор, око 30 рјешења у оквиру овог инспектората и десетак рјешења за отклањање неправилности у другим ресорима; Љубиње - 3; Лопаре - 104; Лакташи - 382; Козарска Дубица - 237; Котор Варош - 68; Костајница - Урбанистичко-грађевинска инспекција: Донесено је седам рјешења којим су одређене управне мјере. Субјектима надзора је наређено рјешењем да прибаве употребну дозволу, да прибаве записник о исколчењу, да обуставе радове на изградњи објекта, те да уклоне објекат. Пољопривредна инспекција: Донесено је 10 рјешења којима је наређено отклањање неправилности; Кнежево - 24

(забрана обављања дјелатности, забрана рада, забрана промета, отклањање неправилности, одузимање, рушење, прибављање еколошке дозволе, итд.).

Већина рјешења се односила на отклањање неправилности, одузимање робе, о забрани стављања у промет, забрани обављања дјелатности, забрана радног ангажовања лица, одузимање робе, о рушењу објекта, обустављање градње, забрана саобраћаја на путу, надзор над јавним путевима, надзор поштовања радног времена, одгађање извршења одговарајућег акта и др. Такође, достављени су одговори да су управне мјере издаване и записником без доношења рјешења у складу са Законом о инспекцијама у Републици Српској.

У 2018. години инспектори Инспектората Републике Српске због почињених прекршаја издали су 3.299 прекршајних налога, и поднијели 161 захтјев за покретање прекршајног поступка у унутрашњем и један у спољнотрговинском надзору.

Одговори ЈЛС о броју издатих прекршајних налога/захтјева за покретање прекршајног поступка у 2018. години могу се свести на сљедеће: Зворник је изрекао - 71 прекршајну мјеру; Требиње - 724 прекршајна налога; Градишка - 423, Станари - седам, Сребреница - пет, Србац - један, Шипово - четири, Теслић - 72, Рудо-три, Рогатица - 25, Пале - 37, Вишеград - девет, Нови Град - један, Мркоњић Град - 22, Лакташи - 39, Козарска Дубица - 17, Гацко - 28, Билећа - два, Брод - 26. Бијељина је покренула 518 прекршајних поступака, Угљевик је покренуо 30 прекршајних поступака и то Тржишна инспекција - 28; Инспекција рада - два; Шамац је поднио 54 прекршајна налога, није било поднесених захтјева за покретање прекршајних поступака. Прњавор је издао 505 прекршајних налога и покренуо четири прекршајна поступка пред Основним судом у Прњавору. Челинац је доставио одговор да је написано 100 прекршајних налога од којих је 20 завршило судским поступком тј. покретањем судског процеса. Фоча је у одговору навела да према нашим подацима су покренута два прекршајна поступка у Основном суду. Кнежево је навело да су сви издати прекршајни налози у 2018. години (укупно десет) прослијеђени на судско одлучивање по прекршајном поступку пред надлежним судом (Основни суд у Котор Варошу), Костајница је у одговору навела да је Урбанистичко-грађевинска инспекција у току 2018. године покренула један прекршајни поступак пред надлежним судом, а Пољопривредна инспекција нема покренутих поступака. Котор Варош је поднио седам пријава Основном суду за прекршаје. У одговору Модриче наводи се да је Тржишни инспектор издао шест прекршајних налога те су незадовољне странке тражиле судско одлучивање. У једном случају инспектор је тражио од суда да се изрекне казна затвора због неплаћања новчане казне. Љубиње, Лопаре, Хан Пијесак, Дервента, Берковићи, Шековићи, Петрово, Ново Горажде су доставили одговоре да није било издавања прекршајних налога/покретања прекршајних поступака. Осмаци и Невесиње су доставили одговор да су само издавали прекршајне налоге, нису покретали прекршајни поступак.

Осим Инспектората Републике Српске¹⁶⁵ и Одјељења за привреду и развој Општине Сребреница¹⁶⁶, у другим ЈЛС инспекцијски органи у 2018. години нису подносили кривичне пријаве надлежном тужилаштву.

На питање да ли страна која је тражила инспекцијски надзор добија записник

рјешења од стране тржишне и грађевинске инспекције; Хан Пијесак - 79; Гацко - 58 управних мјера изречених записником без доношења рјешења сходно Закону о инспекцијама у Републици Српској, 7 рјешења; Дервента - 178; Челинац - 70; Брод-69; Билећа -102;

¹⁶⁵ Девет извјештаја о почињеном кривичном дјелу;

¹⁶⁶ Један;

о обављеном инспекцијском надзору, те да ли се користе правни лијекови, већина ЈЛС као и Инспекторат Републике Српске су одговорили да право на добијање записника и изјављивање правног лијека (жалбе) у поступку инспекцијског надзора имају само лица којима је признат статус странке у поступку инспекцијског надзора. Што се тиче осталих лица која немају својство странке, она имају право да се обрате овим органима на основу Закона о слободи приступа инфомацијама Републике Српске и да под условима које тај закон прописује, добију тражене податке. Такође, остала лица могу уложити примједбу на рад инспектора начелнику/градоначелнику општине/града или Инспекторату Републике Српске. Неке ЈЛС су доставиле одговор да инспекција страну која је затражила инспекцијски надзор обавјештава о предузетим мјерама о субјекту надзора¹⁶⁷.

Инспекторат Републике Српске доноси Средњорочни план рада за период од три године и Годишњи план рада, као стратешке документе који дефинишу број контрола које ће се извршити по појединачним областима надзора, а на основу анализе показатеља из претходне године, процјене ризика, те очекиваних активности у смислу ступања на снагу нових прописа чија примјена подлијеже контроли овог органа. Резултати реализације плана изражавају се бројем извршених контрола по областима инспекцијског надзора и статистичким показатељима о извршењу плана. У складу са годишњим планом рада доносе се оперативни планови.

База података Инспекцијског информационог система садржи податке који су субјекти били предмет надзора.

Интересантно је колико је различита пракса код доношења планова рада на локалном нивоу тако да ове планове, зависно од општине/града сачињавају: начелник одјељења¹⁶⁸, инспектор у сарадњи с непосредним руководиоцем¹⁶⁹, инспектори самостално¹⁷⁰, Инспекторат Републике Српске¹⁷¹. Већином инспектори воде службену евиденцију о субјекту контроле и предузетим мјерама и подносе извјештај непосредном руководиоцу и Инспекторату. Води се рачуна да субјекти надзора буду равномјерно контролисани, с тим да постоје одступања на основу процјене ризика а и цијенећи сезонски карактер одређених области надзора. Планови се праве на годишњем, полугодишњем, мјесечном, седмичном и дневном ниову. Из већине достављених одговора произлази да постоји уредна евиденција о субјектима надзора. Урбанистичко-грађевинска инспекција општине Костајница, као и општина Пале и Осмаци немају планове рада, у писаној форми.

Већина ЈЛС је доставила одговор да нису имали притужби субјеката надзора по којима су у кратком року више пута били предмет надзора¹⁷². Неке ЈЛС су доставиле одговор да је било таквих притужби¹⁷³, те да се већином ради о

¹⁶⁷ Костајница, Приједор, Модрича, Бијељина;

¹⁶⁸ Градишка, Србац, Рудо, Петрово, Невесиње, Милићи, Козарска Дубица, Котор Варош, Кнежево, Билећа;

¹⁶⁹ Бијељина, Приједор, Теслић, Вишеград, Лакаташи, Берковићи;

¹⁷⁰ Зворник, Требиње, Власеница, Угљевик, Шамац, Сребреница, Шипово, Рогатица, Прњавор, Модрича, Фоча, Дервента, Челинац, Брод, Хан Пијесак;

¹⁷¹ Козарска Дубица;

¹⁷² Градишка, Зворник, Требиње, Лакташи, Котор Варош, Источни Стари Град, Гацко, Билећа, Берковићи, Љубиње, Козарска Дубица, Костајница, Лопаре, Петрово, Мркоњић Град, Милићи, Нови Град, Прњавор, Шековићи, Шипово, Власеница, Рудо, Ново Горажде, Станари, Сребреница, Вишеград, Челинац, Угљевик, Приједор, Кнежево, Дервента, Модрича, Брод, Шамац, Србац, Бијељина, Рогатица, Добој;

¹⁷³ Осмаци, Фоча, Невесиње;

усменим притужбама¹⁷⁴.

Према одговорима већине ЈЛС сарадња с инспекцијама на другим нивоима власти је добра, задовољавајућа, колегијална, коректна, односно одлична. Неке ЈЛС су доставиле одговор да је сарадња добра, али да може бити и боља, да простора за унапређење увијек има¹⁷⁵. Занимљиви су одговори ЈЛС у којим се наводи да је сарадња с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти коректна, али да је недовољно искориштен однос у смислу синхронизације и заједничких контрола, те да законом треба прописати обавезу координације између инспекција на различитим нивоима власти¹⁷⁶.

Инспекторат Републике Српске је од свог оснивања 2006. године успоставио сарадњу са Федералном управом за инспекцијске послове ФБиХ и Инспекторатом Брчко дистрикта, која је временом развијана и унапређивана. Сарадња Инспектората Републике Српске и инспектора у јединицама локалне самоуправе у Републици Српској уређена је Законом о инспекцијама у Републици Српској и одвија се на дневном нивоу. Кроз ову сарадњу настоји се изградити што ефикаснија мрежа инспектора на локалном и републичком нивоу, увести јединствен систем, методологија поступања и виши степен координације републичких и општинских инспектора, ради лакшег управљања и организације рада. Уколико постоји потреба сарађује се и с инспекцијским органима на нивоу кантона¹⁷⁷.

Што се тиче слабости инспекцијских служби које утичу на његову ефикасност, Инспекторат Републике Српске је доставио одговор да је досадашња пракса показала да, услед недовољне координације с јединицама локалне самоуправе, у локалним заједницама је неповољна структура инспектора по броју и по врсти. Постоје и друге области за побољшање координације, на примјер планирање и извјештавање. Управо побољшање координације унутар инспекцијског система, све у циљу стварања повољнијег пословног амбијента и растерећења субјеката контроле, јесте сврха доношења новог Закона о инспекцијама у Републици Српској.

Неке ЈЛС су доставиле одговор да су слабости: финансијске природе везане за недовољно вредновање послова инспекцијског надзора, што има утицај на ефикасност и свјесност у обављању радних задатака¹⁷⁸; непопуњена сва радна мјеста¹⁷⁹; неблаговремено дјеловање и недовољна сарадња грађана¹⁸⁰; организација инспекција на два нивоа власти¹⁸¹; недовољни ресурси, прије свега, материјални и лоша техничка опремљеност градске/општинске инспекције¹⁸²; неусклађеност законских прописа и неажурност у раду других органа, а који се односе на рад инспекције и утичу на њихов рад¹⁸³; различита пракса у раду због недостатка кровне управе¹⁸⁴, неефикасност прекршајног налога (повећан број условних казни). У неким ЈЛС нису идентификоване

¹⁷⁴ Хан Пијесак, Пале;

¹⁷⁵ Лакташи, Лопаре;

¹⁷⁶ Осмаци, Зворник;

¹⁷⁷ Акт Републичке управе за инспекцијске послове број 24.010/9993-412-2/19 од 30.10.2019. године;

¹⁷⁸ Лакташи, Сребреница, Угљевик;

¹⁷⁹ Котор Варош, Челинац, Кнежево;

¹⁸⁰ Пале;

¹⁸¹ Лопаре;

¹⁸² Милићи, Власеница, Нови Град, Осмаци, Шековићи, Зворник, Требиње, Рудо, Кнежево;

¹⁸³ Прњавор;

¹⁸⁴ Станари;

слабости у раду управе¹⁸⁵, док неке ЈЛС нису доставиле одговор на ово питање¹⁸⁶.

Инспекторат Републике Српске и већина ЈЛС су стајалишта да највеће препреке које утичу на рад инспекцијских органа јесу: да поједине области нису покривене материјалним прописима, посебно подзаконском регулативом; недовољна едукација¹⁸⁷; некоординиран рад републичких и општинских инспектора; преклапање надлежности и недовољна материјална средства¹⁸⁸.

Инспекцијским органима у Републици Српској при ефикасном остваривању инспекцијске функције највише помаже: мултисекторски приступ¹⁸⁹; сарадња са свим субјектима локалне заједнице¹⁹⁰; укључивање грађана у рјешавање проблема¹⁹¹; права и благовремена информација¹⁹²; координација и сарадња с другим инспекцијама и другим организационим јединицама као и полицијским службама¹⁹³; професионализам, посвећеност и одговорност инспектора¹⁹⁴; подршка и коректан однос претпостављених¹⁹⁵ и самосталност инспекцијских органа у вршењу послова¹⁹⁶.

ЈЛС су такође у својим одговорима навеле да мјере које би допринијеле унапређењу рада јесте доношење потребне законске регулативе и усклађивање постојеће на свим нивоима, повећање материјалних/финансијских средстава, повећање сарадње и координације с Инспекторатом Републике Српске и општинским инспекцијама у смислу израде планова контрола како би се избјегло дуплирање истих, јачање сарадње с одјељењима за прекршаје основних судова у циљу постизања сврхе кажњавања у прекршајним поступцима, јачање превентивне и корективне функције инспекцијског надзора, благовременост у обављању повјерених послова, стручност и законитост у раду, више заједничких састанака и обука у организацији Инспектората Републике Српске, осавремењавање опреме јер се записници сачињавају ручно, ангажовање трећих лица за извршење рјешења у извршном поступку, организовање инспекције на једном нивоу власти, самосталност у раду, сарадња и подршка свих релевантних субјеката на подручју локалне заједнице па и шире, адекватно награђивање инспектора које би било регулисано законом и једнообразно у цијелој Босни и Херцеговини.

¹⁸⁵ Фоча, Козарска Дубица, Мркоњић Град, Љубиње, Шамац;

¹⁸⁶ Градишка, Источни Стари Град, Хан Пијесак, Билећа, Берковићи, Костајница, Петрово, Теслић;

¹⁸⁷ Инспекторат Републике Српске, Лакташи, Котор Варош, Источни Стари Град, Гацко, Билећа, Лопаре, Осмаци, Прњавор, Шековићи, Власница, Рудо, Станари, Сребреница, Бијељина;

¹⁸⁸ Теслић, Ново Горажде, Сребреница, Власеница, Шипово, Рудо, Прњавор, Шековићи, Милићи, Нови Град, Козарска Дубица, Лопаре, Љубиње, Гацко, Котор Варош, Фоча, Источни Стари Град, Зворник, Требиње, Бијељина;

¹⁸⁹ Инспекторат Републике Српске;

¹⁹⁰ Пале;

¹⁹¹ Билећа;

¹⁹² Осмаци;

¹⁹³ Прњавор, Рудо, Петрово, Вишеград, Требиње;

¹⁹⁴ Зворник, Требиње, Козарска Дубица, Котор Варош, Фоча;

¹⁹⁵ Шипово, Мркоњић Град;

¹⁹⁶ Лакташи;

2.2. Федерација Босне и Херцеговине

Сходно одредбама члана III.1. Устава Федерације Босне и Херцеговине¹⁹⁷ и Амандмана на Устав Федерације Босне и Херцеговине CVI¹⁹⁸ у искључивој надлежности Федерације су: држављанство Федерације, утврђивање економске политике, укључујући планирање и обнову, те политику коришћења земљишта на федералном нивоу, доношење прописа о финансијама и финансијским институцијама Федерације и фискална политика Федерације, сузбијање тероризма, међукантоналног криминала, неовлашћене трговине дрогом и организованог криминала, додјела електронских фреквенција за радио, ТВ и друге сврхе, у складу са Уставом Босне и Херцеговине, утврђивање енергетске политике, укључујући расподјелу између кантона, те осигурање и одржавање потребне инфраструктуре, финансирање дјелатности федералних власти, установа и институција које федералне власти оснивају опорезивањем, задуживањем или другим средствима.

Према одредби члана III.2. федерална власт и кантони надлежни су за: гарантовање и провођење људских права, здравство, политику заштите човјекове околине, комуникацијску и транспортну инфраструктуру, у складу са Уставом Босне и Херцеговине, социјалну политику, провођење закона и других прописа о држављанству и путним исправама држављана Босне и Херцеговине с територије Федерације и о боравку и кретању странаца, туризам и коришћење природних богатстава¹⁹⁹.

Према одредби члана III.4. Устава Федерације БиХ кантони имају све надлежности које нису изричито повјерене федералној власти.

У том смислу, поред федералног нивоа власти, Уставом Федерације БиХ предвиђено је и да сваки кантон може формирати самосталну управу инспекцијских служби која ће одговарати влади кантона.

Закон о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине уређује вршење инспекцијског надзора из надлежности федералних инспекција и њихов дјелокрут, јединствен поступак инспекцијског надзора у Федерацији БиХ ради осигурања извршења закона и других прописа, организацију Федералне управе за инспекцијске послове и руковођење, права, обавезе и одговорност инспектора, права и обавезе субјеката надзора, односи између Федералне управе и кантоналних инспекцијских органа, превентивно дјеловање инспектора у вршењу инспекцијског надзора и друга питања важна за функционисање инспекцијског система Федерације²⁰⁰.

Закон о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине, у Глави XII, између осталог, утврђује основне одредбе о инспекцијском надзору које примјењују инспекције које су организоване у органу управе, као и на инспекције организоване у оквиру посебних управа за инспекције, али само у питањима која законом о организацији тих инспекција нису другачије уређена²⁰¹.

На сједници одржаној 20.2.2020. године Федерална влада је утврдила Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о инспекцијама ФБиХ и упутила га у

¹⁹⁷ Устав Федерације Босне и Херцеговине са амандманима (Службене новине Федерације БиХ, бр. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 63/03, 9/04, 20/04, 33/04, 71/05, 72/05 и 88/08);

¹⁹⁸ Амандман на Устав Федерације Босне и Херцеговине CVI (Службене новине Федерације БиХ, број 71/05);

¹⁹⁹ http://predstavnickidom-pfbih.gov.ba/upload/file/ustav/ustav_precisceni_tekst.pdf 22.4.2020. год.;

²⁰⁰ Закон о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације БиХ, бр. 73/2014 и 19/2017);

²⁰¹ Закон о организацији органа управе у Федерацији БиХ (Службене новине ФБиХ број 35/05);

парламентарну процедуру по скраћеном поступку. Разлози за припрему овог закона јесте извршавање пресуде Уставног суда ФБиХ од 13.12.2016. године²⁰², те закључци Владе ФБиХ од 30.5.2019, 17.10.2019. и 22.11.2019. године, као и закључак Представничког дома Парламента ФБиХ од 5.12.2019. године. Новим законским рјешењем дјелокруг рада Федералне управе за инспекцијске послове се шири и на области рада хуманитарних организација и социјалне и дјечје заштите²⁰³.

Структуру федералне управе у Федерацији Босне и Херцеговине, сходно одредбама Закона о организацији органа управе у Федерацији²⁰⁴ чине федерални органи управе и федералне управне организације. Федерални органи управе су: федерална министарства и федералне управе. Инспекцијски надзор успостављен је:

1. у оквиру дјеловања федералних министарстава:
  - a) Федерално министарство правде - Управни инспекторат;
  - b) Федерално министарство унутрашњих послова - Инспекторат за надзор рада агенција и унутрашњих служби за заштиту људи и имовине и заштиту од пожара;
  - c) Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата – Инспекторат;
  - d) Федерално министарство образовања и науке – Инспекторат;
  - e) Федерално министарство финансија – Јединица за буџетску инспекцију;
2. у оквиру органа управе који није самосталан - Пореска управа/порески инспектори у оквиру Федералног министарства финансија;
3. Федерална управа за инспекцијске послове као самостални орган управе.

2.2.1. Инспекторати у оквиру дјеловања федералних министарстава

Институција омбудсмана је за потребе израде извјештаја затражила доставу релевантних података од Управног инспектората, Федералног министарства правде²⁰⁵, док је за остале инспекторате који су формиран у оквиру министарстава преузела податке доступне на њиховим званичним web страницама.

2.2.2. Управни инспекторат, Федерално министарство правде

У Управном инспекторату **Федералног министарства правде (у даљем тексту: Управни инспекторат)** обављају се послови инспекцијског надзора над радом федералних тијела управе и прописа о систему управе и управног пословања у Федерацији Босне и Херцеговине. Управни инспекторат обавља инспекцијски надзор у погледу остваривања права и правних интереса и извршавања обавеза грађана, предузећа (друштва), установа и других правних лица у управном поступку; примјене прописа који се односе на организацију и начин рада федералних органа управе и федералних установа; радних односа у

²⁰² Пресудом Уставног суда ФБиХ од 13.12.2016. године утврђено је да су одредбе из члана 37. и члана 44. ст. (1) и (3) Закона о инспекцијама ФБиХ супротне одредбама Устава ФБиХ;

²⁰³ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/sjednica_v2.php?sjed_id=827&col=sjed_saopcenje 21.4.2020. године;

²⁰⁴ Закон о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине, (Службене новине Федерације БиХ, број 35/05);

²⁰⁵ Акт Институције омбудсмана од 22.9.2020. године;

федералним органима управе и установама и испуњавање услова службених лица која раде на пословима управних рјешавања у институцијама које имају јавна овлашћења; рјешавања управних ствари у прописаним роковима; правилности примјене прописа о управном поступку; начину прикупљања доказа у управном поступку, а посебно доказа који се прибављају по службеној дужности; пружање правне помоћи грађанима, подuzeћима (друштвима) и другим правним лицима у управним поступцима; вођење евиденције о управним предметима и примјени прописа о канцеларијском пословању²⁰⁶.

Управни инспекторат за потребе израде овог извјештаја је доставио следеће податке²⁰⁷:

Управни инспекторат врши надзор над провођењем следећих закона:

- Закона о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине²⁰⁸;
- Закона о управном поступку²⁰⁹;
- Закона о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине²¹⁰;
- Закона о намјештеницима у органима државне службе у Федерацији Босне и Херцеговине²¹¹;
- Закона о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине²¹²;
- Закона о печату у Федерацији Босне и Херцеговине²¹³.
- Надзор над примјеном следећих закона врши Федерално министарство правде и Федерално министарство финансија, свако из домена своје надлежности
- Закона о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине²¹⁴;
- Закона о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине²¹⁵;
- Управни инспекторат, поред наведених закона, врши надзор и надпровођењем:
- Уредбе о допунским пословима основне дјелатности и пословима помоћне дјелатности из надлежности органа државне службе које обављају намјештеници²¹⁶;

²⁰⁶ <https://www.fmp.gov.ba/bc/nadleznost-216.html>;

²⁰⁷ Одговори на упитник за примљени путем електронске поште од 12.10.2020. године;

²⁰⁸ Закон о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 35/05);

²⁰⁹ Закон о управном поступку (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 2/98 и 48/99);

²¹⁰ Закон о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 29/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 и 4/12);

²¹¹ Закон о намјештеницима у органима државне службе у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 49/05);

²¹² Закон о слободи приступа информацијама у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 32/01 и 48/11);

²¹³ Закона о печату у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 2/94, 21/06 и 46/07);

²¹⁴ Закон о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 45/10, 111/12 и 20/17);

²¹⁵ Закон о принципима локалне самоуправе у Федерацији Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 49/06);

²¹⁶ Уредба о допунским пословима основне дјелатности и пословима помоћне дјелатности из надлежности органа државне службе које обављају намјештеници (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 69/05 и 29/06);

- Уредбе о оснивању Одбора државне службе за жалбе²¹⁷;
- Уредбе о мјерилима, поступку и начину оцјењивања рада руководиоца органа државне службе које поставља Влада Федерације Босне и Херцеговине²¹⁸;
- Уредбе о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у органима државне службе Федерације БиХ²¹⁹;
- Уредбе о накнадама које немају карактер плате²²⁰;
- Уредбе о пословима основне дјелатности из надлежности органа државне службе које обављају државни службеници, условима за вршење тих послова и остваривању одређених права из радног односа²²¹;
- Правилника о канцеларијском пословању у Федерацији БиХ²²²;
- Правилника о унутрашњој организацији федералних органа управе и управних организација, кантоналних и општинских органа и управних организација.

У достављеном акту је, између осталог, наведено да постоје одредбе у оквиру позитивног законодавства које представљају отежавајући фактор у раду и у циљу унапређења рада мишљења су да треба мијењати више прописа, а истакнут је Закон о организацији органа управе у ФБиХ.

2.2.2.1. Буџет

Управни инспекторат нема појединачни износ годишњег буџета, јер се средства користе из буџета Федералног министарства правде.

2.2.2.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства која посједује овај Управни инспекторат, као и просторије у којима обавља рад не задовољава потребе рада, нису адекватне и нема одговарајући приступ лицима с инвалидитетом.

2.2.2.3. Људски ресурси

Правилником о унутрашњој организацији уврђена је структура запослених. Управни инспекторат има запослена три инспектора, те не посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова. Према Правилнику о унутрашњој организацији тренутно су упражњена два радна мјеста, а мишљења су да је оптималан број инспектора седам.

Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одредбама

²¹⁷ Уредба о оснивању Одбора државне службе за жалбе (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 48/03);

²¹⁸ Уредба о мјерилима, поступку и начину оцјењивања рада руководиоца органа државне службе које поставља Влада Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 5/13, 80/13, 24/14 и 7/15);

²¹⁹ Уредба о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у органима државне службе Федерације БиХ (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 72/04 и 75/099);

²²⁰ Уредба о накнадама које немају карактер плате (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 63/10, 22/11, 66/11 и 51/12);

²²¹ Уредба о пословима основне дјелатности из надлежности органа државне службе које обављају државни службеници, условима за вршење тих послова и остваривању одређених права из радног односа (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, бр. 35/04, 3/06, 19/12, 8/14, 9/16 и 23/17);

²²² Правилник о канцеларијском пословању у Федерацији БиХ (Службене новине Федерације Босне и Херцеговине, број 73/19);

унутрашњег акта, те су запослени инспектори дипломирани правници ВСС, VII степен стручне спреме или 240 ECTS бодова.

Питање додатних накнада за рад прописано је законом, док је питање одговорности запосленика у раду прописано законом и подзаконским актима. Запослени немају редовно организоване едукације, а до сада није било кршења кодекса понашања.

2.2.2.4. Питања из дјелокруга рад

Управни инспекторат нема успостављену базу података. У 2018. години за примљена су 902 предмета, док је у 2019. години за примљено 1.847 предмета, а ријешено је 512 предмета. Управна инспекција не посједује тачне податке о надзорима по пријавама грађана. Међутим, мишљења су да удио надзора по пријавама грађана износи преко 90% од укупног броја надзора.

Због малог броја запослених инспектора и великог броја за примљених представки поступано је искључиво по поднесеним представкама. Грађани се свакодневно обраћају телефонским путем, имејлова и непосредно – доласком у просторије Управног инспектората.

Управни инспекторат у 2018. години није покретао прекршајне поступке, те није подносио пријаве надлежном тужилаштву.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору. Међутим, незадовољна странка која је тражила инспекцијски надзор у правилу нема право на правни лијек, јер странка има право на правне лијекове у основном поступку. Управни инспекторат (у оквиру своје надлежности, у већини случајева) врши надзор над правилности вођења поступака код органа управе и управних организација. Нису за примане притужбе субјеката надзора а да су у кратком року више пута били предмет надзора.

2.2.2.5. Општа питања

Управни инспекторат сарадњу с инспекцијама, успостављеним на другим нивоима, оцјењује као задовољавајућу. Као слабости и препреке које утичу на рад Управног инспектората наведен је прије свега недовољан број инспектора. Јачање кадровских капацитета, побољшање материјално-техничких средстава и уређење законодавства, по мишљењу Управног инспектората, допринијело би унапређењу рада.

2.2.2.5.1. Инспекторат за надзор рада агенција и унутрашњих служби за заштиту људи и имовине и заштиту од пожара Федералног министарства унутрашњих послова²²³ на основу одредаба Закона о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине²²⁴, проводи инспекцијски надзор у правним лицима сходно одредбама Закона о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине којима је Федерално министарство дало посебну сагласност²²⁵

²²³ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28>;

²²⁴ Закон о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине (Службене новине Федерације БиХ, бр. 78/08 и 67/13), члан 59. Закона;

²²⁵ Обезбјеђење превоза и преноса новца, вриједносних папира и драгоцености, као и у правним лицима у чијој структури капитала Федерација има власнички удио и правним лицима која производе, користе, складиште и превозе радиоактивне или запаљиве материје, експлозив, нуклеарно гориво и отпатке или се баве производњом, прерадом, дистрибуцијом и складиштењем нафте и нафтних деривата капацитета изнад 1.000 м³ и гаса или се баве

и агенцијама и подружницама које имају склопљен уговор за обављање послова заштите за та правна лица, те надзор у федералним тијелима управе и федералним управним организацијама и другим федералним институцијама, као и агенцијама и подружницама које имају склопљен уговор за обављање послова заштите за та тијела, организације и институције а којима је Федерално министарство дало сагласност²²⁶.

Федерални инспектори заштите од пожара²²⁷ на основу одредаба Закона о заштити од пожара и ватрогаству, врше надзор над провођењем мјера заштите од пожара у правним лицима и другим институцијама у приватном и државном власништву како је то прописано Законом²²⁸.

2.2.2.5.2. Инспекторат Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата врши инспекцијски надзор код општинских, кантоналних и федералних органа, као и код надлежних органа Брчко дистрикта, кад на основу федералних прописа рјешавају о правима из области борачко-инвалидске заштите, као и инспекцијски надзор над примјеном прописа у вези с војним евиденцијама, надзор над примјеном федералних законских и подзаконских прописа и аката Министарства којима се регулишу права из области борачко-инвалидске заштите и војних евиденција и питања евиденција из области војне обавезе, врши контролу намјенског трошења средстава намијењених за остваривање права по федералним прописима, провјеру вјеродостојности доказа кориштених у поступку признавања права из области борачко-инвалидске заштите, као и доказа на основу којих је извршен упис података из области војне обавезе у војно- евиденционе документе, итд.²²⁹.

2.2.2.5.3. Инспекторат Федералног министарства образовања и науке врши послове и задатке који се односе на надзор над законитошћу рада у области образовања и науке у складу са законским прописима из своје надлежности и дјелокруга рада, а на захтјев правних субјеката, кантоналних министарстава образовања, васпитно-образовних установа, високошколских установа, установа студентског стандарда, као и научних установа и институција²³⁰.

2.2.2.5.4. Јединица за буџетску инспекцију Федералног министарства финансија обавља буџетски надзор у којем се проводи инспекцијска контрола законитости, благовремености и намјенског кориштења буџетских средстава, те налажу мјере за отклањање утврђених незаконитости и неправилности²³¹.

2.2.3. Пореска управа/порески инспектори у оквиру Федералног министарства финансија

Законом о пореској управи Федерације Босне и Херцеговине регулише се основ за примјену свих пореских закона, Закона о јединственом систему регистрације, контроле и наплате доприноса, Закона о фискалним системима и Закона о доприносима у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) и односних подзаконских аката, те дефинишу одређена

производњом и дистрибуцијом електричне енергије;

²²⁶ Члан 26. став 2, 26.б став 2 и члан 37. став 3 Закона о агенцијама и унутрашњим службама за заштиту људи и имовине;

²²⁷ Закон о заштити од пожара и ватрогаству (Службене новине Федерације БиХ, број 64/09), члан 151. Закона;

²²⁸ <http://www.fmup.gov.ba/v2/stranica.php?idstranica=28> 21.4.2020. године;

²²⁹ <http://www.fmbi.gov.ba/bosanski/txt.php?id=8;>

²³⁰ <http://www.fmon.gov.ba/Sektor/PregledSektora?id=9;>

²³¹ [www.fmf.gov.ba/v2/userfiles/userfiles/file/2018/ Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Federalnog ministarstva finansija.pdf](http://www.fmf.gov.ba/v2/userfiles/userfiles/file/2018/Pravilnik%20o%20unutrašnjoj%20organizaciji%20Federalnog%20ministarstva%20finansija.pdf) посјећено 3.7.2020. године;

прекршајна дјела из области пореза и санкција за та дјела²³².

Сходно члану 62. овог закона инспекцијски надзор је испитивање и утврђивање тачне пореске обавезе пореског обвезника од инспектора или запосленика Пореске управе овлаштених за обављање инспекцијског надзора, у складу са законом.

2.2.4. Федерална управа за инспекцијске послове као самостални орган управе

Федерална управа за инспекцијске послове²³³ је самосталан федерални орган управе који обавља инспекцијске послове из надлежности федералних инспекција које су организоване у њеном саставу, доноси проведбене прописе, опште и појединачне акте из своје надлежности, предузима управне и друге мјере у вршењу инспекцијског надзора, рјешава о жалбама на првостепена рјешења кантоналних инспектора донесених на основу федералних прописа, координира рад федералних и кантоналних инспекција, прати рад и врши стручни надзор и контролу рада кантоналних инспектора и управа за инспекцијске послове из надлежности датих федералним прописима, пружа стручну помоћ кантоналним управама за инспекцијске послове, доноси програме и планове вршења инспекцијског надзора за федералну инспекцију, даје сагласност на годишње планове и програме рада о инспекцијском надзору кантоналних управа, доноси програм стручне обуке инспектора за Федерацију, организује полагање стручног инспекторског испита у Федерацији, учествује у стручној припреми федералних прописа о инспекцијском надзору, обезбјеђује и одговара за провођење прописа донесених од органа Босне и Херцеговине којима се прописује надлежност за провођење тих прописа у ентитетима и обавјештава органе Босне и Херцеговине о проведеним мјерама, обавља и друге управне и стручне послове одређене федералним законом и другим прописима²³⁴.

Сједиште Федералне управе је у Сарајеву, а може имати организационе јединице ван сједишта²³⁵.

Према важећем закону у саставу Федералне управе за инспекцијске послове су сљедећи инспекторати:

- Федерални тржишни инспекторат,
- Федерални инспекторат за храну,
- Федерални инспекторат здравства,
- Федерални инспекторат рада,
- Федерални урбанистичко-еколошки инспекторат,
- Федерални саобраћајни инспекторат,
- Федерални пољопривредни инспекторат,
- Федерални шумарски инспекторат,
- Федерални водни инспекторат,
- Федерални ветеринарски инспекторат,

²³² Закон о пореској управи Федерације Босне и Херцеговине (Службене новине ФБиХ, бр. 33/02, 28/04, 57/09, 40/10, 27/12, 7/13, 71/14 и 91/15);

²³³ Закон о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине (Сл. новине Федерације БиХ, број 73/14);

²³⁴ http://www.fbihvlada.gov.ba/bosanski/uprave/feder_uprava_inspekcija.php 20.4.2020. г;

²³⁵ Члан 17. став 3 и 4 Закона о инспекцијама Федерације Босне и Херцеговине;

- Федерални рударско, термо и електро-енергетски инспекторат.

Према достављеним подацима²³⁶ Сектор унутрашње контроле је у фази формирања, док Сектор граничне инспекције функционише већ годинама као највећи Сектор у Федералној управи за инспекцијске послове.

За потребе израде Специјалног извјештаја од Федералне управе за инспекцијске послове затражена је достава релевантних података, који ће бити презентовани у наставку²³⁷.

Федерални инспектори у саставу Федералне управе за инспекцијске послове (у даљем тексту: ФУЗИП) су надлежни да проводе надзоре над примјеном федералних приписа и прописа Босне и Херцеговине и дужни су примјењивати и међународне конвенције које је ратификовала Босна и Херцеговина²³⁸.

Федерални инспектори у саставу ФУЗИП-а примјењују, односно поступају по Закону о инспекцијама Федерације БиХ²³⁹, а супсидијарно примјењују одредбе Закон о управном поступку Федерације БиХ²⁴⁰.

Према запримљеном акту²⁴¹ као највећи проблеми који се појављују у раду федералних инспектора, али и инспектора других органа и нивоа инспекција у Федерацији БиХ су:

- “лоши» прописи;
- међусобно неусклађени прописи различитих нивоа власти (федерални с БиХ прописима);
- недостајући подзаконски акти без којих правилна примјена прописа није могућа;
- одредбе у многим прописима нису прецизне и јасне на који начин остављају простор за различито тумачење од стране инспектора, односно даје им велико дискреционо право, што је даље праћено различитом праксом;
- неједнако поступање које је препрека успостави владавине права.

Федерална управа за инспекцијске послове је више пута иницирала доношење прописа, измјене и допуне као и потребу усклађивања прописа различитих нивоа власти из исте управне области, путем информација које су достављане Влади Федерације БиХ и Вијећу министара. Тражили су, посебно у БиХ прописима да се изврше неопходне измјене и квалитетно прецизирају одредбе у дијелу прописа који регулишу инспекцијски надзор и надлежну инспекцију (како по врсти тако и по нивоу), како не би морали практиковати одредбу из Закона о инспекцијама Федерације БиХ (члан 51. став 2) према којој, директор ФУЗИП-а даје овлаштење, кантоналним инспекторима за вршење надзора по пропису Босне и Херцеговине²⁴².

²³⁶ Одговор Федералне управе за инспекцијске послове достављен путем електронске поште дана 03.12.2020. године

²³⁷ Акт Федералне управе за инспекцијске послове, број 01-05-8-05177/2019 од 22.10.2019. године;

²³⁸ Ibidem;

²³⁹ Закон о инспекцијама Федерације БиХ (Службене новине ФБиХ, бр. 73/14);

²⁴⁰ Закон о управном поступку Федерације БиХ (Службене новине ФБиХ, бр. 2/98, 48/99);

²⁴¹ Акт Федералне управе за инспекцијске послове, број 01-05-8-05177/2019 од 22.10.2019. године;

²⁴² Члан 51. став 2 Закона о инспекцијама ФБиХ гласи: „Када је прописом БиХ (донесеним од надлежних органа Босне и Херцеговине) утврђено да инспекцијски надзор врше ентитетске инспекције, надзор ће вршити федерална инспекција, а по овлаштењу директора Федералне управе и надлежни кантонални инспектор те управне области, уз сагласност руководиоца кантоналног органа за инспекцијске послове или премијера владе кантона.“;

Проблем је и непрецизно одређивање другостепеног органа за одлучивање по жалбама на рјешења која су донесена од стране кантоналног/федералног инспектора када поступа по пропису Босне и Херцеговине. То у пракси значи, да у ситуацији када је првостепено рјешење донио федерални инспектор, по пропису Босне и Херцеговине, другостепени орган који поступа по жалби јесте надлежно федерално министарство из те управне области, док је директор Федералне управе за инспекцијске послове другостепени орган на рјешења која је донио кантонални инспектор по пропису Босне и Херцеговине.

Такође се поставља питање како обрађивач закона на нивоу Босне и Херцеговине (надлежно министарство) има повратну информацију о томе каква је provedба пропис, односно постоји ли потреба за измјенама и допунама, с обзиром да анализу таквог стања могу правити два органа нижег нивоа власти: Федерална управа за инспекцијске послове и надлежно федерално министарство.

Евидентна је проблематика у случајевима када се на нивоу Босне и Херцеговине усвоји подзаконски акт (наредба) и који се објави у Службеном гласнику БиХ, а на снази још увијек, на федералном нивоу важе закони и подзаконски акти из бивше СФРЈ, који на другачији начин уређују исту материју. Фактички гледано и једни и други су «позитивно законодавство».

У акту се наводи да у таквим ситуацијама, неријетко, инспектор има дилему и проблем, по којем пропису треба поступити и донијети рјешење, а да не учини повреду права субјекту надзора или да инспектор својом одлуком не проузрокује штету субјекту надзора за коју би се овај могао обратити тужбом суду за заштиту и поврат изгубљене добити.

2.2.4.1. Буџет

Укупан буџет за 2019. годину износи 9.597.751,00 КМ.

2.2.4.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства (канцеларијска опрема, возила, лабораторијска опрема) коју тренутно посједује Федерална управа за инспекцијске послове задовољава потребе за рад, но због застарјелости возила, технолошке застарјелости ај-ти опреме, требало би је континуирано обнављати. Проблем представља недовољно одобрених средстава од стране Федералног министарства финансија у годишњем буџету. Општа оцјена је да није постигнут оптимални ниво расположивости материјално-техничких средстава.

Федерална управа за инспекцијске послове рад обавља у изнајмљеним просторијама и постојећи радни простор не задовољава потребе у односу на број запослених. Лицима с инвалидитетом није омогућен приступ.

2.2.4.3. Људски ресурси

Структура запосленика у Федералној управи за инспекцијске послове утврђена је Правилником о унутрашњој организацији Федералне управе за инспекцијске послове²⁴³.

²⁴³ Правилник о унутрашњој организацији Федералне управе за инспекцијске послове, број 01-02-1-05522/2015 од 6.2.2015. године; број 01-02-1-01884/2017 од 15.9.2017. године и број 01-02-1-05133/2018 од 31.12.2018. године;

На дан 17.10.2019. године у овој управи је било 167 стално запослених, док су Правилником систематизована 273 извршиоца. Закључцима Владе Федерације БиХ дата је суштинска сагласност за пријем још 40 федералних инспектора. Међутим, због недостатка финансијских средстава у одобреном буџету ФУИП, није дошло до реализације донесених закључака. Тренутно је упражњено 106 радних мјеста, а за ефикасно извршавање мандата Управе потребно је додатно ангажовати још 40 федералних инспектора, као и минимално пет административних радника који би требало да прате рад нових инспектора. Школска спрема свих запосленика у Управи је усклађена с прописаним условима за свако радно мјесто према Правилнику о унутарњој организацији.

Главни федерални инспектори и федерални инспектори ове управе имају додатак од 30% од основне плате по основу посебних услове рада, и тај додатак се исплаћује свим федералним инспекторима сваки мјесец. У складу са Законом о платама и накнадама у органима власти Федерације Босне и Херцеговине нема могућности да се дају друге стимулације и накнаде по основу резултата рада. Што се тиче додатка од 30%, различито је третиран од органа до органа, тако да у неким федералним и кантоналним органима власти тај додатак је утврђен у износу од 20%.

Одговорност запосленика ове управе прописана је Законом о државној служби у Федерацији Босне и Херцеговине и Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у органима државне службе у Федерацији Босне и Херцеговине.

Федерална управа за инспекцијске послове сваке године организује заједничку дводневну едукацију за све федералне инспекторе, те се том приликом настоји осигурати присуство што већег броја инспектора (изузев инспектора који у том периоду морају бити на радном мјесту на граничним прелазима/мјестима царинења). Такође, омогућава се присуство свим запосленицима на едукацијама које организује Агенција за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, као и друге домаће и међународне организације.

Федерална управа за инспекцијске послове сматра да би било пожељно организовати специјализоване едукације по управним областима за федералне инспекторе с посебним освртом на усвојене стандарде и законодавство Европске уније, а које је неопходно уградити и у законодавство Босне и Херцеговине.

Обавеза свих запосленика Управе је поштовање Етичког кодекса државних службеника у Федерацији Босне и Херцеговине, док су федерални инспектори дужни поштовати и одредбе Етичког кодекса за инспекторе који је донесен од стране директора Федералне управе за инспекцијске послове. У досадашњем раду свака пријава на кршење кодекса од стране запосленика управе провјеравана је и разматрана. У посљедње двије године у два случаја су покренути дисциплински поступци, те је један окончан тако да је запосленик оглашен одговорним и изречена му је мјера јавна писмена опомена, а други поступак није окончан, с обзиром да се по истој ствари води и кривични поступак.

2.2.4.4. Дјелокруг рада

Федерална управа за инспекцијске послове има успостављене електронске базе предмета, електронску евиденцију о вођењу инспекцијског надзора тзв. е-инспектор која се води у програму ЛОТУС.

У 2018. години тржишни инспекторат је извршио 487 инспекцијских надзора по Закону о заштити потрошача док податке по организационим јединицама у вези с поступањем по пријавама грађана не воде у фоми посебне евиденције него се такви предмети налазе у извјештајима о раду сваког Федералног инспектората.

У 2018. години, у Федералној управи је укупно извршен 15.941 инспекцијски надзор у унутрашњој контроли. На граничним прелазима и царинским испоставама /ГП/ЦИ ФБиХ/БиХ обављено је укупно 131.117 надзора²⁴⁴. Према достављеним подацима укупан број обраћања грађана у 2018. години је 450 пријава путем имејла и 392 путем аутоматског апарата у 2018. години. У 2018. години, донесено је укупно 2.458 рјешења у унутрашњој контроли којима је наложено више различитих управних мјера у зависности од надзиране дјелатности и затеченог стања, а у погледу поштовања прописа од стране субјекта надзора (отклањање утврђених неправилности, забране обављања дјелатности до добијања одобрења/сагласности, односно до испуњавања МТУ, искључења из саобраћаја, довођење у првобитно стање објекта, забране рада до прибављања водне или еколошке дозволе исл.).

Број прекршајних поступака који подразумева и издавање прекршајних налога је 5.618 у 2018. години, од чега је пред надлежним општинским судовима затражено судско одлучивање за 1.285 издатих прекршајних налога.

Надлежном тужилаштву поднесено је 10 извјештаја о почињеном кривичном дјелу.

Према одредбама Закона о инспекцијама ФБиХ, мјесечне планове рада и годишње планове рада сачињавају главни федерални инспектори за области које надзиру. У посебним случајевима директор управе доноси посебне програме инспекцијског надзора који укључују заједничко дјеловање федералних и кантоналних инспектора.

Планови надзора се израђују на бази утврђених материјалних прописа за области које су предмет надзора уважавајући предвиђене нормативе инспекцијских надзора као и захтјеве/мишљења ресорних министарстава, те узимајући у обзир и податке о извршеним инспекцијским надзорима који су евидентирани у бази података.

Одабир субјекта надзора врши се на основу процјене ризичности, врсте дјелатности, исходима претходних контрола (да ли је код субјекта утврђено понављање неправилности односно прекршаја или нису утврђене неправилности), с акцентом на сузбијање сиве економије, контроле фискализације и издавања фискалних рачуна, заштита потрошача, и сл. Реализацију изречених мјера прати сваки инспектор који води евиденцију о субјектима који су били предмет надзора.

Евентуалне притужбе о учесталим контролама нису запримљене у менаџменту али је могуће да такве податке имају федерални инспектори на

²⁴⁴ Из Годишњег извјештаја о раду ФУЗИП-а који је доступан на службеној web Страници;

чији конкретан предмет се евентуално притужба односи/односила.

Према подацима из акта²⁴⁵ Федералне управе за инспекцијске послове лице које поднесе захтјев да се обави инспекцијски надзор није странка у поступку (није субјект надзора у поступку инспекцијског надзора, који ће инспектор покренути по службеној дужности), те ради тога не добија записник о обављеном надзору, него информацију у форми обавијести да је надзор који је иницирао/ла обављен. У случају да се странка, сходно одредбама Закона о слободи приступа информацијама ФБиХ, обрати службенику за информисање, службеник ће спровести поступак у складу с наведеним законом, те сходно томе, одлучити да ли ће доставити тражени записник. Могућност изјављивања правног лијека има само субјект надзора коме је инспектор рјешењем издао налог за одговарајућу управну мјеру.

Федерална управа за инспекцијске послове, сарадњу с кантоналним инспекцијским органима, оцјењује изузетно добром. Редовно, годишње, Федерална управа организује састанак с представницима свих кантоналних управа за инспекцијске послове, као и с представницима кантоналних ресорних министарстава из Средњобосанског и Херцеговачко-неретванског кантона.

Као слабости и препреке које утичу на ефикасност рада наведени су:

- неадекватан смјештај у смислу недостатка квалитетног простора за нормално и ефикасно манипулисање предметима;
- сложеност правног система усљед чега је нејасно и непрецизно дефинисана и надлежност инспекцијских органа (како по врсти тако и по нивоу инспекција);
- недостатак материјалних средстава (компјутерска опрема, возила);
- недостатак специјалистичких едукација везаних за «добре праксе» и законска рјешења примјенљива у Европској унији.

За обављање инспекцијске функције најважнији су људски ресурси, дакле, квалитетан, стручан, искусан и обучен кадар за обављање сложених и мање сложених надзора из надлежности како су законом утврђене.

Добра унутрашња организација, планирање кадрова, сарадња с кантоналним инспекцијским органима, синхронизоване акције појачане контроле у циљу сузбијања сиве економије, транспарентан рад, заступање захтјева, притужби и коментара од стране субјеката надзора, само су неки од предуслова ефикасног рада Федералне управе за инспекцијске послове.

Федерална управа за инспекцијске послове сматра да су мјере које би допринијеле унапређењу рада:

- Квалитетнији систем електронског вођења предмета, који би имао разрађен «модул за процјену ризика» на који начин би се вршио коректан одабир субјеката, тако да се контролишу они с високим ризиком, како се то и очекује од модерне инспекције какву познаје ЕУ;
- Потребно се више посветити аналитичким пословима који би имали за циљ могућност управљања «јавним ризицима», и како би се створио простор за превенцију негативних појава, а тиме и до крајњег циља - Уређење области у

²⁴⁵ Акт Федералне управе за инспекцијске послове, број 01-05-8-05177/2019 од 22.10.2019. године;

смислу максималне заштите људи, имовине и околине;

- Попуњавање регионалних канцеларија (Зеница, Мостар, Тузла, Бихаћ);
- Квалитетније управљање људским ресурсима (одговарајући федерални инспектори) како би се смањили транспортни трошкови инспектора из Сарајева до нпр. Бихаћа ради обављања надзора које би могли обављати федерални инспектори у регионалној канцеларији у Бихаћу, а на који начин би поред уштеде својим сталним присуством у овом дијелу Федерације, допринијели и квалитетнијим надзорима и уређењем стања у надзираним управним областима.

1.3. Ниво кантона

У овом дијелу Извјештаја презентован је систем инспекцијског надзора успостављеног на нивоу кантона у Федерацији Босне и Херцеговине, што укључује: организациону структуру, материјално-техничка средства и ресурсе, намијењена буџетска средства, људске ресурсе, начин и дјелокруг рада инспекцијских органа, сарадњу са грађанима, те остала општа питања од важности за дјеловање инспекцијских органа.

На нивоу Федерације Босне и Херцеговине формиране су кантоналне управе за инспекцијске послове: Унско-санског, Босанско-подрињског, Посавског, Зеничко-добојског, Сарајевског, Тузланског, Западнохерцеговачког кантона и Кантона 10 док у Херцеговачко-неретванском и Средњобосанском кантону нису формиране управе за инспекцијске послове, него инспекције организационо функционишу унутар ресорних кантоналних министарстава.

Вршење послова инспекцијског надзора на нивоу кантона заснива се на примјени правних прописа Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, кантона али и преузетих прописа СФРЈ што умногоме усложњава рад инспекцијских органа.

Кантонални закони о организацији и надлежностима органа управе који такође садрже одредбе које се примјењују на инспекције организоване у органима управе су:

- Закон о организацији управе у Херцеговачко-неретванском кантону²⁴⁶,
- Закон о организацији и надлежностима кантоналних органа управе и управних организација²⁴⁷,
- Закон о организацији и дјелокругу органа управе и управних организација Кантона Сарајево²⁴⁸,
- Закон о организацији тијела управе у Западнохерцеговачком кантону²⁴⁹,
- Закон о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине²⁵⁰.

Кантоналним законима о инспекцијама уређује се вршење послова

²⁴⁶ Закон о организацији управе у Херцеговачко-неретванском кантону (Службене новине Херцеговачко-неретванског кантона, број 9/09);

²⁴⁷ Закон о организацији и надлежностима кантоналних органа управе и управних организација (Службени гласник Унско-санског кантона, бр. 9/13, 11/14, 8/15);

²⁴⁸ Закон о организацији и дјелокругу органа управе и управних организација Кантона Сарајево (Службене новине Кантона Сарајево, бр. 2/12 - Пречишћени текст, 41/12, 8/15 и 13/17);

²⁴⁹ Закон о организацији тијела управе у Западнохерцеговачком кантону (Народне новине Западнохерцеговачког кантона, број 9/06);

²⁵⁰ Закон о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине (Сл. новине ФБиХ, број 35/05);

инспекцијског надзора из надлежности кантоналних управа за инспекцијске послове, ради осигурања контроле над примјеном извршавања кантоналних и других закона, других прописа и општих аката, организација кантоналне инспекције, инспекцијски послови и њихов дјелокруг, поступак инспекцијског надзора, права, обавезе и одговорности кантоналних инспектора, права и обавезе субјекта надзора, превентивно дјеловање кантоналних инспектора у вршењу инспекцијског надзора и друга питања која су значајна за функционисање инспекцијског органа у кантону. У наставку су презентовани наведени закони:

- Закон о инспекцијама Унско-санског кантона²⁵¹,
- Закона о инспекцијама Кантона Сарајево²⁵²,
- Закон о инспекцијама Тузланског кантона²⁵³,
- Закон о инспекцијама Западнохерцеговачког кантона²⁵⁴
- Закон о инспекцијама у Босанско-подрињског кантона Горажде²⁵⁵
- Закон о инспекцијама Зеничко-добојског кантона²⁵⁶
- *Закон о инспекцијама Посавског кантона*²⁵⁷

У вршењу својих надлежности инспекцијски органи, зависно о пољу своје надлежности, примјењују законске прописе из области пољопривреде, заштите вода, шумарства, ветеринарства, урбанизма и грађења, околине, електроренергетике, термоенергетике, рударства, саобраћаја, друмског превоза, трговине, занатства, заштите потрошача, угоститељства, туризма, стандардизације и метрологије, контроле цијена, рада, заштите на раду, социјалне заштите, здравства, фарамацеутске и санитарне области, образовања, науке, културе и спорта, као и прописе који регулишу радно-правни статус државних службеника и намјештеника, плате, унутрашњу организацију, рад и пословање кантоналних органа управе. Због бројности ових прописа они нису презентовани у овом извјештају.

Одредбе Закон о организацији органа управе у Федерацији БиХ примјењују се на инспекције које су организоване у органима управе, као и на инспекције организоване у оквиру посебних управа за инспекције, али само у питањима која законом о организацији тих инспекција нису другачије уређена.

Закон о организацији органа управе у Федерацији БиХ, између осталог садржи одредбе којима је прописано да федерална инспекција сарађује с кантоналном инспекцијом и пружа јој потребну стручну помоћ у свим питањима од заједничког интереса. Сарадња и стручна помоћ обавезно се остварује о оним питањима у којима је федералним законом предвиђено да одређене послове инспекцијског надзора на спровођењу федералног закона врши кантонална инспекција, у којим случајевима, федерална инспекција има право кантоналној инспекцији давати налоге, упуте и инструкције о начину вршења инспекцијског надзора, а кантонална инспекција је дужна поступити по захтјевима федералне инспекције и обавијестити је о предузетим мјерама.

²⁵¹ Закон о инспекцијама Унско-санског кантона (Сл. гласник УСК, бр. 12/11, 3/13);

²⁵² Закона о инспекцијама Кантона Сарајево (Сл. новине Кантона Сарајево, број 2/17);

²⁵³ Закон о инспекцијама Тузланског кантона (Сл. новине ТК, бр. 10/12, 13/15 и 9/16);

²⁵⁴ Закон о инспекцијама Западнохерцеговачког кантона (Народне новине Западнохерцеговачког кантона, број 04/09);

²⁵⁵ Закон о инспекцијама Босанско-подрињског кантона Горажде (Сл. новине БПК Горажде, број 13/15);

²⁵⁶ Закон о инспекцијама Зеничко-добојског кантона (Службене новине Зеничко-добојског кантона, број б/л);

²⁵⁷ Закон о инспекцијама Посавског кантона (Народне новине Посавског кантона, број 09/13);

Од стране кантоналних инспекцијских органа за примљени су следећи подаци:

2.3.1. Унско-сански кантон

Инспекцијски надзор на подручју овог кантона организован је у оквиру Кантоналне управе за инспекцијски надзор Унско-санског кантона²⁵⁸ (у даљем тексту: Управа).

Организациона структура Управе је уређена Правилником о унутрашњој организацији из 2019. године и послови су груписани према њиховој међусобној повезаности и сродности, врсти, обиму, степену сложености и одговорности, те се обављају у оквиру основних организационих јединица које у свом саставу немају унутрашњих организационих јединица, и то како слиједи: Инспекторат ветеринарске инспекције, Инспекторат урбанистичко-грађевинске, еколошке и комуналне инспекције, Инспекторат тржишно, туристичко-угоститељске инспекције, Инспекторат за технику, индустрију и путеве, Инспекторат за рад, заштиту на раду и социјалну заштиту, Инспекторат за образовање, науку, културу и спорт, Инспекторат за санитарне, здравствене, фармацеутске послове и храну, те Сектор за стручне и заједничке послове.

У Управи је запослен укупно 41 инспектор и сви посједују VII степен стручне спреме.

2.3.1.1. Буџет

Годишњи буџет Управе износи 1.890.893,00 КМ.

2.3.1.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства којима располаже Управа не задовољавају ни минимум који је неопходан за обављање прописаних послова и дјелатности. Наиме, Управа нема свој простор него дјелује у изнајмљеном простору који не задовољава потребе у односу на број запослених, није адекватан за приступ грађанима и није омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

2.3.1.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених у Управи утврђена је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и укупно је запослено 50 лица. Узимајућу у обзир број запослених Управа сматра да не посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности Управе. Укупан број упражњених мјеста у Управи је 26, док је њихово мишљење да би за ефикасно и успјешно извршавање мандата број запослених требало да буде између 75 и 80 лица. Запослени остварују права на награђивање, оцјењивање, те друга права из радног односа у складу с прописима који регулишу права државних службеника у кантоналним органима државне службе, односно Законом о платама и накнадама у органима власти Унско-санског кантона²⁵⁹.

²⁵⁸ Акт Кантоналне управе за инспекцијски надзор Унско-санског кантона, број УП-1-17-05-11616/19-1048-002 од 24.10.2019. године;

²⁵⁹ Закон о платама и накнадама у органима власти Унско-санског кантона (Службени гласник Унско-санског кантона, број 11/15);

Одговорност запослених у раду Управе регулисана је Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника и намјештеника у органима државне службе у Унско-санском кантону²⁶⁰ и није било кршења кодекса понашања од стране запослених. Инспекција Унско-санског кантона је указала на недостатак редовних и додатних едукација за запослене, те сматрају да је потребно омогућити што већи број едукација у свим областима у оквиру дјелоokrуга и рада Управе, како државних службеника тако и намјештеника.

2.3.1.4. Питања из дјелоokrуга рад

Управа за обраду података и рад има успостављену базу података, односно софтверску апликацију назива Лотус Нотес. Број инспекцијских надзора по пријави грађана и по службеној дужности *ex officio* који су извршени у току 2018. године дефинисани су по организационим јединицама које су приказане у табели.

Назив инспектората	Број надзора по пријави грађана	Број надзора <i>ex officio</i>
Инспекторат за пољопривреду, водопривреду, шумарство и ветеринарство	1.162	2.481
Инспекторат за промет робе и услуга	574	1.348
Инспекторат за технику, просторно уређење, грађење и екологију	353	891
Инспекторат за рад, социјалну политику и просвјету	372	973
Инспекторат за санитарне, здравствене, фармацеутске послове и храну	460	452
Укупан број обраћања грађана	2.921	6.145

Табела 2. број инспекцијских надзора по пријави грађана и по службеној дужности – *ex officio*

Управа је донијела 1.712 рјешења којим су одређене управне и друге мјере, од чега се 1.600 рјешења односи на управне мјере којим је итдат налог за отклањање недостатака и неправилности, а 112 рјешења се односи на забрану рада. Управа је покренула 1.001 прекршајни поступак пред надлежним судовима, док су четири пријаве поднесене надлежном тужилаштву.

Свака странка која затражи инспекцијски надзор, након извршеног инспекцијског надзора буде писмено обавијештена о извршеном надзору, а записник о извршеном надзору може добити по основу захтјева за приступ информацијама у складу с одредбама Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор има право на приговор надлежном главном инспектору, односно директору Управе.

²⁶⁰ Уредба о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника и намјештеника у органима државне службе у Унско-санском кантону (Службени гласник Унско-санског кантона, број 24/17);

У складу с одредбама Закона о кантоналним инспекцијама Унско-санског кантона, Управа доноси годишњи програм рада и мјесечне планове инспекцијског надзора. Програм и план инспекцијског надзора садржи врсту и обим инспекцијског надзора по управним областима. Приликом израде програма и планова рада, планира се вршење инспекцијског надзора путем мјешовитих инспекцијских тимова, зависно од врсте и обима инспекцијског надзора и дјелатности надзора, а у изузетним случајевима доноси се посебан план инспекцијског надзора. Инспектори сачињавају годишњи, квартални, мјесечни и дневни извјештај о раду, главном кантоналном инспектору, а инспектори који немају главног кантоналног инспектора, извјештај о раду достављају директору или помоћнику директора. Главни кантонални инспектор је дужан годишњи, квартални и мјесечни извјештај о раду доставити директору или пуномоћнику директора. Облик, садржај и начин сачињавања извјештаја о раду утврђује директор, те утврђује нормативе вршења инспекцијског надзора из надлежности инспекције, уз прибављено мишљење Стручног колегијума Управе.

У складу с Уредбом о начелима за утврђивање унутрашње организације органа државне службе у Унско-санском кантону²⁶¹ и Правилником о унутрашњој организацији Управе овај орган управе има формиран Стручни колегијум који разматра начелна и друга битна питања из надлежности Управе и даје мишљења директору Управе за разрјешавање тих питања. Такође, Стручни колегијум утврђује програме и планове рада Управе, разматра извјештаје о раду Управе, разматра нацрте закона и других прописа, те других аката који се припремају у Управи, разматра опште акте који се припремају у Управи, разматра нацрте закона, других прописа и општих аката које припремају кантонална министарства, други органи кантоналне управе и федералне управе, а достављени су Управи ради давања мишљења. Стручни колегијум сачињава директор Управе, секретар и главни кантонални инспектори. Управа није запримила притужбе субјеката надзора да су у кратком периоду били више пута предмет надзора.

Управа оцјењује сарадњу с инспекцијама на другим нивоима власти као добру а нарочито са Федералном управом за инспекцијске послове. Највеће препреке које утичу на рад Управе јесте слаба опремљеност материјално-техничким средствима за рад, што укључује недостатак службених возила, рачунарске опреме, телекомуникације, канцеларијског материјала, неадекватне просторије за рад итд. Управи највише значи подршка Владе Унско-санског кантона која је у складу с могућностима Владе.

Мјере које би по мишљењу Управе највише допринијеле раду јесте довољан број службених возила и одговарајуће информатичке опреме, канцеларије као и пословна зграда Управе односно адекватне просторије како за инспекторе тако и за пријем странака, просторије за одузету робу, одговарајући мјерни инструменти за потребе ветеринарске и санитарне инспекције, опрема и службена одјећа за инспекторе.

²⁶¹ Уредба о начелима за утврђивање унутрашње организације органа државне службе у Унско-санском кантону (Службени гласник Унско-санског кантона, број 22/17);

2.3.2. Босанско-подрињски кантон Горажде

Кантонална управа за инспекцијске послове Босанско-подрињског кантона Горажде (у даљем тексту: Управа) доставила је Институцији акт²⁶², те ће у наставку бити презентовани његови кључни дијелови.

2.3.2.1. Буџет

Годишњи буџет Управе износи 663.500,00 КМ

2.3.2.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства, укључујући канцеларијску опрему, возила, лабораторијску опрему, испод сваког су минимума. Управа своју дјелатност обавља у простору који је у власништву Кантона које не задовољава минимум потреба, а планирано је скоро пресељење у други простор у власништву Кантона који по мишљењу Управе не задовољава минимум потреба. Простор у којем Управа тренутно обавља своју дјелатност није адекватан за пријем грађана и нема омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

2.3.2.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених Управе уређена је Правилником о унутрашњој организацији а на који је Влада Босанско-подрињског кантона Горажде дала сагласност. Укупан број запослених је 17, док је систематизовано 28 радних мјеста, тако да је попуњеност 60% у односу на систематизована радна мјеста. Управа не посједује довољно људских ресурса за обављање радних задатака и послова из своје надлежности. Стимулације и додатне накнаде за запослене везано за тежину посла и теренски рад нису предвиђене, а Законом о инспекцијама у Босанско-подрињском кантону Горажде одређен је проценат од 20% као додатак за обављање послова с посебним овлашћењима и условима рада. Питање одговорности је регулисано посебним прописима који регулишу област инспекцијског надзора. За очување интегритета инспекције треба предузети све радње које би за циљ имале да су инспекције професионалније, а нарочито у домену максималног удаљавања од политичких структура. Што се тиче едукација запослених у Управи до сада су имали едукације из области прекршаја и кориштења информационих технологија док би биле потребне едукације из области очувања интегритета, ауторитета и здравља инспектора приликом вршења инспекцијског надзора. Кодекс понашања се апсолутно поштује иако околности често имају депримирајуће дјеловање.

2.3.2.4. Питања из дјелокруга рада

Управа има успостављену базу података. Укупан број донесених рјешења, као и рјешења којима су одређене управне и друге мјере Управе за 2018. годину је 186²⁶³. Укупан број покренутих прекршајних поступака Управе за 2018. годину је 20, а пријава надлежном тужилаштву није било.

²⁶² Акт Кантоналне управе за инспекцијске послове Босанско-подрињског кантона Горажде, број 12-05-00395/2019-АХ-0002 од 6.11.2019. године;

²⁶³ Иста су се односила на: недозвољен промет сјемена и садног материјала и недозвољено кориштење пољопривредног земљишта, забрана обављања јавног превоза путника, забрана обављања послова возача, забрана прековременог рада, ажурирање евиденције о радном времену, успостављање матичне евиденције за раднике и кориштење права на годишњи одмор;

Назив инспектората	Број надзора по пријави грађана	Број надзора по службеној дужности
Пољопривредна инспекција	5	144
Водна инспекција	11	79
Инспекција рада за област заштите на раду	0	91
Шумарска инспекција	0	219
Инспекција за путеве и друмски саобраћај	5	136
Тржишна инспекција	5	180
Туристичко-угоститељска инспекција	0	180
Санитарна инспекција	4	204
Еколошка инспекција	1	155
Инспекција рада за област радних односа	6	201
Укупан број надзора	37	1.589

Табела 3 укупан број надзора по пријави грађана и *ex officio*

Сходно одредбама Закона о инспекцијама у Босанско-подрињском кантону Горажде субјекту надзора се уручује записник о инспекцијском надзору, а странка која је поднијела захтјев за инспекцијски надзор и контролу обавјештава се у року од 15 дана о резултатима извршеног прегледа. Странка којој је изречена управна мјера путем рјешења или против којег је издат прекршајни налог има право на правни лијек. План рада Управе саставља директор за квартални период, док субјект надзора одређују инспектори и директор. Реализацију плана рада надгледа директор, те постоје евиденције о субјектима који су предмет надзора. Управа није имала случајеве притужби субјектата надзора да су у кратком року више пута били предметом надзора.

Према оцјени Управе, однос и сарадња Управе са федералним инспекцијама је на завидном нивоу. Међутим, има доста простора за побољшање сарадње с инспекцијама на локалном и државном нивоу. Слабости које утичу на ефикасности рада Управе јесу недовољан број извршилаца, недостатак обуке по појединим питањима, неадекватан систем награда и казни, неадекватна сарадња и комуникација с надређеним органима и недовољна опремљеност у свим сегментима. Као највеће препреке које утичу на рад Управе издвојени су недостатак материјалних средстава, док највише користи у раду Управа има од имплементираних информационог система Е-инспекције. На унапређењу рада Управе највише би утицало кадровско попуњавање, материјална подршка, организација потребних едукација, те измјене појединих прописа и доношење недостајућих. Годишњи извјештај Управе се подноси Влади Босанско-подрињског кантона Горажде на основу члана 18. Став 1. Тачка ф) Закона о инспекцијама у Босанско-подрињском кантону Горажде.

2.3.3. Кантон 10

Инспекцијски надзор организован је у оквиру Управе за инспекцијске послове Кантона 10 (у даљем тексту: Управа), те ће у наставку бити презентовани кључни дијелови акта²⁶⁴ у којем је презентовала стање у области инспекцијског надзора на подручју Кантона 10.

2.3.3.1. Буџет

Годишњи буџет Управе износи 1.067.782 КМ .

2.3.3.2. Материјално-техничка средства

Према достављеним информацијама, материјално-техничка средства коју чине канцеларијска опрема, возила, лабораторијска опрема, коју посједује Управа, дјелимично задовољавају потребе за рад.

Управа своју дјелатност обављаја у изнајмљеном простору, који дјелимично задовољава потребе у односу на број запослених. Међутим, приступ лицима с инвалидитетом није омогућен.

2.3.3.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених у Управи утврђена је Правилником о унутрашњем уређењу Управе за инспекцијске послове Кантона 10. У Управи је тренутно запослено 25 лица, у односу на 52 систематизована радна мјеста по правилнику, дакле у Управи је 27 упражњених мјеста. Управа сматра да би оптималан број за обављање дјелатности био 44 запослена. Узимајући у обзир наведено, Управа сматра да не посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова њихове надлежности.

Број запослених и њихова школска спрема усклађена су одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање. Додатне стимулације и накнаде за запослене, а у вези с тежином посла и теренским радом, додјељују се рјешењем о награди која се обрачунава уз плату. Важно је напоменути да запосленици Управе учествују на разним семинарима и едукацијама али и да сматрају да је потребно организовати додатне едукације из свих области које покривају инспекције. Питање одговорности запослених у раду регулисано је важећим законским прописима. Кодекс понашања поштује се у задовољавајућој мјери, те није било кршења и предузетих мјера против запослених.

2.3.3.4. Питања из дјелокруга рада

У 2018. години Управа је донијела укупно 1.148 рјешења²⁶⁵, покренула 46 поступака пред надлежним судовима, и поднијела осам пријава надлежном тужилаштву.

²⁶⁴ Акт Управе за инспекцијске послове Кантона 10, број 19-01-49-0522/19-003 од 21.10.2019. године;

²⁶⁵ Укупно је донесено 641 рјешење о изреченим мјерама, 91 рјешење о забрани рада, 379 рјешења о отклањању недостатака, 33 рјешења о мјерама сузбијања болести, 34 рјешења о отварању и затварању карантина, те 104 остале управне мјере;

Назив инспектората	Број надзора по пријави грађана	Број надзора по службеној дужности
Инспекторат 02	325	92
Инспекторат 03	15	141
Инспекторат 04	9	674
Инспекторат 05	55	490
Укупан број надзора	404	1397

Табела 4 укупан број надзора по пријави грађана и *ex officio*

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијом надзору, те има право на правни лијек. Управа посједује Лотус програм у којем су сви субјекти надзора и њихови предмети на којима су инспектори поступали, а сваке године израђују план рада. Управа није запримила притужбе субјекта надзора да су у кратком року више пута били предмет надзора.

Управа оцјењује као задовољавајућу сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти. Као највеће слабости Управе које утичу на ефикасност рада инспекције истакнута је недовољна попуњеност кадром, односно инспекторима и средствима рада. Највеће препреке које утичу на рад Управе јесте неусклађеност материјалних прописа са радом инспекције, квантитет кадра и средства за рад. Управа сматра да је највећа помоћ при ефикасном остваривању инспекцијске функције искуство инспектора стечено у вишегодишњем раду у инспекцијским надзорима. У вези са годишњим извјештајем истакнуто је да управа доставља извјештај Влади Кантона 10 на надлежно поступање.

2.3.4. Посавски кантон

Кантонална управа за инспекцијске послове Посавског кантона (у даљем тексту: Управа) у своме одговору презентова је стање у области инспекцијског надзора на подручју Посавског кантона²⁶⁶.

2.3.4.1. Буџет

Укупни буџет Управе за 2019. годину износио је 485.920 КМ.

2.3.4.2. Материјално-техничка средства

Управа посједује сва потребна материјално-техничка средства, не изнајмљује простор, односно своје дјелатности обавља у властитом простору који је у власништву Владе Посавског кантона. Постојећи радни простор задовољава потребе у односу на број запослених и адекватан је за пријем грађана, те има омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

²⁶⁶ Одговор Кантоналне управе за инспекцијске послове Посавског кантона од 16.10.2019. године;

2.3.4.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених у Управи је уређена Правилником о унутрашњој организацији и начину рада Кантоналне управе за инспекцијске послове, док је укупно 14 запослених лица. Сматрају да имају довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности Управе и да је школска спрема запослених усклађена с одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање. Укупно је упражњено девет радних мјеста, те тренутно не постоји потреба за њиховим попуњавањем. Сви инспектори имају 20% додатка на плату због посебних услова рада, и то је регулисано Законом о државним службеницима и намјештеницима у тијелима државне службе у Посавском кантону²⁶⁷. Федерална управа за инспекцијске послове организују едукације инспектора, али Управа сматра да би требало бити чешће за сваку врсту инспекције. Кодекс понашања запослених у Управи се веома поштује тако да до сада нису евидентирана кршења.

2.3.4.4. Питања из дјелокруга рада

Управа нема успостављену базу података. У 2018. години извршено је 10 надзора по пријави грађана, а по службеној дужности (ex officio) извршено 4.685 надзора што указује на много већи број надзора по службеној дужности. Запримљено је укупано 30 обраћања грађана, те је донесено 446 рјешења којим је одређена управна или нека друга мјера. Управа је покренула 28 прекршајних поступака пред надлежним судовима, али нису имали ниједан случај пријаве надлежном тужилаштву од стране Управе.

Странка која затражи надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору, као што странка која није задовољна инспекцијским надзором има право на правни лијек. За Управу план рада сачињава директор с инспекторима, првенствено годишње а надаље на седмичној бази реализује годишњи план. Директор Управе је задужен за праћење реализације плана, док инспектори воде евиденције о субјектима који су били предметом надзора. Нису запримљене притужбе субјеката надзора да су у кратком року више пута били предметом надзора.

Управа оцјењује своју сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти као одличну, те даље сматрају да њихова Управа нема слабости као ни препрека које утичу на ефикасност рада инспекције. Наводе да Управи највише помаже хијерахија, стручност и одговорност у ефикасном остваривању инспекцијске функције, док би унапређењу рада донијело уједначено дјеловање и рад свих инспекција на подручју цијеле Босне и Херцеговине. Управа је на крају доставила скраћени годишњи извјештај.

²⁶⁷ Закон о државним службеницима и намјештеницима у тијелима државне службе у Посавском кантону (Народне новине Посавског кантона, бр. 9/13, 11/13, 2/14);

2.3.5. Тузлански кантон

Кантонална управа за инспекцијске послове Тузланског кантона (у даљем тексту: Управа) у свом одговору презентовала је стање у области инспекцијског надзора на подручју Тузланског кантона²⁶⁸.

2.3.5.1. Буџет

Буџет Управе износи 3.743.378,00 КМ.

2.3.5.2. Материјално-техничка средства

Возни парк не задовољава потребе Управе, с обзиром на старост, амортизацију и кварове на возилима, што утиче на годишње планирање и вршење инспекцијских надзора, за шта је потребно планско обезбјеђење и набавка.

Управа не посједује лабораторијску опрему, те за потребе узорковања и анализе ангажују друге институције.

Информатичка опрема коју посједују је у функцији али се користи иста већ девет година, због чега се често квари, те је зато планирана обнова једног дијела те опреме.

Управа свој рад обавља у изнајмљеном простору, а постојећи радни простор задовољава потребе у односу на број запослених.

Простор је адекватан за приступ грађанима, и има омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

2.3.5.3. Људски ресурси

Правилником о унутрашњој организацији кантоналне управе за инспекцијске послове Тузланског кантона утврђена је структура запослених у Управи. Запослено је 86 од укупно 127 извршилаца предвиђених Правилником, што није потребан број запослених. Управа не посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из своје надлежности. Укупан број упражњених радних мјеста је девет, док је оптималан број извршилаца 118.

За рад с посебним овлаштењима и условима рада инспектори ове управе имају додатак на плату у износу од 20%.

Дисциплинска и материјална дговорност запослених у Управи регулисана је Законом о државној служби Тузланског кантона²⁶⁹, затим Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника и намјештеника у органима државне службе у Тузланском кантону²⁷⁰, као и Етичким кодексом за државне службенике у Федерацији БиХ²⁷¹ и Етичким кодексом за инспекторе Кантоналне управе за инспекцијске послове²⁷².

²⁶⁸ Акт Кантоналне управе за инспекцијске послове Тузланског кантона, број 17/1-10-009220/19 од 17.10.2019;

²⁶⁹ Закон о државној служби у Тузланском кантону (Службене новине Тузланског кантона, бр. 7/17, 10/17 и 14/18);

²⁷⁰ Уредба о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника и намјештеника у органима државне службе у Тузланском кантону (Службене новине Тузланског кантона, бр. 1/18 и 5/18);

²⁷¹ Етички кодекс за државне службенике у Федерацији БиХ (Службене новине ФБиХ, број 27/14);

²⁷² Етички кодекс за инспекторе Кантоналне управе за инспекцијске послове Тузланског кантона (Службене новине Тузланског кантона, број 13/10);

За очување интегритета инспекције важно је: морална и људска одговорност инспектора, висина плате која тренутно није задовољавајућа, континуирана едукација инспектора из стручних области, као и из области етике, морала и етичких кодекса те успостављање интерних контрола.

Запослени имају организоване повремене едукације које су интерне или екстерне из стручних области над којима врше надзор. Обим едукација зависи од висине буџетске позиције предвиђене за едукације, те сматрају да је потребно више едукација за запослене у Управи, како из области материјалних прописа тако и из области организационих закона, затим области борбе против корупције.

Унутар Управе с предавачима, или екстерним предавачима па чак и за све кантоналне управе организују се минимално двије до три едукације годишње, из области кодекса, материјалних и процесних закона.

До сада су евидентирана или утврђена четири кршења кодекса од стране запослених који су суспендовани до окончања кривичног поступка. Један од наведених је у међувремену добровољно иступио из државне службе.

2.3.5.4. Питања из дјелокруга рада

Управа има успостављену електронску базу података. У 2018. години, Управа је донијела укупно 3.534 рјешења, 13.690 управних и других мјера и аката, од чега 1.076 рјешења о забрани рада²⁷³. Управа је издала 1.958 прекршајних налога и поднијела 11 захтјева за покретање прекршајног поступка, што значи да је Управа покренула 1.969 прекршајних поступака. Међутим, само осам пријава је поднесено надлежном тужилаштву од стране поменуте управе.

Назив инспектората	Број надзора по пријави грађана	Број надзора по службеној дужности
Инспекторат за пољопривреду, воде, шумарство и ветеринарство	67	772
Инспекторат за урбанизам, грађевинарство, екологију и индустрију	27	853
Инспекторат за промет робе, услуга и саобраћај	327	2288
Инспекторат рада, заштите на раду и социјалне заштите	133	2898
Инспекторат за санитарне, здравствене и фармацеутске послове	2	141

²⁷³ Управа је донијела 22.893 рјешења из разних управних области која су се односила на сљедеће 2.458 рјешења о отклањању недостатака, пет потврда о одузимању робе, 215 рјешења и потврда о стављању робе ван промета и 161 рјешење које се односило на отварање и затварање карантина, продужење рока за извршење управне мјере, поврат подстицајних средстава и дозволе за употребу термоенергетских постројења, 7.867 увјерења и исправа и 1.908 осталих мјера и аката који се односе на сљедеће: узето је 1.395 узорака и прослијеђено на анализу, издато је 15 упозорења, поднесено је 28 захтјева за брисање полазака због њиховог неодржавања у складу с редом вожње, те је донесено 470 закључака;

Инспекторат за образовање, науку, културу и спорт	11	283
Укупан број надзора	567	7235

Табела - укупан број надзора по пријави грађана и *ex officio*

Само странка по чијем захтјеву се изврши инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору, а наведено је да то право немају странке по чијим представкама односно пријавама се поступа, јер добија обавијест о извршеном надзору и предузетим мјерама. Само странке по чијим захтјевима се доноси рјешење имају право на правни лијек (рјешења доноси електроенергетска и термоенергетска инспекција).

Директор у сарадњу са секретаром Управе, помоћником директора и главним инспекторима утврђује програм рада Управе за сваку календарску годину, а програм се израђује у нацрту до 20. новембра текуће године за наредну годину, те се доставља Влади Тузланског кантона. Мјесечне планове рада сачињавају главни инспектори. У њима се дефинишу субјекти који ће бити предмет надзора, а реализацију плана прати Стручни колегијум. Управа посједује електронске евиденције о субјектима који су били предмет надзора, а Управа није службено запримила притужбе субјеката надзора да су у кратком року више пута били предмет надзора, али је имала само неформална сазнања о томе.

2.3.6. Зеничко-добојски кантон

Кантонална управа за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона (у даљем тексту: Управа) доставила је сљедеће податке²⁷⁴.

2.3.6.1. Буџет

Укупан годишњи буџет Управе за 2019. годину износи 2.604.015 КМ.

2.3.6.2. Материјално-техничка средства

Управа тренутно користи 25 службених возила а која користи 16 врста инспекција. У 2019. години извршена је набавка три службена возила али је и то недовољно за редовне потребе, тако да се, уважавајући специфичност одређених инспекција, свакодневни проблем недостатка возила, дјелимично превазилази организовањем послова у послеподневним и ноћним сатима, те у дане викенда.

Посебан проблем огледа се у недостатку теренских службених возила која су неопходна за водну, шумску и инспекцију за путеве, због специфичности шумског и брдског терена. Лабораторијску опрему ова управа не посједује, те због тога за потребе узорковања и анализа ангажују друге институције.

Канцеларијска опрема дјелимично задовољава потребе у дијелу канцеларијског намјештаја, а опрема је набављена у складу с планираним и одобреним средствима у буџету.

²⁷⁴ Акт Кантоналне управе за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона, број 18/01-1-34-15128-1/19 од 7.11.2019. године;

Информатичка опрема такође дјелимично задовољава потребе Управе. Опрема се стално надограђује, те планирају сталне набавке лаптопа и принтера за потребе инспектора.

Простор у којем Управа врши своје инспекцијске послове је изнајмљен, те постојећи радни простор не задовољава потребе у односу на запослене, пошто већи број запослених користи једну канцеларију.

Осим простора у згради Владе кантона у Зеници, Управа користи и простор ван сједишта и то у општинама Маглај и Високо, који је такође изнајмљен. У постојећем радном простору омогућен је приступ грађанима и лицима с инвалидитетом.

2.3.6.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених уређена је Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Кантоналној управи за инспекцијске послове, Зеничко-добојског кантона. Тренутно је запослено 70 од укупно 112 извршилаца предвиђених Правилником тако да Управа не поседује довољно капацитета за обављање радних задатака. Број упражњених радних мјеста је 42, док би оптималан број извршилаца био 112, како је и предвиђено Правилником. Број запослених и њихова школска спрема је усклађена с одредбама унутрашњег акта. За рад с посебним овлашћењима и условима рада инспектори ове Управе имају додатк на плату у износу од 20%, док инспектори запослени у Федералној управи за инспекцијске послове имају додаток на плату у износу од 30% , те сматрају да би наведено требало бити једнообразно уређено.

Одговорност запослених регулисана је Законом о државној служби ФБиХ²⁷⁵, а он је преузет као кантонални закон Законом о преузимању Закона о државној служби у ФБиХ²⁷⁶, затим Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у органима државне службе ФБиХ²⁷⁷ и Етичким кодексом за државне службенике у ФБиХ²⁷⁸. За очување интегритета инспекције важна је професионална, морална и људска одговорност инспектора, такође на то утиче и висина плате као и континуиране едукације инспектора из стручних области.

Запосленици Управе имају повремене едукације из стручних области по којима врше надзор. Едукације се углавном организују путем Агенције за државне службу ФБиХ, Федералне управе за инспекцијске послове, Канцеларије за ветеринарство БиХ, Института за здравље и сигурност хране Зеница и осталих. Управа сматра да обим едукације није довољан, а ни врста едукације не одговара често тренутним потребама, те су оне најчешће кратке. Истакнуто је да је потребно много више едукација за запосленике Управе, како из области материјалних прописа тако и из области организационих закона, као и области борбе против корупције. Што се тиче организације едукација за унапређење дјелокруга инспекција, Управа сматра је потребно да се најмање свака три мјесеца организују едукације на једном мјесту гдје ће бити присутни

²⁷⁵ Закон о државној служби у ФБиХ (Службене новине ФБиХ, бр. 23/03, 23/04, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06 и 4/12);

²⁷⁶ Закон о преузимању Закона о државној служби у ФБиХ (Службене новине Зеничко-добојског кантона, број 3/12);

²⁷⁷ Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у органима државне службе ФБиХ (Службене новине ФБиХ, бр. 72/04 и 75/09);

²⁷⁸ Етички кодекс за државне службенике у ФБиХ (Службене новине ФБиХ, број 27/14);

инспектори свих нивоа власти који примјењују исте прописе у свом раду и који би имали прилике на једном мјесту заузети јединствене ставове у примјени прописа. Едукације би требало организовати из области примјене материјалних прописа, као и сталне едукације из области етичког кодекса.

Управа је забиљежила случајеве кршења кодекса понашања због чега су два државна службеника суспендована с посла а тренутно је у току поступак престанка радног односа за те службенике. Такође, против једног државног службеника вођена су четири дисциплинска поступка.

2.3.6.4. Питања из дјелокруга рада

Управа има успостављену електронску базу података Е-инспектор.

Назив инспектората	Број надзора по пријави грађана	Број надзора по службеној дужности
Инспекција рада за област радних односа	152	1768
Инспекција заштите на раду	16	410
Тржишна инспекција	209	1994
Туристичко-угоститљекса инспекција	135	1376
Инспекција за друмски промет	113	490
Инспекција за путеве	60	127
Термоенергетска инспекција	/	177
Рударско-геолошка инспекција	6	130
Пољопривредна инспекција	20	490
Водна инспекција	62	126
Шумарска инспекција	15	342
Инспекција заштите околине	33	270
Грађевинска инспекција	13	150
Ветеринарска инспекција	26	2974
Здравствена инспекција	11	150
Санитарна инспекција	18	183
Фармацеутска инспекција	6	159
Укупан број надзора	895	12.580

Табела - укупан број надзора по пријави грађана и *ex officio*

Укупан број обраћања грађана Управи је 895, док је укупан број рјешења²⁷⁹ које

²⁷⁹ Број рјешења којима су одређене управне и друге мјере износи 2.084 управне и друге мјере од чега: рјешења о забрани рада 495, рјешења о отклањању недостатка 1.427, рјешења о упозорењу 73, рјешења о искључењу возила

је донијела Управа у 2018. години 2.084. Управа је покренула 2.153 прекршајна поступка пред надлежним судовима, али није подносила пријаве надлежном тужилаштву.

Годишњи програма рада Управе доноси директор а сачињава се тако да Приједлог програма рада сачињава инспектор и главни инспектор и достављају помоћницима директора и секретару, који исти обједини и достави директору. Управа доставља Годишњи план рада Управе и Влади Зеничко-добојског кантона.

Управа посједује електронске евиденције о субјектима које се користе за планирање инспекцијских надзора код субјектата. Планови рада сачињавају се за сваки мјесец и за њих се користи електронска евиденција тако да се планирају субјекти надзора. Реализацију мјесечних планова прате инспектори, главни инспектор, помоћници директора и директор. Сачињавају се квартални извјештаји и анализирају се на нивоу Управе, достављају Влади Зеничко-добојског кантона, а Полугодишњи и Годишњи извјештај о раду Управе се разматра на сједници Владе, док се Годишњи извјештај о раду Управе разматра на сједници Скупштине Кантона.

У 2018. години је било притужби субјектата надзора да су у кратком периоду више пута били предмет надзора.

Управа странци по чијој пријави се поступа доставља обавијест о извршеном надзору и предузетим мјерама али не доставља записник о обављеном инспекцијском надзору. Странка по чијем захтјеву се доноси рјешење има право на правни лијек, а странка по чијим пријавама се поступило и која је добила обавијест о извршеном надзору и предузетим мјерама нема право на правни лијек.

Управа има добру сарадњу са Федералном управом за инспекцијске послове, као и с другим кантоналним управама за инспекцијске послове у Федерацији Босне и Херцеговине, инспекцијским службама у општинама и градовима, те Пореском управом Федерације Босне и Херцеговине.

Као слабости Управе које утичу на ефикасност издвојени су: недовољан број инспектора као и намјештеника; недовољна опремљеност материјално-техничким средствима; недовољан тимски рад, поготово у мјешовитим инспекцијама; недовољно међусобно уважавање запослених и неуважавање различитих мишљења и тумачења примјене законских прописа.

Као највеће препреке које утичу на рад Управе за инспекцијске послове издвојени су: неусаглашеност законских прописа по истим областима на државном, федералном и кантоналном нивоу с нејасно и непрецизно дефинисаним надлежностима инспекција различитог нивоа; недостаци у материјалним прописима; непрецизност законских норми; недовољан број едукација; неуједначена судска пракса и непопуњеност радних мјеста.

Управа сматра да при ефикасном остваривању инспекцијске функције највише помаже електронско евидентирање инспекцијских надзора, добра сарадња с полицијским органима као и осталим контролним органима, сарадња са осталим органима власти, јасно прецизиране законске норме и рад надлежних судова. По мишљењу Управе мјере које би допринијеле

6, рјешења о обустави градње 1, рјешење о обустави употребе објекта 4, рјешења о уклањању објеката 3 и 75 рјешења за даљи рад;

унапређењу рада су попуна упражњених радних мјеста, побољшање стања возног парка, побољшање осталих материјално-техничких услова, већа едукација запослених, усклађеност прописа свих нивоа власти, награђивање и напредовање запослених сходно резултатима рада, једноставнији и ефикаснији поступци против запослених који се не придржавају етичког кодекса.

2.3.7. Кантон Сарајево

Кантонална управа за инспекцијске послове Кантона Сарајево (у даљем тексту: Управа) Институцији омбудсмана доставила је акт у којем се наводе сљедећи подаци²⁸⁰.

2.3.7.1. Буџет

Буџет Управе за 2019. годину је износио 6.039.995 КМ.

2.3.7.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства која посједује Управа као и постојећи радни простор задовољавају потребе за њен рад. Иако Управа свој рад обавља у изнајмљеном простору, он је прилагођен за приступ грађанима. Међутим, није омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

2.3.7.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених утврђена је Правилником о унутрашњој организацији радних мјеста Кантоналне управе за инспекцијске послове Кантона Сарајево на који је Влада Кантона Сарајево дала сагласност.

Правилником је систематизовано 205 радних мјеста а на дан 1.10.2019. године запослено је 137 радника што значи да степен попуњености износи 66,83%. Што се тиче броја запослених и капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности Управе у појединим инспекцијама, иако се врши континуирано попуњавање недостаје одређени број инспектора. Одређен број запослених инспектора стиче услове за престанак радног односа по основу пензионисања, тако да пријем нових радника инспектора не утиче битно на повећање броја извршилаца.

Укупан број упражњених мјеста износи 68, те би се њиховом попуном обезбиједио оптималан број извршилаца што би обезбиједило ефикасно извршавање мандата Управе. Тренутан број запослених и њихова школска спрема су апсолутно усклађени с Правилником о унутрашњој организацији, што је кроз редовне инспекцијске надзоре утврдила и управна инспекција.

Чланом 22. став (1) тачка а) Закона о платама и накнадама у органима власти Кантона Сарајево²⁸¹ регулисано је да увећање плате по основу посебних услова рада износи за инспектора, главног инспектора и директора Кантоналне управе за инспекцијске послове од 20% до 30% од основне плате. Набројане

²⁸⁰ Акт Кантоналне управе за инспекцијске послове Кантона Сарајево, број 14-03-49-04955/19 од 21.10.2019. године;

²⁸¹ Закон о платама и накнадама у органима власти Кантона Сарајево (Службене новине Кантона Сарајево, број 5/19);

категорије у Кантоналној управи за инспекцијске послове Кантона Сарајево, по наведеном основу, имају увећане плате од 30%, а стимулација није предвиђена напријед наведеним законом тако да се оне и не исплаћују.

Одговорност запосленика регулисана је Законом о државној служби у Кантону Сарајево²⁸², Законом о намјештеницима у органима државне службе у Федерацији Босне и Херцеговине као и Етичким кодексом за државне службенике. За очување интегритета је важна непристраност у раду као и поштовање напријед наведених законских и подзаконских аката. Када је у питању рад инспектора битна је морална димензија појединца који обавља те послове.

Едукације се редовно проводе путем Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине, као и по позиву упућеном од других институција као што су Агенције за сигурност хране Босне и Херцеговине. Поједине едукације за које инспектори искажу интересовање се најчешће од стране директора одобравају али сматрају да инспектори не показују довољно интереса за учешће на едукацијама.

Едукације које би унаприједиле дјелокруг рада инспектора у вези су с поступком провођења инспекцијског надзора као и у вези с примјеном материјалних прописа из управне области коју надзиру.

Кодекс понашања се поштује, те до сада није било покренутих дисциплинских поступака за утврђивање одговорности због кршења кодекса.

2.3.7.4. Питања из дјелокруга рада

Управа се користи ЛОТУС апликацијом у коју се уносе подаци о запримљеним предметима. Пројекат Е-инспектор који би олакшао праћење рада инспектора и поред свих напора још увијек није у потпуности имплементиран.

Управа је доставила табеларни преглед планираних и извршених надзора у 2018. години.

Назив инспектората	Планирани број инспекцијских надзора	Извршено инспекцијских надзора
Инспекторат за пољопривреду, водне и шумарске инспекције	1.666	1.707
Инспекторат ветеринарске инспекције	11.470	12.108
Инспекторат урбанистичко-грађевинске, еколошке и комуналне инспекције и стамбене инспекције	2.840	4.253
Инспекторат техничке инспекције	830	865
Инспекторат тржишно-туристичке инспекције	5.336	6.143
Инспекторат рада, заштите на раду и социјалне заштите	5.076	5.219

²⁸² Закон о државној служби у Кантону Сарајево (Службене новине Кантона Сарајево, бр. 31/16, 45/19);

Инспекторат санитарне, здравствене и фармацеутске инспекције и инспекције за храну	4.903	5.052
Инспекторат саобраћајне и друмске инспекције	3980	3616
Инспекторат просвјетне инспекције	585	805
Укупан број инспекцијских надзора	36.686	39.768

Путем дежурног телефона који је отворен у циљу доступности грађанству у извјештајном периоду запримљено је укупно 1.900 телефонских пријава. По свим запримљеним пријавама је поступљено тако да је благовремено извршен инспекцијски надзор, те обавијештен подносилац представке о утврђеном стању и подузетим мјерама. Поред обраћања путем телефона, грађани су се свакодневно обраћали и писаним захтјевима за вршење инспекцијског надзора, што чини готово трећину извршених инспекцијских надзора.

Назив инспектората	Укупан број издатих рјешења у 2018. години
Инспекторат за пољопривреду, водне и шумарске инспекције	285
Инспекторат ветеринарске инспекције	268
Инспекторат урбанистичко-грађевинске, еколошке и комуналне инспекције и стамбене инспекције	218
Инспекторат техничке инспекције	482
Инспекторат тржишно-туристичке инспекције	327
Инспекторат рада, заштите на раду и социјалне заштите	190
Инспекторат санитарне, здравствене и фармацеутске инспекције и инспекције за храну	730
Инспекторат саобраћајне и друмске инспекције	142
Инспекторат просвјетне инспекције	79
Укупан број инспекцијских надзора	2.721

Табела – Преглед издатих рјешења у 2018. години, по инспекторатима

У свим напријед наведеним рјешењима одређена је управна мјера што је и циљ доношења рјешења²⁸³.

²⁸³ Од укупног броја издатих рјешења у област трговине и туризма од чега је 127 рјешења о забрани рада, и то 76 рјешења о забрани обављања угоститељске дјелатности издатих правним и физичким лицима због непосједовања одобрења за рад, 21 рјешење о забрани обављања занатске дјелатности због непосједовања одобрења за рад, 3 рјешења о забрани обављања туристичке дјелатности, у области саобраћаја 39 рјешења о привременом искључењу возила из саобраћаја, у области ветеринарства 68 рјешења о забрани промета и ветеринарских лијекова, 5 рјешења о забрани обављања дјелатности или дијела дјелатности због непосједовања рјешења или неиспуњавања прописаних услова, у техничкој инспекцији 21 рјешење о забрани употребе боца под притиском, постројења и опреме. Остала рјешења односила су се на отклањање констатованих недостатака вршења инспекцијског надзора, којима се дјеловало превентивно.

Кантонална управа за инспекцијске послове Кантона Сарајево је у 2018. години издала 7.536 прекршајних налога у укупној новчаној вриједности од 5.071.315 КМ. Наведено је да Управа не покреће прекршајне поступке пред надлежним судом, већ исто може урадити субјект надзора односно учинилац прекршаја уколико се одлучи за судску заштиту. У 2018. години надлежном тужилаштву није достављен ниједан извјештај о постојању основане сумње за учињено кривично дјело.

У вези с доставом записника странци која је затражила инспекцијски надзор, наведено је да је чланом 42. став (3) Закона о инспекцијама Кантона Сарајево прописано да „један примјерак записника се предаје лицу које је затечено и присуствовало инспекцијском надзору код субјекта надзора одмах након сачињавања.“ Из предње цитираног члана, јасно се може видјети да се примјерак записника уручује искључиво лицу које је присутно инспекцијском надзору. Такође, незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор нема право на правни лијек зато што она није страна у поступку инспекцијског надзора, јер се инспекцијски надзор врши искључиво по службеној дужности, а може бити инициран захтјевом за вршење инспекцијског надзора поднесеним од странке, које могу бити правна или физичка лица.

Планрада Управе сачињавају главни инспекторикоји руководе инспекторатима као посебним организационим јединицама. Сачињава се годишњи, мјесечни и седмични план рада који обухвата број инспекцијских надзор, као и називе субјеката надзора. Главни инспектори на основу дневних извјештаја о раду инспектора прате реализацију плана. Списак субјеката надзора постоји у Лотус апликацији. Међутим, списак није ажуриран и не прате се промјене које настају у пословању регистрованг субјекта надзора.

Управа је запримила примједбе појединих субјеката на околности да су у кратком периоду били више пута предмет надзора. Међутим, с обзиром да се ради о субјектима који се понављају у прекршају посебно у дијелу ангажовања радника супротно закону и неиздавања фискалних рачуна, наведне жалбе су неосноване.

Ефикасном остваривању инспекцијске функције помаже организовани тимски рад односно рад више инспекција из различитих управних области код истог субјекта надзора који се примјењује у свим случајевима када је то могуће.

Сарадња с другим инспекцијама како на кантоналном нивоу, тако и на вишим нивоима је оцијењена као успјешна и задовољавајућа. Посебно је остварена сарадња са Федералном управом за инспекцијске послове која се између осталог огледа и у заједничким акцијама на сузбијању сиве економије.

На ефикасност рада Управе утиче слаба попуњеност радних мјеста што утиче на благовремено испуњавање радних задатака. Највећа препрека у раду ове управе јесте непрецизност и недореченост појединих законских норми које регулишу надлежности и овлаштења инспектора. Међутим, ефикасном остваривању инспекцијске функције помаже организовани тимски рад односно рад више инспекција из различитих управних области код истог субјекта надзора који се примјењује у свим случајевима када је то могуће.

2.3.8. Западнохерцеговачки кантон

Управа за инспекцијске послове Западнохерцеговачког кантона (у даљем тексту: Управа) је Институцији омбудсмана доставила сљедеће информације²⁸⁴.

2.3.8.1. Буџет

Укупан буџет Управе је у 2019. години износио 943.600,00 КМ²⁸⁵.

2.3.8.2. Техничко-материјална средства

Канцеларијска опрема и возила задовољавају потребе за рад Управе, док опрема за узорковање материјала за лабораторијске претраге није адекватна. Међутим, своју дјелатност Управа обавља у просторијама које су дате на кориштење од стране Владе Западнохерцеговачког кантона. Постојећи радни простор Управе задовољава потребе с обзиром на број запослених те има омогућен приступ грађанима и лицима с инвалидитетом.

2.3.8.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених у Управи уређена је Правилником о унутрашњој организацији Управе за инспекцијске послове Западнохерцеговачког кантона²⁸⁶. Укупан број запослених у Управи је 24 с напоменом да је један запосленик престао с радом због одласка у пензију. Укупан број упражњених мјеста је 8 према Правилнику о унутрашњој организацији Управе, те да би оптималан број извршилаца који би ефикасно обављали мандат Управе био 32. Управа не посједује довољно капацитета за обављање послова и радних задатака из надлежности (због упражњених радних мјеста у сектору кантоналног здравственог инспектората, кантоналног фармацеутског инспектора, кантоналног инспектора социјалне заштите). Док за упражњена радна мјеста кантоналног инспектора заштите на раду, кантоналног водопривредног инспектора, кантоналног инспектора за друмски саобраћај, кантоналног инспектора заштите околине и кантоналног стамбено-комуналног инспектора, директор Управе даје овлаштења постојећим инспекторима да врше послове из њихове надлежности. Број запослених и њихова школска спрема усклађени су с одредбама Правилника.

Питање додатних накнада, везано за отежане услове рада, као и посебна овлаштења, регулисано је Законом о инспекцијама Западнохерцеговачког кантона. Накнада за отежане услове рада за остале државне службенике регулисана је Законом о државним службеницима у тијелима државне службе Западнохерцеговачког кантона²⁸⁷. Одговорност запослених у раду регулисано је Уредбом о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника у тијелима државне службе у Западнохерцеговачком кантону²⁸⁸, с напоменом да се предметна уредба примјењује и на намјештенике

²⁸⁴ Акт Управе за инспекцијске послове Западнохерцеговачког кантона, број 16-01-49-01692/19-2 од 22.10.2019. године

²⁸⁵ Ibidem;

²⁸⁶ Правилник о унутрашњој организацији Управе за инспекцијске послове Западнохерцеговачког кантона, број 16-01-34-00364/14 од 14.3.2014. године;

287 Закон о државним службеницима у тијелима државне службе у Западнохерцеговачком кантону (Народне новине Западнохерцеговачког кантона, бр.16/08, 07/09 и 08/13);

288 Уредба о правилима дисциплинског поступка за дисциплинску одговорност државних службеника и намјештеника у тијелима државне службе у Западнохерцеговачком кантону (Народне новине Западнохерцеговачког кантона, бр. 16/08, 07/09 и 08/13);

у Управи за инспекцијске послове Западнохерцеговачког кантона.

Сви запосленици учествују на едукацијама, семинарима и разним радионицама. За унапређење дјелокруга инспекција требало би да се организују едукације из практичног рада за све области инспекција. Веома је битно напоменути да до сада није било кршења Етичког кодекса понашања те да се Етички кодекс за државне службенике у Западнохерцеговачком кантону²⁸⁹ изузетно поштује.

2.3.8.4. Питања из дјелокруга рада

Управа има успостављену базу података предмета-уписник предмета и аката, УП-1 Уписник првостепених предмета управног поступка, УП-2 Уписник другостепених предмета управног поступка. У 2018. години није било инспекцијских надзора по пријави грађана, јер су пријаве грађана само иницирале покретање инспекцијског надзора по службеној дужности. Управи се у 2018. години обратио укупно 141 грађанин.

Назив инспекције	Број надзора по службеној дужности
Кантонална инспекција рада	371
Кантонална инспекција заштите на раду	6
Кантонална тржишна инспекција	260
Кантонална туристичко-угоститељска инспекција	223
Кантонална пољопривредна инспекција	166
Кантонална водопривредна инспекција	38
Кантонална инспекција за шумарство и ловство	190
Кантонална рударско-геолошка инспекција	64
Кантонална инспекција за путеве	108
Кантонална инспекција за друмски саобраћај	13
Кантонална урбанистичко-грађевинска инспекција	24
Кантонална санитарна инспекција	430
Укупан број надзора по службеној дужности	1.893

Табеларни приказ броја надзора по службеној дужности

Укупан броје рјешења у 2018. години које је донијела Управа за инспекцијске послове у 2018. години износи 542²⁹⁰. Управа је такође пред надлежним судовима покренула 185 прекршајних поступака у складу са чланом 53. Закона о прекршајима²⁹¹, те је издала 179 прекршајних налога и поднијела шест захтјева за покретање прекршајног поступка надлежном суду. Није било

²⁸⁹ Етички кодекс за државне службенике у Западнохерцеговачком кантону (Народне новине Западнохерцеговачког кантона, број 11/09);

²⁹⁰ Од чега 446 рјешења о отклањању недостатака, седам рјешења о забрани рада и 91 рјешење по жалбама и остало;

²⁹¹ Закон о прекршајима (Службене новине Федерације БиХ, број 63/14);

поднесених пријава надлежном тужилаштву од стране Управе.

Директор Управе сачињава програм рада за период од годину дана, те мјесечне планове рада. Приликом израде програма и плана инспекцијских надзора код субјеката надзора планиран се већи број инспекцијских надзора код субјеката надзора који обавља дјелатност с повећаним степеном ризика за живот, здравље и имовину грађана. Реализацију годишњег плана прати директор Управе.

Субјекте надзора одређује инспектор по слободној процјени приликом обиласка терена у циљу спречавања незаконитих радњи, затим директор издавањем налога за инспекцијски надзор. До сада Управа није имала притужби субјеката надзора да су у кратком периоду више пута били предмет надзора.

Управа оцјењује своју сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима као врло добру. На ефикасност рада Управе утичу материјално-техничка средства и кадровски ресурси који се одражавају на смањену ефикасност рада. Као највећа препрека која утиче на рад Управе наведено је законодавство односно закони с проведбеним прописима, док Управи при ефикасном остварењу инспекцијске функције највише помаже едукованост инспектора и директор Управе. Унапређење и побољшање материјално-техничких средстава допринијело би унапређењу рада Управе.

2.3.9. Херцеговачко-неретвански кантон

У Херцеговачко-неретванском кантону не постоји Управа за инспекцијске послове као самостално тијело, те се одговори из Упитника односе на Инспекторат, односно организационе јединице које су у саставу министарства.

У наставку ће бити презентовани кључни дијелови одговора за примљених од стране Министарства управе и локалне самоуправе²⁹², Министарства унутрашњих послова²⁹³, Министарства саобраћаја и веза²⁹⁴, Министарства здравства, рада и социјалне заштите²⁹⁵, Министарства образовања, науке, културе и спорта²⁹⁶, Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде²⁹⁷, Министарство грађења и просторног уређења²⁹⁸ и Министарства трговине, туризма и заштите околине²⁹⁹.

2.3.9.1. Буџет

Податке у вези с буџетом је доставило Министарство грађења и просторног уређења Херцеговачко-неретванског кантона за 2019. годину и износи 1.741.500,00 КМ.

2.3.9.2. Материјално-техничка средства

Инспекторат Министарства унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског

²⁹² Акт Министарства правосуђа, управе и локалне самоуправе, број 03-04-51-472/19, од 18.11.2019. године;

²⁹³ Акт Министарства унутрашњих послова, број 02-03/1-04-10-933/19, од 8.10.2019. године;

²⁹⁴ Акт Министарства саобраћаја и веза, број 08-02-12-1128/19, од 22.11.2019. године;

²⁹⁵ Акт Министарства здравства, рада и социјалне заштите, број 06-03-36-2107/19, од 25.10.2019. године;

²⁹⁶ Акт Министарства образовања, науке, културе и спорта, број 05-06-12-2781-1/19 од 30.10.2010. године;

²⁹⁷ Акт Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде, од 29.10.2019. године;

²⁹⁸ Акт Министарства грађења и просторног уређења, од 7.11.2019. године;

²⁹⁹ Акт Министарства трговине, туризма и заштите околине, број 10-06-12-438-1/19, од 30.10.2019. године;

кантона посједује опрему која задовољава потребе за рад Инспектората, инспекцијску дјелатност обавља у властитом простору, који задовољава потребе у односу на запослене. Није омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

Инспекторат Министарства образовања, науке, културе и спорта Херцеговачко-неретванског кантона располаже опремом која задовољава потребе инспектората. Међутим, рад се обавља у изнајмљеном простору који није довољан за број запослених. Отежан је приступ лицима с инвалидитетом.

Инспекторат Министарства здравства, рада и социјалне заштите наводи да су осигурана материјално-техничка средства али да она нису у потпуности адекватна. Простор у којем Инспекторат при Министарству обавља своју дјелатност власништво је Града Мостара, није адекватан с обзиром на број запослених и нема приступ грађанима и лицима с инвалидитетом.

Инспекторат Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде сматра да опремљеност задовољава потребе за рад Инспектората а рад обављају у изнајмљеном простору. Постојећи радни простор задовољава потребе у односу на број запослених али нема омогућен приступ за лица с инвалидитетом.

Инспекторат Министарства грађења и просторног уређења располаже материјално-техничким средствима која задовољавају потребе за рад Инспектората, рад обавља у изнајмљеном простору који не задовољава потребе у односу на број запослених, има омогућен приступ грађанима али не и лицима с инвалидитетом.

Инспекторат Министарства трговине, туризма и заштите околине материјално-техничку опремљеност цијени задовољавајућом. Постојећи радни простор који је изнајмљен задовољава потребе запослених, с тим да радни простор нема омогућен приступ лицима с инвалидитетом.

2.3.9.3. Људски ресурси

Инспекторат Министарства унутрашњих послова Херцеговачко-неретванског кантона није доставио податке који се односе на људске ресурсе.

Унутрашња структура запослених у Инспекторату Министарства образовања, науке, културе и спорта уређена је Правилником о унутрашњој организацији. Инспекторатом руководи главни инспектор за образовање, а запослено је и шест инспектора. Инспекторат посједује довољно капацитета за обављање радних задатака из своје надлежности, нема упражњених радних мјеста, а школска спрема инспектора је усклађена с одредбама и организационим актом Министарства. Питање додатних накнада уређено је тако да инспектори имају 20% инспекторског додатка на плату, ради сложености послова које обављају. На инспекторе се примјењује Закон о државној служби ФБиХ као и Закон о просвјетној инспекцији Херцеговачко-неретванског кантон када је ријеч о одговорности. Инспекторима као државним службеницима Агенција за државну службу ФБиХ организује едукације које су редовне и довољне. Инспекторат је мишљења да би када дође до промјене законске регулативе која се односи на дјелокруг рада инспекције било добро да инспектори од стране експерата добију стручне коментаре и начин практичне примјене. Кодекс понашања државних службени се поштује, те није било кршења као и дисциплинских мјера.

Структура запослених у Инспекторату Министарства трговине, туризма и

заштите околине Херцеговачко-неретванског кантона уређена је Правилником о унутрашњој организацији Министарства са систематизацијом радних мјеста. Укупан број запослених у Инспекторату је седам инспектора и главни кантонални инспектор, док је Правилником предвиђено девет инспектора и главни кантонални инспектор, дакле два радна мјеста су упражњена. Инспекторат посједује довољно капацитета за обављање радних послова и задатака. Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одредбама унутрашњег акта. На основу посебних услова рада главни кантонални инспектор и остали кантонални инспектори имају додатак плате у висини од 20% основне плате у складу са законским прописима. Питање одговорности запослених уређено је Законом о организацији управе у Херцеговачко-неретванском кантону и материјалним прописима. Запосленици имају редовне едукације из надлежности свог инспектората. Није било кршења кодекса понашања.

Инспекторат Министарства грађења и просторног уређења има уређену структуру запослених која је утврђена Правилником о унутрашњој организацији, начину рада и систематизацији послова Министарства и систематизовано је седам радних мјеста (један главни кантонални инспектор, три кантонална инспектора, један стручни савјетник и један самостални референт), док је попуњено шест радних мјеста. Инспекторат посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности, иако је једно мјесто кантоналног комуналног инспектора упражњено. Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с Правилником о унутрашњој организацији, начину рада и систематизацији послова Министарства. Питање додатних накнада и стимулација инспектора везано за тежину посла и теренски рад је ријешено додатком од 20% на плате инспектора на посебне услове рада. Одговорност запослених у инспекторату регулисана је Законом о државној служби, док су едукације само повремене и то организоване од стране Агенције за државну службу Федерације Босне и Херцеговине. Едукација из области процесних закона би, како наводе, унаприједила дјелокруг инспекције. До сада нису евидентирани случајеви кршења кодекса понашања.

Инспекторат Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде такође има уређену структуру запослених Правилником о унутрашњој систематизацији радних мјеста. Укупно је осам запослених инспектора и главни инспектор, док су упражњена четири радна мјеста кантоналног ветеринарског инспектора, те ради наведеног тренутно не посједују довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности Инспектората. Тренутна структура запослених одговара и усклађена је с одредбама унутрашњег акта којим је ово питање уређено, а наводе да је провјеру извршила и Агенција за државну службу Федерације Босне и Херцеговине. На плате немају додатних накнада осим 20% увећање плате у односу на друге државне службенике у Министарству. Одговорност запосленика уређена је тако да су дужни достављати различите извјештаје. Запослени имају редовне едукације за запослене и веома често предлажу нове едукације. За унапређење дјелокруга инспекција сматрају да би едукације требало организовати из надлежних области.

Инспекторат Министарство здравства, рада и социјалне заштите има утврђену структуру запослених Правилником о унутрашњој организацији, начину рада и систематизацији радних мјеста који се примјењује од 2017. године, такође, сходно Правилнику у Инспекторату је запослено укупно седам инспектора. Међутим, овај број инспектора није довољан за обављање

послова и радних задатака, јер нису попуњена сва предвиђена радна мјеста. Правилником је предвиђено укупно 10 радних мјеста за инспекторе од којих су три упражњена и то по један извршилац за радно мјесто здравства, радно мјесто фармацеутског инспектора и области радних односа. Тренутно запослени инспектори задовољавају услове у погледу школске спреме који су предвиђени Правилником. Инспекторима је одлуком Владе Херцеговачко-неретванског кантона о допуни одлуке о утврђивању основице, платних разреда и коефицијента за плате руководећих и осталих државних службеника у органима државне службе одређено право на додатак у висини од 20% основне плате. Овај додатак се разликује за инспекторе различитих ниво власти. Питање одговорности инспектора регулисано је Законом о државној служби ФБиХ. Инспектори немају организоване редовне едукације, али повремено присуствују семинарима који се односе на примјену материјалних и процедуралних закона. Унапређење дјелокруга инспекције могло би се постићи организовањем семинара на тему примјене закона у пракси кроз симулацију вршења инспекцијског надзора. Инспекторат до сада није имао случај кршења кодекса понашања.

2.3.9.4. Питања из дјелокруга рада

Инспекторат Министарства унутрашњих послова је у 2018. години по службеној дужности (ex оффицио) за годину 2018. обавио укупно 40 инспекцијских надзора. Инспектори за надзор из области матичних књига издају Рјешење о отклањању недостатака и неправилности у поступку вођења матичних књига. Незадовољна странка која је тражила инспекцијски надзор има право на правни лијек.

Чланом 10. Правилника о садржају, начину и поступку вршења инспекцијског надзора прописано је да се инспекцијски надзор врши према годишњем програму инспекцијских надзора, а којег доноси инспектор уз одобрење министара. Такође чланом 23. Правилника прописано је да су инспектори дужни водити евиденцију о извршеним инспекцијским прегледима. До сада нису имали притужбе субјеката надзора да су у кратком року више пута били предметом надзора.

Инспекторат Министарства унутрашњих послова има коректну сарадњу с инспекцијским органима успостављеним на другим нивоима. Највеће препреке у раду су неусклађеност прописа на различитим нивоима власти па самим тим и различитим нивоима надлежности што доводи до конфузије приликом провођења прописа датих у надлежност локалних нивоа управе и самоуправе. Инспекторат сматра да би требало анимирати грађане да затраже инспекцијски надзор по питањима остваривања права из области матичних књига, чиме би осигурали инспекцијски надзор у конкретном случају, а самим тим и бржем, ефикаснијем и законитом рјешавању свог проблема.

Инспекторат Министарства образовања, науке, културе и спорта предмете похрањује на класичан начин. Електронске базе података постоје, предмети се по окончању достављају у архиву. Инспекторат има само једну организациону јединицу. У 2018. години извршено је 157 надзора, док су по службеној дужности (ex оффицио) извршена 33 надзора. Укупан број обраћања грађана у 2018. години је 124, док је укупан број рјешења 64. Свако од донесених рјешења има мјеру коју Инспекторат налаже као први степен, рјешење не може имати мање од једне наложене мјере, а број наложених мјера за провођење је у неким случајевима и преко 15. Мјерама се налаже исправак утврђених

неправилности. Инспекторат је у 2018. години имао четири прекршајне пријаве пред надлежним судом, а није имао пријава надлежном тужилаштву.

Свака странка која има правни интерес има и право увида у документацију у складу са *Законом о слободи приступа информацијама ФБиХ*, те може добити записник о обављеном надзору. Није нужно да је странка, која је затражила инспекцијски надзор и странка у поступку, па значи да у том случају постоји изузетак о праву на записник. Свако рјешење које направи поступајући инспектор има поуку о правном лијеку. Дакле странка којој је издато рјешење има право да користи правни лијек.

Главни инспектор за образовање прави годишњи план рада инспекције и његову реализацију. Евиденција је садржана у предмету који се по окончању похрањује у архиву. Инспекторат је имао неколико притужби да је субјекат надзора у кратком року више пута био предметом надзора, и то три пријаве.

Инспекторат Министарства образовања, науке, културе и спорта нема сродну инспекцијску дјелатност с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти, па зато нема обимнију сарадњу с другим инспекцијама. Претежно је ријеч о сарадњи око питања надлежности. Слабости Инспектората су то што не дјелује у оквиру управе него је дио ресорног министарства, али Инспекторат је самосталан у свом раду тако да Министарство не утиче на ефикасност рада инспекције. Као највећа помоћ у раду истакнута је смосталност инспектора у раду.

Инспекторат Министарства саобраћаја и веза има успостављену базу података, те је у протеклој, 2018. години инспекција за путева и инспекција за друмској саобраћај имала по шест инспекцијских надзора по захтјеву странке. Укупни број инспекцијских надзора по службеној дужности у 2018. години за инспекције за путеве је био 55 док је за инспекције за друмски саобраћај износио 440.

Укупан број обраћања грађана овом инспекторату је 12, а у години 2018. години издато је 11 рјешења којим су одређене управне и друге мјере од чега инспекције за путеве три рјешења о привременој забрани, и пет рјешења о отклањању недостатака. Инспекција за друмски саобраћај издала је два рјешења о привременој забрани, једно рјешење о отклањању недостатака, покренуто је осам прекршајних поступака пред надлежним судом.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском прегледу, такође незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор има право на правни лијек.

Што се тиче годишњег плана овог инспектората, постоји годишњи план рада и књига евиденције о извршеним инспекцијским прегледима. Овај инспекторат није имао притужби субјеката надзора да су у кратком периоду више пута били предметом надзора.

Инспекторат Министарства саобраћаја и веза је оцијенио сарадњу с другим инспекцијама на другим нивоима власти као врло добру. На остала питања из овог дијела упитника нису достављени одговори, јер сматрају да се односе на Управу за инспекцијске послове.

Инспекторат Министарства здравства, рада и социјалне заштите нема успостављену базу података предмета, али има евиденцију о укупном броју обраћања грађана којих је било укупно 54 као иницијатива за обављање инспекцијских надзора по службеној

дужности, и то у 42 из области радних односа, три у области заштите на раду, шест у сектору здравства и три у области социјалне заштите.

Инспектори врше надзоре по службеној дужности без обзира на дате иницијативе од стране грађана. У 2018. години инспектори су укупно обавили 2.390 инспекцијских надзора и то инспектор рада из области радних односа 1.767, инспектор рада из области заштите на раду 391, санитарни инспектор 225 и инспектор за област социјалне заштите, заштите цивилних жртава рата и заштите породица с дјецом седам. По сваком обраћању грађана извршен је инспекцијски надзор уколико постоји надлежност за рад.

Укупан број донесених рјешења је 156, од чега су инспектори рада за област радних односа донијели девет, инспектори рада за област заштите на раду донијели 121 и санитарни инспектор донио 26 рјешења. Свим донесеним рјешењима инспектори су одредили управне мјере. Рјешењима се налаже отклањање недостатака и неправилности уочених приликом вршења инспекцијског надзора.

Покренута су 54 прекршајна поступка а инспектори нису поднијели ниједну пријаву надлежном тужилаштву.

Инспектор је дужан по обављеном инспекцијском надзору који је затражила странка обавијестити именовану о затеченом стању и подузетим мјерама, а записник странка може затражити по основу Закона о слободи приступа информацијама у ФБиХ. Странка која је затражила инспекцијски надзор, а није задовољна исходом нема право на правни лијек.

Седмичне планове рада по општинама за инспекторе сачињава помоћник министра за рад не именујући субјекте, док инспектори о извршеним инспекцијским надзорима воде прописану евиендецију и редовно подносе извјештаје министру, Влади Кантона као и Федералној инспекцији рада. Инспекција није писмено запримила притужбе субјеката надзора да су у кратком раздобљу више пута били предмет надзора, али такве врсте примјердби инспекторима се усмено стално упућују приликом вршења инспекцијских надзора.

Инспекторат Министарства здравства, рада и социјалне заштите сарађује са свим инспекцијама свих нивоа власти, а као највећа препрека у раду инспекције наведено је законодавство које није усклађено с међународним конвенцијама које је Босна и Херцеговина ратификовала, као и недовољна едукација инспектора. Највећа помоћ у раду инспекција је савјестан рад инспектора, а унапређењу рада би допринијело повећање броја инспектора и успостављање базе података.

Инспекторат Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде Херцеговачко-неретванског кантона нема успостављену базу, али има интерне доставне књиге и прописане евиденције.

Назив инспекције	Број надзора по службеној дужности	Број донесених рјешења	Број прекршајних пријава
Пољопривредна инспекција	317	1	18
Ветеринарска инспекција	1.178	27	-
Водопривредна инспекција	-	-	-
Шумарска инспекција	136	-	4
Укупно	1.631	28	22

Табеларни приказ броја надзора, броја донесених рјешења и броја прекршајних пријава

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору ако је странка у поступку, такође странка која је незадовољна а која је затражила инспекцијски надзор има право на правни лијек. План рада сачињавају сви инспектори за годину дана док министар и Влада Херцеговачко-неретванског кантона одобравају тај план. У вези с планом постоје записници и књига евиденција о извршеним инспекцијским прегледима. До сада нису имали притужби од стране субјеката надзора да су у кратком року више пута били предметом надзора.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти оцјењују као добру. Слабост Инспектората је недовољан број инспектора, док је највећа препрека законодавство. Услови рада, опремљеност и материјална средства за узимање узорака су највећа помоћ при обављању инспекцијске функције. Унапређење Инспектората је могуће кроз доношење и усаглашавање одређених закона из надлежности Инспектората.

Инспекторат Министарства грађења и просторног уређења има успостављену интерну базу података предмета.

У току 2018. године није извршен ниједан инспекцијски надзор по пријави грађана, јер није било пријава, док је по службеној дужности обављен 31 инспекцијски надзор.

Укупно 19 грађана се обратило инспекторату, те су жалбе достављене на надлежност инспекцији јединица локалне самоуправе. Број издатих рјешења је 76 за 2018. годину, док су издата три рјешења којима су одређене управне мјере, а то је наредба о продужењу периода ваљаности сертификата и наредба о изради приједлога годишњих планова редовног одржавања заједничких дијелова и уређаја зграда. Није покренут ниједан поступак пред надлежним судом, те није поднесена ниједна пријава надлежном тужилаштву.

Подносилац захтјева за инспекцијски надзор има право да добије записник о инспекцијском надзору, ако има својство странке у поступку, као што подносилац захтјева, уколико је странка незадовољна, има право на правни лијек. Инспекторат нема годишњи, мјесечни ни седмични план рада, а такође нису евиднетирани притужбе странака да су у кратком периоду више пута

били предметом инспекцијског надзора.

Инспекторат Министарства грађења и просторног уређења има коректан однос с инспекцијама на другим нивоима власти. Управа за инспекцијске послове на нивоу Херцеговачко-неретванског кантона није формирана, а у оквиру овог министарства нема слабости које утичу на ефикасност рада сектора Инспектората. Највећа помоћ при раду јесте независност у раду, док би усклађивање прописа допринијело унапређењу рада инспекције.

Инспекторат Министарства трговине, туризма и заштите околине нема успостављену базу података предмета, те се предмети протоколишу на заједничком протоколу Министарства.

Укупан број инспекцијских надзора по пријави грађана као и обраћања грађана за 2018. годину је 30, док је број инспекцијских надзора по службеној дужности (ex оффицио) 1.701, од чега тржишна инспекција 722, туристичко-гостителска 708, инспекција заштите околине 189 и инспекција заштите природе 82.

Током 2018. године донесена су 484 рјешења, а иста се односе на забрану рада и отклањање неправилности у раду. Пред надлежним судом покренут је један прекршајни поступак, поднесено је 17 прекршајних налога и није било пријава надлежном кантоналном тужилаштву.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору, као и странка која затражи инспекцијски надзор а није задовољна, има право на правни лијек.

Инспектори сачињавају седмични и годишњи план уз сагласност главног кантоналног инспектора. Наводе да су усменим путем имали случајеве у којима се странка жали на то да је у кратком периоду више пута била предметом инспекцијског надзора али да још увијек нису запримили жалбе писаним путем.

Инспекторат Министарства трговине, туризма и заштите околине оцјењује своју сарадњу с инспекцијама на другим нивоима власти као задовољавајућу. Ипак, највећа препрека у раду и обављању инспекцијске функције јесте преклапање надлежности, а највећа помоћ је у организацији рада и сарадњи са осталим организационим јединицама.

2.3.10. Средњобосански кантон

У Средњобосанском кантону није успостављена управа за инспекцијске послове као самостално тијело. Инспекцијски надзор врше инспекторати који дјелују у оквиру ресорних министарстава. Министарство привреде Средњобосанског кантона - Инспекторат Травник доставило је сљедеће информације³⁰⁰.

2.3.10.1. Буџет

С обзиром да Инспекторат Министарства привреде Травник није самостална административна организација нема свој буџет.

³⁰⁰ Одговор достављен путем електронске поште, имејл inspektorat@sbk-ksb.gov.ba 2.10.2020. године;

2.3.10.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства којима располаже Инспекторат задовољавају потребе за рад инспекцијских органа, као и радни простор, који задовољава потребе у односу на број запослених и омогућава приступ грађанима. Простор који за рад користе инспектори у одјељењима инспекције (Травник, Бугојно и Кисељак) је већим дијелом властити, а један дио је и изнајмљен.

2.3.10.3. Људски ресурси

Унутрашња структура запослених је утврђена Правилником о унутрашњој организацији кантоналног Министарства привреде. У Инспекторату тренутно ради 46 запосленика, од тога је 36 инспектора, три државна службеника и седам намјештеника. Инспекторат посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова. Број запослених и њихова школска спрема су у складу с Правилником о унутрашњој организацији кантоналног Министарства привреде. Инспектори по основу тежине рада и теренског посла имају додатак на основу посебних услова рада у складу са законским прописима. Едукација инспектора се обавља кроз организовање семинара путем интерних и екстерних стручњака за одређене области, а оне обухватају стицање нових знања и искустава, набавку стручне литературе и друго.

2.3.10.4. Питања из дјелокруга рад

Инспекторат Министарства привреде у свом раду користи програм Е-инспектор који је имплементиран 2013. године, у сарадњи са Федералном управом за инспекцијске послове и Свјетском банком и има успостављену базу података предмета.

У току 2018. године укупно је извршено 9.925 инспекцијских надзора, издато 1.349 рјешења о отклањању недостатака, 247 рјешења о забрани обављања дјелатности, 113 захтјева за покретање прекршајног поступка, 919 прекршајних налога. Сам инспекцијски надзор се врши према плану рада Инспектората Травник.

Инспекторат има добру сарадњу са Федералном управом за инспекцијске послове Сарајево, као и с другим кантоналним и општинским инспекцијама на подручју овог кантона.

2.3.11. Инспекцијски органи у општинама/градовима у Федерацији БиХ

Градске/општинске инспекције у ФБиХ извршавају послове инспекцијског надзора провођења прописа локалне заједнице али и других нивоа власти прописаних законом у областима: тржишне и туристичко-угоститељске инспекције, комуналне, урбанистичко-грађевинске, санитарне инспекције, путне инспекције и других области инспекцијског надзора, који се законом пренесу на заједницу.

За потребе израде Специјалног извјештаја упућени су захтјеви за доставу одговора свим ЈЛС Федерације Босне и Херцеговине, а запримљена су 64 одговора градова/општина (Преглед у Анексу I).

Према запримљеним подацима ЈЛС Добој Југ, Бужим, Фоча у ФБиХ, Фојница, Оџак, Кладањ, Пале ФБиХ, Босанско Грахово, Добретићи и Домањевац-Шамац немају успостављену службу за обављање послова инспекцијског надзора.

2.3.11.1. Буџет

Инспекцијски надзор у ЈЛС је веома ријетко организован у поставом самосталне организационе јединице³⁰¹, већ дјелује унутар одређених служби. Самим тим, инспекција не посједује самосталан буџет. Трошкови за рад су предвиђени као буџетска ставка службе унутар које дјелују³⁰² или унутар буџета ЈЛС или као буџетска ставка у буџету намијењеном за финасирање јединственог органа управе³⁰³.

У 2019. години у граду Бихаћу дошло је до реформе инспекцијског надзора тако да су се послови инспекцијског надзора из области грађења обављали до априла 2019. године при Служби инспекцијских послова, која је укинута доношењем Одлуке о измјенама Одлуке о организацији и дјелокругу рада градског органа управе града Бихаћа³⁰⁴ и ови послови су распоређени у Службу за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију - Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију. Комунална инспекција у граду Бихаћу дјелује у оквиру Службе за комуналне дјелатности, воде, заштите околине и комуналне инспекцију.

На важност обезбеђења финансијских средстава за дјеловање инспекције у ЈЛС указује одговор добијен од стране Општине Јајце: „Буџетом су предвиђена само издавања за плате, накнаде и доприносе запослених у Комуналној инспекцији. За извршење рјешења Комуналне инспекције користе се буџетске резерве или остала комунална потрошња из Програма заједничке комуналне потрошње”. На идентичан начин је уређено и питање финансирања грађевинске инспекције у Општини Јајце.

Неке ЈЛС су доставиле и информацију да немају планирана средства за инспекцијски надзор³⁰⁵, а неке општине уопште нису одговориле на ово питање³⁰⁶.

³⁰¹ Илиџа - Служба за инспекцијски надзор располаже с довољним средствима за извршење а предвиђена су у буџету Општине Илиџа, Општина Ново Сарајево – буџет 54.000,00 КМ у 2019. години је планиран за рушење/уклањање објеката, Служба за инспекцијске послове Града Тузла – буџет за Службу – 1.355.700,00 КМ, Челић - укупан годишњи износ буџета Службе за инспекцијске послове за 2019. годину износи 60.970,00 КМ, Сански Мост - буџет за службе је 227.075,73 КМ, Травник - Годишњи буџет Службе за инспекцијски надзор 242.834,00 КМ, Кисељак - буџетом за 2019. годину за Службу за инспекцијски надзор-инспекторат предвиђено је 72.480,00 КМ (два запослиена) и то се односи на плате и накнаде запослених;

³⁰² Градачац, Калесија - (Одсјек за инспекције унутар Стручне службе за послове општинског начелника), Купрес, Лукавац, Орашје, Витез (у 2019. години у буџету планирано 90.000,00 КМ за инспекцијске послове), Доњи Вакуф, Босанска Крупа, Бугојно, Бусовача, Читлук, Горажде, Хацићи, Посушје, Усора, Томиславград (буџет Службе за привреду и инспекцију за 2019. годину износи 346.970,00 КМ), Какањ има успостављен Одсјек за инспекције унутар Стручне службе за послове општинског начелника, Калесија, Сапна, Мостар има Инспекцијску службу унутар Одјелења за привреду, инспекцијске и комуналне послове. Укупан износ буџета за Службу за инспекцијске послове износи по ставкама: за принудна инспекцијска извршења – 100.000,00 КМ за обављање мјера ДДД (дератизација, дезинфекција и дезинсекција) по рјешењима санитарних инспектора – 20.000,00 КМ, Високо, Вареш, Коњиц, Маглај;

³⁰³ Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница - има Службу за инспекцијске послове, али је буџетска ставка унутар буџета Града за 2019. годину у износу 133.150,00 КМ), Љубушки, Прозор-Рама, Завидовићи, Јабланица, Јајце, Ливно, Столац, Бановићи, Дрвар, Тешањ, Стари Град Сарајево, Широки Бријег, Крешево;

³⁰⁴ Одлука о организацији и дјелокругу рада градског органа управе града Бихаћа (Сл. гласник Града Бихаћа, бр. 3/19);

³⁰⁵ ЈЛС Добој Исток, Илијаш, а инспекцијски надзор је организован унутар Службе за саобраћај, стамбено-комуналне послове и грађење, Коњиц;

³⁰⁶ ЈЛС Цазин, Горажде – инспекцијски надзор организован унутар Службе за просторно уређење, стамбено-комуналне послове и расељена лица;

У одговору, у већини случајева ЈЛС су или доставиле буџет или дале информацију да је доступан на веб страници ЈЛС.

2.3.11.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства (канцеларијска опрема, возила, лабораторијска опрема) коју посједују инспекцијски органи у већини општина/градава задовољава потребе рада инспекцијског органа³⁰⁷. Истовремено, у појединим општинама/градовима материјално-техничка средства дјелимично или минимално задовољавају потребе за рад инспекцијских органа³⁰⁸. У Служби за инспекцијске послове Општине Сански Мост, с обзиром на тренутни број запослених, материјално-техничка средства задовољавају потребе службе, али сматрају да је запошљавањем нових извршилаца потребно попунити Службу с новим канцеларијским намјештајем и опремом као и додатним возилом.

Одређену канцеларијску опрему је потребно иновирати³⁰⁹, а поједини инспекцијски органи сматрају да материјално-техничка средства не задовољавају³¹⁰ или у потпуности нису довољна³¹¹ за рад инспекција. Служби за финансије и инспекцијски надзор општине Бугојно недостаје возило и софтверска опрема која би увезала инспекцију-судство-полицију. Одјељење за привреду, комуналне и инспекцијске послове Службе за инспекцијске послове Града Мостара располаже с два возила, што је недовољно у односу на број инспектора, док Служба за привреду, финансије и инспекцијске послове Општине Дрвар нема возило које би могла да користи.

Инспектори општине Бусовача имали су проблема са аутомобилом и одласком на терен, јер је возило које су користили било дотрајало и није било примјерено за теренски рад. У другој половини 2019. године инспектори су добили ново намјенско возило за обављање теренских послова и задатака што Омбудсмани поздрављају као позитиван примјер³¹².

Поједине ЈЛС су истакле да не располажу са адекватном опремом потребном за узимање узорака хране³¹³ или да не посједују лабораторијску опрему³¹⁴.

Већина инспекцијских органа свој рад обавља у властитом простору³¹⁵. Рад у властитом простору и изнајмљеном, на двије локације, обавља Одсјек за

³⁰⁷ Цазин, Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Градачац, Какањ, Калесија, Илица, Љубушки, Ново Сарајево, Прозор-Рама, Доњи Вакуф, Читлук, Јабланица, Хацићи, Јајце, Центар Сарајево, Посушје, Кисељак, Крешево, Ливно, Усора, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Стари Град Сарајево, Купрес, Бановићи, Завидовићи, Горажде, Сапна;

³⁰⁸ Добој Исток, Бихаћ, (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађавинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију), Лукавац, Коњиц;

³⁰⁹ Бихаћ (Градски орган управе);

³¹⁰ Орашје, Тузла, Челић, Столац, Томиславград, Травник, Илијаш, Широки Бријег, Мостар, Дрвар;

³¹¹ Витез, Бугојно;

³¹² Бусовача;

³¹³ Мостар;

³¹⁴ Завидовићи, Високо, Дрвар;

³¹⁵ Цазин, Добој Исток, Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Какањ, Калесија, Илица, Купрес, Љубушки, Ново Сарајево, Прозор-Рама, Лукавац, Орашје, Сапна, Тузла, Витез, Завидовићи, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Бусовача, Читлук, Јабланица, Хацићи, Горажде, Јајце, Центар Сарајево, Посушје, Сански Мост, Кисељак, Крешево, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађавинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију), Ливно, Маглај, Усора, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Стари Град Сарајево, Столац, Томиславград, Травник, Бановићи, Илијаш, Широки Бријег, Дрвар, Бихаћ (Градски орган управе);

инспекцијске послове Града Градачца док Служба за инспекцијске послове Града Мостара свој рад обавља у властитом простору, односно простору Града Мостара. Међутим, цијела градска администрација се не налази у једној згради, што додатно отежава рад свих запосленика, јер је немогуће адекватно сарађивати с колегама других служби и одјељења.

Радни простор већине инспекцијски органа задовољава потребе у односу на број запослених³¹⁶. У пракси су присутне и ситуације да тренутно инспекцијски органи располажу с простором који задовољава потребе у односу на број запослених, али ову чињеницу треба узети с резервом с обзиром да нису попуњена сва систематизована радна мјеста³¹⁷. Такође, неопходна је санација простора као и замјена постојећег намјештаја, јер је исти намјештај у употреби већ дуго низ година³¹⁸.

У појединим инспекцијским органима радни простор не задовољава потребе с обзиром на број запослених³¹⁹. Истовремено, постојећи радни простор дјелимично одговара потребама Инспектората општине Центар, док је Служби за инспекцијске послове општине Стари Град Сарајево потребан већи радни простор. У граду Лубушком, у једној просторији су смјештена три инспектора из различитих области.

Већина инспекцијских органа је смјештена у радни простор који је адекватан и омогућен је приступ лицима с инвалидитетом³²⁰. На примјер, Општина Посушје је организовала рад са странкама који се обавља преко шалтер-сале, тако да странка у сваком тренутку у оквиру радног времена може контактирати одређеног инспектора, а након радног времена странка има могућност путем бесплатног телефона послати анонимну пријаву инспекцији. Такође, урађена је приступна рампа за лица с инвалидитетом.

У ЈЛС Горажде и Лукавац лица с инвалидитетом не могу приступити горњим спратовима (степенице) гдје је смјештена инспекција, те у тим случајевима инспекција користи простор у приземљу.

Поједини инспекцијски органи имају простор који је адекватан, али приступ лицима с инвалидитетом није омогућен³²¹ или није адекватан и није омогућен приступ лицима с инвалидитетом³²² (у већини случајева зграда без лифта).

³¹⁶ Цазин, Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Какањ, Калесија, Илица, Купрес, Ново Сарајево, Прозор-Рама, Лукавац, Орашје, Сапна, Завидовићи, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Читлук, Јабланица, Хацићи, Горажде, Јајце, Посушје, Сански Мост, Кисељак, Крешево, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађавинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију), Ливно, Маглај, Усора, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Столац, Томиславград, Травник, Бановићи, Илијаш, Широки Бријег, Дрвар, Коњиц;

³¹⁷ Нпр. Комунална инспекција град Бихаћ, Градски орган управе су указали да је 60% непопуњених радних мјеста (недостају два комунална инспектора, три комунална редара и један водни инспектор), те у случају попуње наведених радних мјеста радни простор ни приближно неће бити довољан за нормалан рад;

³¹⁸ Бусовача;

³¹⁹ Градачац, Тузла, Витез;

³²⁰ Грачаница, Какањ, Калесија, Илица, Ново Сарајево, Орашје, Сапна, Тузла, Завидовићи, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бусовача, Јабланица, Коњиц, Општина Центар Сарајево, Сански Мост, Кисељак, Ливно, Маглај, Усора, Столац, Ново Сарајево, Стари Град Сарајево, Широки Бријег;

³²¹ Горњи Вакуф-Ускопље, Бихаћ (Градски орган управе и Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађавинску инспекцију), Читлук, Томиславград, Бановићи, Мостар;

³²² Градачац, Бихаћ (Градски орган управе), Купрес, Љубушки, Витез, Бугојно, Хацићи, Јајце, Крешево, Високо, Илијш, Дрвар;

2.3.11.3. Људски ресурси

Структура запослених на нивоу ЈЛС утврђена је унутрашњим актом односно правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, а школска спрема запослених је усклађена с одредбама ових аката уз изузетак општине Челић гдје то није случај.

Већина ЈЛС је доставила одговор да посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из надлежности инспекцијских органа³²³.

Општина Лукавац сматра да има дјелимично довољан број запослених, док Општина Посушје у складу с унутрашњим актом нема упражњених радних мјеста, иако би, имајући у виду опис послова, сложеност послова и стање на терену урбанистичко-грађевинска и комунална инспекција требало да имају још једног извршиоца.

Општина Крешево има потребу за још једним инспектором за грађење и урбанизам, а у Општини Усора је у току достављања података Институцији омбудсмана БиХ у процедури био пријем урбанистичко-грађевинског инспектора који би био довољан да задовољи потребе за инспекторима.

ЈЛС Градачац, Тузла, Бихаћ, Горажде, Добој Исток, Ново Срајево, Сапна, Вареш, општине Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Центар Сарајево, Стари Град Сарајево, Сански Мост, Маглај, Столац, Бановићи, Ново Сарајево немају довољан број запослених у службама за инспекцијски надзор.

Додатне накнаде/стимулације, везано за тежину посла и теренски рад инспекцијских органа осигуране су у највећем броју ЈЛС, а регулисане су примјеном одредби Закона о платама и другим примањима у органима управе у Федерацији БиХ³²⁴, Закона о инспекцијама³²⁵, одредби општинских/градских правних аката одлука/правилника о платама и накнадама³²⁶ или унутрашњег правног акта³²⁷ и износе 20% додатка на плату.

Инспекцијски органи ЈЛС Градачац, Купрес, Сапна, Челић, Хаџићи, Центар Сарајево, Бусовача, Крешево, Маглај, Столац, Илијаш и Дрвар немају додатних накнада/стимулација док се у Општини Посушје прековремени рад награђује узимањем слободног дана.

У Општини Коњиц, Служби за општу управу и инспекцијске послове имају прописан „додатак од 20% осим комуналног редара који нема додатак“.

2.3.11.4. Питања из дјелокруга рада

Анализом достављених одговора утврђено је да већина инспекцијских органа у ЈЛС Федерације Босне и Херцеговине има успостављену базу података предмета³²⁸. ЈЛС Добој Исток, Горњи Вакуф-Ускопље, Купрес, Бугојно, Читлук,

³²³ Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Какањ, Калесија, Илиџа, Љубушки, Орашје, Прозор-Рама, општина Витез, Завидовићи, Доњи Вакуф, Бусовача, Читлук, Јабланица, Хаџићи, Јајце, Коњиц, Кисељак, Ливно, Томиславград, Травник, Мостар, Високо, Илијаш, Тешањ, Широки Бријег;

³²⁴ Горњи Вакуф-Ускопље, Какањ, Калесија, Лукавац, Ново Сарајево, Прозор-Рама, Тузла, Вареш, Витез, Завидовићи, Бугојно, Читлук, Горажде, Јабланица, Ново Сарајево, Травник, Високо;

³²⁵ Цазин, Љубушки, Орашје, Бихаћ, Сански Мост;

³²⁶ Усора, Добој Исток, Тешањ, Широки Бријег, Стари Град Сарајево, Мостар, Бановићи, Томиславград, Кисељак, Ливно, Доњи Вакуф, Босанска Крупа, Грачаница;

³²⁷ Јајце;

³²⁸ Цазин, Градачац, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију),

Кисељак, Усора, Столац, Бановићи немају успостављену базу података³²⁹, док у Општини Бугојно због неустављене базе података инспектор води евиденцију о извршеним инспекцијским прегледима и подузетим управним мјерама. У Општини Читлук предмети се протоколишу на протоколу органа управе, а у Општини Дрвар базу података води шеф службе за привреду, финансије и инспекцијске послове кроз евиденцију задужења предмета поједином инспектору.

Уочено је да поједине ЈЛС имају урбанистичко-грађевинску инспекцију и комуналну инспекцију³³⁰, док неке ЈЛС поред наведених инспекција имају и тржишно-угоститељску инспекцију³³¹, те санитарног инспектора³³². Дакле примјетно је да ЈЛС имају оформљене различите инспекције. На примјер, Општина Купрес има инспектора за лов, риболов и шумарство, као и инспектора за комуналне и локалне путеве, Општина Сански Мост има комунално-водну инспекцију и урбанистичко-грађевинску инспекцију, док Град Ливно има стамбено-комуналну инспекцију, тржишну инспекцију и урбанистичку инспекцију.

У складу с овлаштењима инспекцијски органи покрећу прекршајне поступке пред надлежним судовима³³³ издавањем прекршајног налога или подношењем захтјева за покретање прекршајног поступка пред надлежним судом.

Битно је истаћи да постоје и инспекцијски органи који у 2018. години нису покренули ниједан прекршајни поступак³³⁴. Град Бихаћ, Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију не покреће прекршајни поступак зато што посједује све услове за издавање прекршајног налога, како је то предвиђено одредбама члан 53. Закона о прекршајима Федерације Босне и Херцеговине а у 2018. години овај орган инспекције је издао 21 прекршајни налог.

Служба за инспекцијске послове Града Тузла у 2018. години је издавала прекршајне налоге, у појединим случајевима „прекршиоци“ су тражили судско одлучивање, при чему је интересантно истаћи да у преко 95% случајева је доказан прекршај, а суд је у преко 75% таквих доказаних прекршаја одредио „условну казну“³³⁵. Служба за инспекцијске послове Општине Сански Мост је навела да је било прекршајних поступака али не и судског одлучивања. Општина Кисељак није покретала прекршајне поступке, али је издавала прекршајне налоге.

Када су у питању пријаве надлежном тужилаштву већи број инспекцијски

Бихаћ (Градски орган управе), Какањ, Калесија, Илица, Љубушки, Ново Срајево, Прозор-Рама, Лукавац, Орашје, Сапна, Тузла, Витез, Завидовићи, Вареш, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бусовача, Јабланица, Хацићи, Горажде, Јајце, Коњиц, Центар Сарајево, Посушје, Сански Мост, Крешево, Ливно, Маглај, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Стари Град Сарајево, Томиславград, Травник, Илијаш, Широки Бријег, Мостар;

³²⁹ Добој Исток, Горњи Вакуф-Ускопље, Купрес, Бугојно, Читлук, Кисељак, Усора, Столац, Бановићи;

³³⁰ Горњи Вакуф-Ускопље;

³³¹ Грачаница;

³³² Калесија и Лукавац;

³³³ Цазин, Грачаница, Бихаћ (Градски орган управе), Калесија, Купрес, Ново Срајево, Прозор-Рама, Лукавац, Орашје, Витез, Завидовићи, Вареш, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Бусовача, Читлук, Горажде, Јајце, Коњиц, Центар Сарајево, Посушје, Ливно, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Стари Град Сарајево, Томиславград, Травник, Мостар, Столац, Бановићи, Дрвар;

³³⁴ Добој Исток, Градачац, Илица, Љубушки, Сапна, Хацићи, Јабланица, Крешево, Усора, Широки Бријег, Илијаш;

³³⁵ Тузла;

органи није подносио пријаве надлежном тужилаштву³³⁶. Служба за инспекцијске послове Општине Ново Сарајево није подносила пријаве надлежном тужилаштву, јер како наводе, у претходним годинама пресуђивано је да извођење грађевинских радова без правоснажне грађевинске дозволе нема карактер кривичног дијела, иако је Законом о просторном уређењу³³⁷ бесправна градња окарактерисана као кривично дијело. Одређени број инспекцијских органа је подносио пријаве надлежном тужилаштву³³⁸.

У вези с питањем достављања записника о резултатимаведеног инспекцијског надзора битно је истакнути да је пракса органа ЈЛС у Федерацији Босне и Херцеговине различита и за примљени одговори дјелују веома конфузно. Тако поједини инспекцијски органи наводе да странка која је затражила инспекцијск надзор има право да добије записник³³⁹, док у одређеним ЈЛС инспекцијски органи странку која је поднијела захтјев за инспекцијски надзор обавјештавају о проведеном поступку и подузетим мјерама у року од 15 дана од дана окончања инспекцијског надзора без достављања записника³⁴⁰. Општина Коњиц доставља записник уколико је странка која је затражила инспекцијски надзор и странка у поступку, а ако није достављају јој обавијест о подузетим мјерама. Слично наведеном Општина Посушје странци која је затражила инспекцијски надзор, у законском року, писаним путем доставља обавјештење о учињеном надзору, а уколико пријављена странка има правни интерес, односно странка је у поступку, има право да буде присутан инспекцијском прегледу, као и могућност да у записнику приложи своју примједбу, а након што се странци достави рјешење има право на правни лијек. Општина Усора странкама које су затражиле инспекцијски надзор доставља информацију о обављеном инспекцијском надзору, без записника, а странци која то посебно затражи записник даје на увид, док у Општини Тешањ, уколико странка затражи, доставља јој се копија записника.

На основу Закона о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине увид у записник могу извршити странке у ЈЛС Тузла, Босанска Крупа, Центар Сарајево, Стари Град Сарајево и Витез. У Општини Вареш право на записник зависи од врсте предмета. Град Мостар у складу са законом о управном поступку странци која затражи инспекцијски надзор има право да изврши увид у предмет, па самим тим и записник, те путем Службе за информисање добије све потребне информације из покренутог предмета, а инспектор је обавезан писаним путем обавијестити подносиоца захтјева о свим предузетим мјерама у конкретном предмету. У инспекцијском поступку инспектор сачињава записник, те један примјерак оставља код лица код кога се врши увиђај.

ЈЛС Градачац, Грачаница, Ново Сарајево и Бановићи, наводе да странка нема право на записник. Општина Травник наводи да странка има само право на увид у записник, док је у Општини Илијаш то право омогућено само субјекту

³³⁶ Цазин, Добој Исток, Горњи Вакуф-Ускопље, Калесија, Илица, Купрес, Љубушки, Ново Сарајево, Прозор-Рама, Орашје, Сапна, Тузла, Витез, Завидовићи, Вареш, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Бусовача, Јабланица, Хацићи, Горажде, Јајце, Посушје, Кисељак, Крешево, Ливно, Усора, Столац, Томиславград, Бановићи, Ново Сарајево, Високо, Тешањ, Стари Град Сарајево, Травник, Широки Бријег, Мостар, Дрвар, Илијаш;

³³⁷ Законом о просторном уређењу (Сл. новине Кантона Сарајево, бр. 24/2017 и 1/2018);

³³⁸ Грачаница, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађавинску инспекцију), Бихаћ (Градски орган управе), Лукавац, Читлук, Коњиц, Центар Сарајево, Сански Мост;

³³⁹ Цазин, Добој Исток, Горњи Вакуф-Ускопље, Илица, Купрес, Лукавац, Орашје, Прозор-Рама, Сапна, Завидовићи, Доњи Вакуф, Челић, Читлук, Горажде, Јабланица, Јајце, Сански Мост, Кисељак, Крешево, Ливно, Маглај, Столац, Томисавград, Високо, Дрвар, Широки Бријег;

³⁴⁰ Бихаћ, Калесија, Љубушки, Бугојно, Бусоваћа, Хацићи;

надзора.

Слична ситуација је и везано за кориштење права на правни лијек. Питање у истраживању се односило на приступ правном лијеку у односу на подносиоца захтјева за инспекцијски надзор, док одговори инспекцијских органа су се углавном реферисали на право странке, истовремено указујући да се подносилац пријаве не сматра странком у поступку. Запримљени одговори указују на различите праксе, како у погледу субјекта који има право на приступ правном лијеку, тако и у погледу надлежности органа за поступање по истом. Субјект инспекцијског надзора који није задовољан инспекцијским надзором има право на правни лијек³⁴¹. Међутим, појављују се разлике у начину кориштења истог. Примјера ради Град Цазин странке које користе право на правни лијек упућује Кантоналној управи за инспекцијске послове, Општина Горњи Вакуф-Ускопље наводи да странка има право приговора на поступање општинских инспектора општинском начелнику као руководиоцу органа. Слична ситуација је и у Општини Дрвар гдје странка има право жалбе другостепеном жалбеном вијећу Општине Дрвар.

У Граду Бихаћу, Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију подносилац захтјева може се обратити руководиоцу надлежног органа за вршење инспекцијских послова ради заштите својих права у року три мјесеца од дана сазнања за учињену повреду, а најкасније у року шест мјесеци од дана учињене повреде, док у Градском органу управе Бихаћа има право на жалбу у року од осам дана.

Општина Илиџа наводи да субјекти који су само иницијатори покретања управног поступка немају својство странке у поступку и не могу учествовати у поступку. У Граду Мостару незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор има право приговора на поступак који води надлежни инспектор, те има право да од стране Управне инспекције покрене поступак ради тога што је незадовољна провођењем поступка у конкретном предмету, али прије свега странка мора доказати свој статус странке (по ЗУП), односно да има правни интерес у поступку који се води.

У Општини Сапна странка има право на правни лијек уколико је странка у управном поступку. У Граду Тузла само заинтересована странка у поступку има право на правни лијек.

Општина Вареш наводи да има право на правни лијек ако је то прописао законом, док у Општини Витез странка на обавјештење може упутити приговор, а у Општини Завидовићи то је могуће у сваком управном поступку.

У Општини Бусовача странка која је затражила инспекцијски надзор има право на правни лијек јер рјешења која су донијели инспектори достављају и заинтересованим странкама у поступку. Интересантно је истаћи да у Општини Травник право на правни лијек странка има само када се инспектор огласи ненадлежним за поступање. У ЈЛС Илијаш и Какањ незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор нема право на правни лијек.

Када се говори одјелокругурада, онда је за ефикасно функционисање инспекције важно сачињавање планова рада. Према достављеним одговорима, план рада

³⁴¹ Добој Исток, Калесија, Купрес, Лукавац, Орашје, Прозор-Рама, Доњи Вакуф, Цазин, Читлук, Горажде, Јабланица, Јајце, Коњиц, Центар Сарајево, Посушје, Крешево, Ливно, Маглај, Столац, Томиславград, Високо, Тешањ, Стари Град, Широки Бријег;

има већина инспекцијских органа³⁴², који се израђује у зависности од органа до органа на годишњем, тромјесечном, мјесечном и седмичном нивоу. Шеф службе у сарадњи с инспекторима најчешће израђује годишњи план.

План рада немају ЈЛС Купрес, Прозор-Рама, Челић, Читлук, Усора, Тешањ и Горњи Вакуф-Ускопље тако да инспектори поступају по пријавама и захтјевима правних и физичких лица, те властитим обиласцима терена и уочавању недостатака – кршења прописа за радње које су у надлежности општинских инспекција.

Већина инспекцијских органа није запримала притужбе субјеката надзора да су у кратком року више пута били предметом надзора³⁴³, међутим, постоје такви случајеви³⁴⁴, а притужбе су у неким случајевима биле усмене³⁴⁵.

Општини Какањ субјекти надзора се редовно жале на било какво поступање инспектора, било да је мало интервенција, или много, или саму појаву инспектора. У Општини Ново Сарајево је запримљена само једна усмена притужба у једном случају, али је сваки инспекцијски надзор тог субјекта био инициран пријавом странке, субјект надзора је то знао, и субјект надзора је био увијек у прекршају. Инспекцијски органи свој однос или сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти оцјењују као задовољавајућу³⁴⁶, добру³⁴⁷, релативно добру³⁴⁸, као коректну³⁴⁹ или као одличну³⁵⁰, међутим постоје и поједини инспекцијски органи који свој однос с инспекцијама успостављеним на другим нивоима оцјењују као слабу³⁵¹ или лошу³⁵².

Град Градачац наводи да је сарадња с другим инспекцијама никаква, те да појединачно инспектори обављају надзор без упознавања ове инспекције, чак и по прослијеђеном захтјеву, као и да не располажу с информацијама о предузетим мјерама других инспекција на подручју града. Слично је у ЈЛС Томиславград и Дрвар, гдје однос општинске инспекције с кантоналном и Федералном инспекцијом није на задовољавајућем нивоу, нема никакве сарадње, и општинска инспекција не зна кад су друге инспекције на терену.

Општина Бугојно наводи да се сарадња огледа само по питању рјешавања

³⁴² Цазин, Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Градачац, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију), Какањ, Илица, Љубушки, Бихаћ (Градски орган управе), Калесија, Нови Град Сарајево, Орашје, Тузла, Вареш, Витез, Завидовићи, Босанска Крупа, Бугојно, Горажде, Јабланица, Хацићи, Јајце, Коњиц, Центар Сарајево, Посушје, Кисељак, Ливно, Маглај, Столац, Томиславград, Бановићи, Травник, Мостар, Високо, Дрвар, Стари Град Сарајево, Широки Бријег, Илијаш;

³⁴³ Цазин, Горњи Вакуф-Ускопље, Грачаница, Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију), Илица, Купрес, Љубушки, Орашје, Прозор-Рама, Сапна, Тузла, Вареш, Витез, Доњи Вакуф, Челић, Босанска Крупа, Бугојно, Бусовача, Читлук, Горажде, Јабланица, Хацићи, Јајце, Коњиц, Центар Сарајево, Сански Мост, Кисељак, Крешево, Ливно, Маглај, Усора, Столац, Томиславград, Бановићи, Мостар, Високо, Тешањ, Дрвар, Широки Бријег, Илица;

³⁴⁴ Добој Исток, Калесија, Лукавац, Завидовићи, Посушје, Травник, Стари Град Сарајево;

³⁴⁵ Ново Сарајево, Градачац;

³⁴⁶ Цазин, Горњи Вакуф-Ускопље, Лукавац, Орашје, Сапна, Бихаћ (Градски орган управе), Вареш, Босанска Крупа, Бусовача, Јабланица, Крешево, Усора, Мостар, Високо, Илијаш;

³⁴⁷ Добој Исток, Грачаница, Какањ, Витез, Завидовићи, Читлук, Хацићи, Широки Бријег;

³⁴⁸ Бихаћ (Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију), Центар Сарајево, Тузла;

³⁴⁹ Калесија, Купрес, Ново Сарајево, Доњи Вакуф Ускопље, Челић, Јајце, Сански Мост, Маглај, Бановићи, Ново Сарајево, Тешањ, Стари Град Сарајево;

³⁵⁰ Илица, Град Горажде, Столац;

³⁵¹ Прозор-Рама;

³⁵² Бугојно, Коњиц, Ливно, Травник;

жалби, јер је кантонални инспектор другостепени орган за рјешавање жалбе на рјешење општинског инспектора. Општина Посушје истиче да не постоји координација, па тако ни сарадња с инспекцијама које су успостављене на другим нивоима власти, што представља велик проблем, нпр. о њиховима активностима, предмету и субјектима надзора, док у Општини Кисељак сарадња постоји, али није на завидном нивоу.

Служба за урбанистичко планирање, грађење и урбанистичко-грађевинску инспекцију, Одсјек за урбанистичко-грађевинску инспекцију Града Бихаћа наводи да је инспекција самостална у раду, али зависна о техничким, организационим и другим условима који директно или индиректно утичу на мотивацију, ефикасност у раду, квалитет и коначно реализацију донесених рјешења. Такође, као проблем истичу спорост попуњавања упражњених радних мјеста и мали број извршилаца на пословима урбанистичко-грађевинске инспекције, што узрокује недостатак континуираног инспекцијског надзора и превентивног дјеловања инспекције на терену, а као посљедица тога је повећани број неправних градитеља.

ЈЛС Ново Сарајево, Тузла, Бихаћа (Градски орган управе), Челић, Сански Мост и Тешањ, такође указују на проблем недостатка људских ресурса.

Град Љубушки наводи да би поступак инспекцијског надзора требао бити јединствен за све без обзира на ниво власти, а права и обвезе инспектора јасно дефинисана. Такође, постојање некавалитетних подзаконских аката или њихово непостојање, као и законска регулатива утиче на квалитет рада инспекције, а као слабост наведена од стране ЈЛС Бихаћ (Градски орган управе) Хаџићи, Илијаш, Јајце, Бановићи и Дрвар. Општина Травник као слабост наводи недостатак кантоналног закона о инспекцијама, а Општина Витез недостатак правног оквира за рјешавање бројних предмета.

Поједини инспекцијски органи сматрају да је потребно систематизовати посебну службу за инспекцијске послове или организовати посебну управу³⁵³, а у Општини Вареш нису формиране инспекције прописане законом (водна, санитарна, путна), нити посебан одсјек. Град Горажде сматра да је главна слабост то што је у оквиру Града Горажда организована само једна инспекција.

Општина Стари Град Сарајево, као слабост је навела велики број пријава без основа, што изискује да се изврши инспекцијски надзор, на терену се утврди да је лажна пријава, или се пријавијује нешто за шта постоје одобрења надлежних служби.

Општина Бугојно, између осталог, је навела да је инспектор препуштен сам себи, нема тимског рада на терену, нити тематских састанака с надлежним службама, на основу којих би се могле одредити обостране смјернице у раду, како инспектора, тако и у раду служби.

Недостатак сарадње с другим службама истакле су ЈЛС Ливно, Јабланица и Томиславград.

Општина Високо наводи да с обзиром да су инспектори самостални у раду и да Одсјек за инспекцијске послове располаже материјално-техничким условима, нема препрека унутар организације која би утицала на ефикасност рада инспекције. ЈЛС Грачаница, Илиџа, Завидовићи и Доњи Вакуф наводе да нема слабости.

³⁵³ Лукавац;

Као највеће препреке већина инспекцијских органа појединих градова/општина наводе законодавство³⁵⁴, недостатак материјалних средстава³⁵⁵. У вези с наведеним у Општини Столац се у инспекцијској канцеларији налази само један компјутер што умањује ефикасност рада, а у Општини Томиславград недостају материјална средства за узимање и анализу узорака по појединим областима.

Недовољна едукација је препрека за ефикаснији рад у многим општинама/градовима³⁵⁶, Општина Јабланица наводи да недостаје едукација с примјерима из праксе како би помогли у рјешавању конкретних случајева.

Поједини инспекцијски органи као највеће препреке наводе недостатак људских ресурса³⁵⁷, па тако Општина Ново Сарајево истиче да честа промјена инспектора доводи до смањења броја извршилаца, а самим тим се губи континуитет у поступању.

Интересантан примјер је Општинска инспекција Дрвар, која као највећу препреку у раду истиче непостојање кантоналног закона о инспекцијама у Кантону 10, слично као и Општина Бугојно непостојање закона о инспекцијама у Средњобосанском кантону. Општина Тешањ је између осталог навела и недостатак принудног извршиоца инспекцијских рјешења, нејасну дефинисаност послова инспектора у поједним областима на свим нивоим, те споро рјешавање жалби на вишим нивоима и тужби по покренутим управним споровима.

ЈЛС Грачаница, Илица, Прозор-Рама, Усора и Кисељак наводе да немају препрека у раду.

Инспекцијски органи између осталог наводе да при ефикасном остваривању инспекцијске функције највише помаже добра и благовремена сарадња с другим службама и инспекцијама³⁵⁸, организација рада унутар одсјека³⁵⁹, тимски рад³⁶⁰, самосталност у раду³⁶¹ и добра законска регулатива³⁶².

ЈЛС Лукавац, Травник и Горажде наводе сарадњу са грађанима као ефикасан начин остваривања инспекцијске функције.

Из достављених одговора произилази да би допринијели унапређењу рада инспекцијских органа у општинама/градовима потребно је између осталог: боља кадровска опремљеност³⁶³; институционална заштита интегритета инспектора³⁶⁴; повећан број едукација за све инспекторе³⁶⁵; боља законодавна регулатива³⁶⁶; боља опремљеност инспектора/служби³⁶⁷; боља сарадања с

³⁵⁴ Цазин, Какањ, Лукавац, Орашје, Сапна, Тузла, Бихаћ (Градски орган управе), Витез, Завидовићи, Горажде, Хацићи, Коњиц, Центар Сарајево, Сански Мост, Травник, Високо, Тешањ, Бугојно, Бановићи, Јајце;

³⁵⁵ Лукавац, Орашје, Тузла, Бихаћ (Градски орган управе), Завидовићи, Ливно, Дрвар, Бановићи;

³⁵⁶ Калесија, Лукавац, Орашје, Сапна, Тузла, Доњи Вакуф, Јабланица, Столац, Високо, Дрвар, Бановићи, Ливно;

³⁵⁷ Градачац, Ново Сарајево, Бихаћ (Градски орган управе), Челић, Горажде, Сански Мост;

³⁵⁸ Грачаница, Какањ, Лукавац, Завидовићи, Читлук, Јабланица, Томиславград;

³⁵⁹ Градачац;

³⁶⁰ Клесија;

³⁶¹ Столац, Травник, Витез;

³⁶² Ново Сарајево, Тузла, Бусовача, Коњиц, Кисељак;

³⁶³ Грачаница, Градачац, Бихаћ, Лукавац, Ново Сарајево, Тузла, Бугојно, Коњиц, Тешањ;

³⁶⁴ Калесија, Завидовићи, Високо;

³⁶⁵ Калесија, Љубушки, Горажде, Јабланица;

³⁶⁶ Љубушки, Бусовача, Хацићи, Јајце, Травник, Мостар;

³⁶⁷ Ново Сарајево;

другим органима³⁶⁸.

2.4. Брчко дистрикт Босне и Херцеговине

Законом о инспекцијама Брчко дистрикта Босне и Херцеговине³⁶⁹ прописано је обављање инспекцијског надзора у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Дистрикт) ради обезбјеђења извршавања закона и других прописа, начела инспекцијског надзора, организација инспекције, обавезе, одговорности и овлаштења инспектора, права и обавезе субјекта надзора, поступак инспекцијског надзора, посебне радње инспектора, односи инспекцијских и других органа, заједничко вршење инспекцијског надзора, статус инспектора и друга питања од значаја за функционисање инспекцијског система у Дистрикту.

Инспекцијски надзор, у складу с наведеним законом и другим прописима, врше инспектори Владе Дистрикта, као лица с посебним овлаштењима и одговорностима³⁷⁰. Инспекторат је сектор Владе Дистрикта који самостално обавља послове утврђене прописима Дистрикта и Босне и Херцеговине³⁷¹.

За потребе сачињавања Специјалног извјештаја релевантне податке доставили су Канцеларија градоначелника - Инспекторат³⁷²(у даљем тексту: Инспекторат) и Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, Финансијска инспекција Пореске управе Брчко дистрикта БиХ³⁷³.

2.4.1. Канцеларија градоначелника - Инспекторат

Законом о инспекцијама Брчко дистрикта Босне и Херцеговине³⁷⁴ прописано је обављање инспекцијског надзора у Брчко дистрикту Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Брчко дистрикта БиХ) ради осигурања извршавања закона и других прописа, принципа инспекцијског надзора, организација инспекције, обавезе, одговорности и овлаштења инспектора, права и обавезе субјекта надзора, поступак инспекцијског надзора, посебне радње инспектора, односи инспекцијских и других органа, заједничко вршење инспекцијског надзора, статус инспектора и друга питања од значаја за функционисање инспекцијског система у Дистрикту.

Инспекцијски надзор, у складу с наведеним законом и другим прописима, врше инспектори Владе Дистрикта, као лица с посебним овлаштењима и одговорностима³⁷⁵. Инспекторат је сектор Владе Дистрикта који самостално обавља послове утврђене прописима Дистрикта и Босне и Херцеговине³⁷⁶.

Прописи који су у примјени у Брчко дистрикту БиХ усвојени и донесени су

³⁶⁸ Ново Сарајево, Коњиц, Сански Мост, Дрвар;

³⁶⁹ Закон о инспекцијама Брчко дистрикта Босне и Херцеговине БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 24/2008, 25/2008, 20/2013, 16/2018, 8/2019 и 11/2020);

³⁷⁰ Члан 5;

³⁷¹ Члан 12;

³⁷² Акт Канцеларије градоначелника – Инспектората, број предмета 33-003505/20, број акта 01.6-0049 АИ-002/20 од 8.10.2020. године;

³⁷³ 20.10.2019. године;

³⁷⁴ Закон о инспекцијама Брчко дистрикта Босне и Херцеговине БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 24/2008, 25/2008, 20/2013, 16/2018, 8/2019 и 11/2020);

³⁷⁵ Члан 5;

³⁷⁶ Члан 12;

од надлежних органа Босне и Херцеговине, Брчко дистрикта БиХ, ентитета, Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине и Републике Босне и Херцеговине, те од супервизора за Брчко путем обвезујућих налога у складу и на основу Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини и Коначне одлуке Арбитражног трибунала за спор око међуентитетске линије разграничења у области Брчког³⁷⁷.

Прописи усвојени од стране органа власти Брчко дистрикта БиХ, као и супервизора за Брчко донесени путем обвезујућих налога, у Брчко дистрикту БиХ примјењују се на основу Статута Брчко дистрикта Босне и Херцеговине³⁷⁸.

2.4.1.1. Буџет

Инспекторат Брчко дистрикта БиХ није самостална управна организација, него дио органа јавне управе Брчко дистрикта БиХ Канцеларије градоначелника, стога нема самосталан буџет, него се унутар органа јавне управе у буџету Брчко дистрикта БиХ издваја износ за потребе Инспектората Брчко дистрикта БиХ.

У буџету за 2019. годину за потребе Инспектората Брчко дистрикта БиХ одобрено је укупно 2.379.436,00 КМ.

2.4.1.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства која тренутно посједује Инспекторат не задовољају његове потребе. Ово посебно када је у питању рачунарска опрема која је застарјела, као и дио службених возила, канцеларијска опрема и остало.

Рад се обавља дјелимично у простору који је власништво Брчко дистрикта БиХ, а дјелимично у изнајмљеном простору.

Постојећи радни простор, у односу на тренутни броја запослених, не одговара потребама Инспектората Брчко дистрикта БиХ, није адекватан за смјештај, потребе, рад и активности Инспектората Брчко дистрикта БиХ. Како се у одговору наводи: «Канцеларије, канцеларијски намјештај, унутрашње уређење канцеларије и уопште зграда у којој се налази Инспекторат Брчко дистрикта Босне и Херцеговине не задовољају ни минимум услова за нормалан рад и функционисање, посебно у зимском периоду (не постоји централно гријање, лоша изолација и слично).»

Приступ згради (само улаз и приземље) за сва лица је омогућен. Међутим, простор нема лифт, иако је потребан за старија лица и лица која се теже крећу или лица с инвалидитетом, јер су све канцеларије на вишим спратовима, тако да су сви грађани, односно странке ускраћени за квалитетан приступ канцеларијама, иако потреба за тим постоји.

2.4.1.3. Људски ресурси

Структура запослених утврђена је Организационим планом Канцеларије

³⁷⁷ О претходном постоје релевантне одлуке надлежних органа Босне и Херцеговине и супервизора за Брчко објављене у Службеном листу Републике Босне и Херцеговине, бр. 2/92, 6/94 и 13/94 и у Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, бр. 23/06, 1/08 и 37/12);

³⁷⁸ Статут Брчко дистрикта Босне и Херцеговине-пречишћени текст (Службени гласник Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, број 2/10);

градоначелника Брчко дистрикта БиХ. Запослена су 64 извршиоца по Организационом плану Канцеларије градоначелника Брчко дистрикта БиХ и Инспекторат посједује довољно капацитета за обављање радних задатака и послова из своје надлежности.

Упражњена су четири радна мјеста. Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање.

Запосленици Инспектората имају плату утврђену Законом о платама и накнадама у органима јавне управе и институцијама Брчко дистрикта БиХ³⁷⁹ а главни инспектори и инспектори имају и додатак на овлаштења од 15 % од основне плате за ефективно радно вријеме. Нема додатака на тежину посла и теренски рад и додатак на овлаштења се разликује од начина на који је ово питање регулисано на ентитетском нивоу.

Питање одговорности запосленика Инспектората Брчко дистрикта БиХ уређено је Законом о државној служби у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ³⁸⁰ и Правилником о дисциплинском поступку за утврђивање дисциплинске одговорности службеника и намјештеника у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ³⁸¹.

Кодекс понашања се поштује.

Упосленици Инспектората имају организоване едукације које нису исте за све запосленике. Код неких су то редовне едукације, код неких едукације везане за одређене пројекте, док за неке уопште нису организоване едукације или су врло ријетке.

Едукације су различитих врста, зависно о томе ко је организатор едукације, шта се жели постићи, коме је иста упућена, као и зависно од одређених пројеката.

У контексту претходног, неке едукације оправдају у потпуности очекивања, док код неких је то дјелимично, а код неких испод очекивања. Уопштено, едукације су увијек потребне.

За унапређење дјелокруга инспекција пожељно би било организовати едукације на актуелне теме из усклађивања и усаглашавања прописа с ЕУ законодавством и Закона о управном поступку (практична примјена Закона о управном поступку).

2.4.1.4. Питања из дјелокруга рада

Инспекторат Брчко дистрикта БиХ нема успостављену властиту базу предмета.

Инспекцијских надзора у току 2018. године извршено је:

1. по пријави грађана:
  - Одсјек инспекције пословања – 162
  - Одсјек инспекције заштите здравља и околине – 221

³⁷⁹ Закон о платама и накнадама у органима јавне управе и институцијама Брчко дистрикта БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 8/19, 10/19 и 12/19);

³⁸⁰ Закон о државној служби у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 99/14, 4/15, 17/15, 37/15, 48/16, 9/17, 50/18, 14/19, 15/19 и 24/20);

³⁸¹ Правилник о дисциплинском поступку за утврђивање дисциплинске одговорности службеника и намјештеника у органима јавне управе Брчко дистрикта БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, број 42/14);

- Одсјек инспекције дјелатности – 704
- 2. по службеној дужности (ex officio):
  - Одсјек инспекције пословања – 2.316
  - Одсјек инспекције заштите здравља и околине – 3.162
  - Одсјек инспекције дјелатности – 2.928

Грађани се свакодневно обраћају запосленицима Инспектората Брчко дистрикта БиХ (телефонски, лично или преко писаних поднесака), а евиденција постоји само за писане поднеске (иницијативе).

Укупан број рјешења које је донио Инспекторат Брчко дистрикта БиХ у 2018. години је 1.645 од тога су у 1.582 одређене управне и друге мјере. Рјешења су се углавном односила на налагање отклањања недостатака код субјеката надзора, налагање одређених забрана, налагање прибављања дозвола, и осталих мјера из надлежности појединих инспекција.

Инспекторат Брчко дистрикта БиХ је у 2018. години укупно издао 375 прекршајних налога а у 2019. години 262 прекршајна налога.

Пред Основним судом Брчко дистрикта Босне и Херцеговине Инспекторат је у 2018. години покренуо 25 а у 2019. години 27 прекршајних поступака.

У 2018. и 2019. години није поднијета ниједна пријаву надлежном тужилаштву.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору и право на жалбу другостепеном органу, у складу с важећим прописима (Апелациона комисија Владе Брчко дистрикта БиХ).

У складу са Законом о инспекцијама Брчко дистрикта БиХ³⁸² План рада за наредну годину доставља се градоначелнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине најкасније до 30.9. текуће године.

План рада се прати преко кварталних и годишњег извјештаја који Инспекторат Брчко дистрикта БиХ доставља на разматрање Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине.

Инспектори су самостални у раду и воде поступак инспекцијског надзора по службеној дужности. Уколико постоји иницијатива за инспекцијски надзор или постоји задатак или захтјев органа или институција за инспекцијским надзором, главни инспектор као непосредно претпостављени просљеђује је поступајућем инспектору. Осим тога, инспектори сами на основу сазнања обављају инспекцијске надзоре код субјеката надзора.

У складу са Законом о инспекцијама Брчко дистрикта БиХ постоји могућност да главни инспектор изда и налог за инспекцијски надзор.

Било је притужби субјеката надзора да су у кратком року више пута били предмет надзора, но с обзиром да се о истом не води посебна евиденција, не може се добити тачан број притужби те врсте, како се наводи у одговору: “ У 2019. години можда 2 или 3“.

³⁸² Закон о инспекцијама Брчко дистрикта БиХ (Службени гласник Брчко дистрикта БиХ, бр. 24/08, 25/08, 20/13, 16/18, 8/19, 11/20 и 24/20);

Свој однос и сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти Инспекторат оцјењује добром и коректном.

Као слабости и препреке које утичу на ефикасност рада инспекције наведено је законодавство.

Препреке које утичу на рад су:

- недостатак адекватног простора, нове опреме и службених возила,
- недостатак континуираних едукација свих запосленика, а посебно инспектора из свих управних области за које се обављају инспекцијски надзори.

Инспекторату при ефикасном остваривању инспекцијске функције помаже Закон о инспекцијама Брчко дистрикта БиХ (превентивне мјере).

Мишљења су да би: „рад био ефикаснији уколико би Инспекторат Брчко дистрикта Босне и Херцеговине био самостална управна организација. Затим, смјештај у адекватан простор, набавка нове опреме и службених возила, те континуиране едукације из свих управних области свих запосленика, а посебно инспектора који обављају инспекцијски надзор, знатно би допринијели побољшању рада и функционисању Инспектората Брчко дистрикта Босне и Херцеговине. Осим претходног, доношење квалитетних и јасних прописа у великој мјери би олакшао рад Инспектората Брчко дистрикта Босне и Херцеговине“.

2.4.2. Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, Финансијска инспекција Пореске управе Брчко дистрикта БиХ

У одговору се наводи да у обављању инспекцијског надзора из оквира своје дјелатности Дирекција за финансије Брчко дистрикта БиХ, Финансијска инспекција Пореске управе Брчко дистрикта БиХ (у даљем тексту: Финансијска инспекција) примјењује: „Закон о Пореској управи, Закон о порезу на добит, Закон о порезу на доходак, Закон о здравственој заштити, Закон о запошљавању и правима за вријеме незапослености, закон о ПИО (РС и ФБиХ), Закон о заштити вода, Закон о шумама, Закон о фискалним системима, Закон о платним трансакцијам, Закон о финансијском пословању, Закон о предузећима, Закон о играма на срећу, Закон о прекршајима, Закон о рачуноводству, Закон о висини стопе затезне камате, Закон о административним таксам, Закон о боравишним таксама и Закон о спречавању прања новца и финансирања терористичких активности“ те „Закон о управном поступку, Закон о државној служби и друге опште законе“.

2.4.2.1. Буџет

Буџет за 2018. годину износио је 54.438,18 КМ, док је за 2019. годину он износио 59.532,66 КМ.

2.4.2.2. Материјално-техничка средства

Материјално-техничка средства која посједује Финансијска инспекција Пореске управе Брчко дистрикта БиХ не задовољавају потребе за обављање инспекцијских послова. Инспекција свој рад обавља у властитом простору који не задовољава потребе у односу на број запослених и има ограничен приступ лицима с инвалидитетом.

2.4.2.3. Људски ресурси

Организационим планом Дирекције за финансије Брчко дистрикта БиХ утврђена је структура запослених.

Укупно запослених у Финансијској инспекцији је 19 што није довољно за обављање радних задатака и послова из своје надлежности. Упражњена су два радна мјеста, а оптималан број извршилаца за ефикасно извршавање мандата би био 22. Број запослених и њихова школска спрема су усклађени с одредбама унутрашњег акта којим је уређено ово питање. За обављање послова инспектора неопходна је ВСС с минимално 240 ЕТЦЦ бодова, економског смјера и минимално три године радног искуства након стицања наведене стручне спреме. Питање додатних накнада/стимулација за запосленике везано за тежину посла и теренски рад, регулисано је Законом о платама и постоје разлике у односу на управне инспекторе Инспектората и полицијске инспекторе.

Питање одговорности запосленика у раду регулисано је релевантним законима, а важна ствар за очување интегритета је независност у раду. Запослени немају организоване редовне едукације и све врсте едукација би биле пожељне.

Кодекс понашања се поштује у највећој мјери, забиљежен је један случај кршења и изречена је дисциплинска мјера због лакше повреде службене дужности.

2.4.2.4. Питања из дјелокруга рада

Финансијска инспекција има успостављену базу података предмета.

У току 2018. године, по службеној дужности извршено је 596 инспекцијских надзора, евидентирано је 15 обраћања грађана, донесено 437 рјешења, а у 233 случаја донесена су рјешења којима су одређене управне и друге мјере. Финансијска инспекција је пред надлежним судовима покренула 186 прекршајних поступака а три пријаве су поднесене надлежном тужилаштву.

Странка која затражи инспекцијски надзор има право да добије записник о обављеном инспекцијском надзору, а незадовољна странка која је затражила инспекцијски надзор има право на правни лијек.

План рада сачињава шеф Сектора заједно са главним инспекторима на годишњем и мјесечном нивоу. Избор контроле се врши на основу захтјева странке, захтјева органа, листе ризичних обвезника и редовних контрола. Извршење Плана рада прате главни инспектори, а успостављене су евиденције контролираних обвезника.

Финансијска инспекција сарадњу с инспекцијама успостављеним на другим нивоима власти цијене недовољном. Слабости и препреке које утичу на ефикасност рада Финансијске инспекције јесте материјална и кадровска непопуњеност, те неадекватна законска регулатива, док програмска подршка највише помаже при ефикасном остваривању инспекцијске функције.

Едукација инспектора би допринијела унапређењу рада Финансијске инспекције.

III ЖАЛБЕ НА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ОРГАНЕ РЕГИСТРОВАНЕ У ИНСТИТУЦИЈИ ОМБУДСМАНА ЗА ЉУДСКА ПРАВА БиХ

Институција омбудсмана за људска права Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Институција), сходно одредбама Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине³⁸³ јесте независна институција успостављена у циљу промовисања добре управе и владавине права, заштите права и слобода физичких и правних лица, како је гарантовано посебно Уставом БиХ и међународним споразумима који се налазе у додатку Устава, која ће с тим у вези надгледати активности институција Босне и Херцеговине, њених ентитета и Брчко дистрикта БиХ у складу с одредбама овог закона.

Поступак пред Институцијом омбудсмана покреће се по жалбама грађана и по службеној дужности.

Омбудсман може дати препоруке владиним органима у циљу усвајања нових мјера. Органи владе који добију такве препоруке дужни су писмено одговорити и обавијестити Институцију о ефекту препорука у року који је омбудсман одредио³⁸⁴.

Информације о својим активностима, уоченим повредама права и препорукама у циљу отклањања истих омбудсмани редовно, у оквиру годишњег извјештаја о активностима Институције омбудсмана за људска права, достављају Предсједништву Босне и Херцеговине, Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине, Парламенту Федерације Босне и Херцеговине и Народној скупштини Републике Српске³⁸⁵.

Жалбе на инспекцијске органе разматрају се најчешће у оквиру Одјељења за праћење остваривања политичких и грађанских права Институције, при чему се има у виду да инспекцијски надзор има изузетну важност при провођењу цијелог низа правних аката на којима се заснива заштита права физичких и правних лица.

У свом свакодневном раду омбудсмани се сусрећу са жалбама грађана изјављеним на рад инспекцијских органа на свим нивоима власти. За потребе овог извјештаја анализиран је период од 2016. године до 2019. године те утврђен евидентан пораст броја обраћања грађана по овом основу.

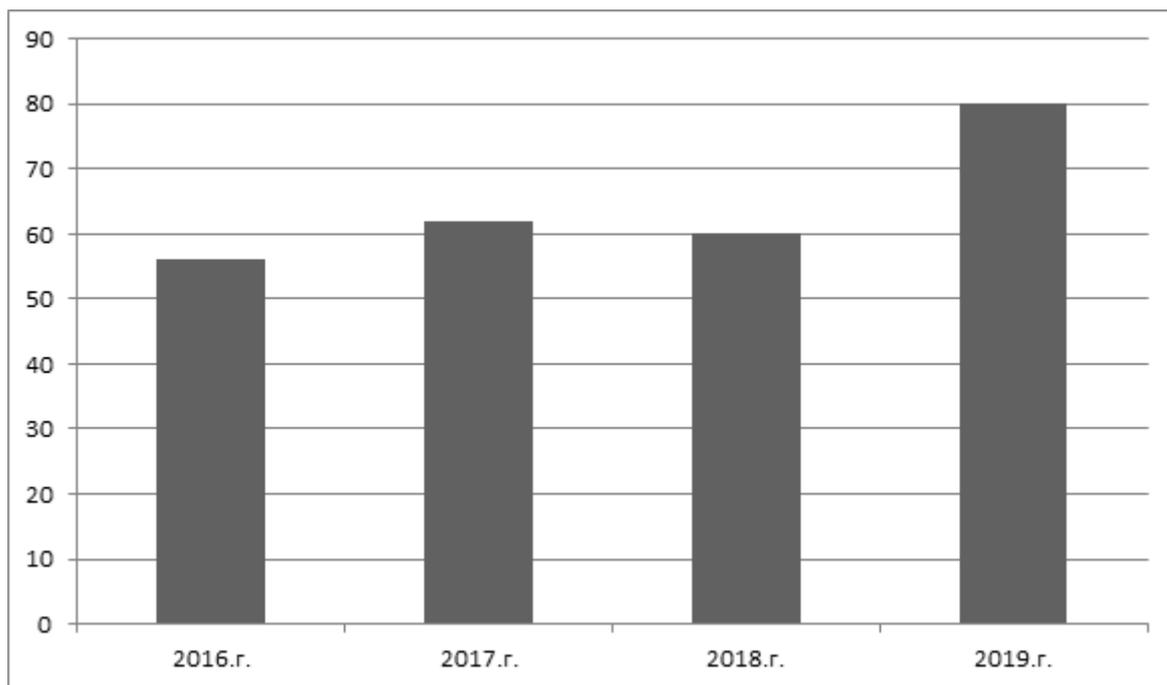
Година	2016	2017.	2018.	2019.
Број жалби	56	62	60	80

Табела 1. Број запримљених жалби у периоду 2016-2019. година

³⁸³ Закон о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине, (Службени гласник БиХ, бр. 32/00, 19/02, 35/04 и 32/06);

³⁸⁴ Члан 32. став 1 Закона о омбудсману за људска права Босне и Херцеговине;

³⁸⁵ Члан 34. и 35. Закона о омбудсману за људска права БиХ;

Дијаграм 1. Број запримљених жалби у периоду **2016-2019.** година

Анализом жалби утврђено је да се жалбени наводи најчешће односе на:

- непоступање инспекцијских органа по пријавама грађана,
- неблаговремено вршење инспекцијског надзора,
- неподузимање прописаних законских радњи од стране инспекцијских органа,
- неупућивање, односно достављање представке или жалбе грађанина надлежном органу у случају ненадлежности,
- неспровођење мјера утврђених донесеним рјешењима,
- неспровођење поступка принудног извршења.

Претходних година омбудсмани су у својим препорукама и годишњим извјештајима указивали да су органи власти дужни осигурати надзор над провођењем законских прописа јер само регулисање било које области је суштински без ефекта уколико не постоји ефикасан механизам надзора практичне provedбе. Без обзира на евентуални исход инспекцијског поступка по пријави, односно чињеницу хоће ли се након проведеног инспекцијског надзора утврдити кршење прописа, сама чињеница да се инспекцијски надзор не врши, представља кршење права и неизвршавање позитивних обавеза које за власти произлазе како на основу закона и устава, тако и на основу низа међународних докумената.

Иако је у свом раду инспектор дужан сарађивати с другим државним органима, правним лицима, удружењима, средствима јавног информисања, грађанима и другим субјектима у питањима од значаја за ефикасно провођење прописа над којима врше инспекцијски надзор, као и ради спречавања и отклањања штетних посљедица, те обавијестити надлежни орган уколико приликом вршења инспекцијског надзора уочи одређене нејасноће и недостатке у примјени закона и других прописа, разматране су жалбе због неупућивања представке/захтјева за провођење инспекцијског надзора надлежном органу.

Неблаговремено и неефикасно поступање инспекцијских органа најочитије је

у случајевима пријава због нелегалне градње стамбених и пословних објеката. Овдје је потребно нагласити да протеклом времена у којем нису предузете законите радње завршавају се извођачки радови на објектима, њихови власници покрећу поступке легализације, који могу трајати и више година због слабости административног апарата, што може произвести несагледиве посљедице не само у смислу повреде права на правну заштиту него и повреде имовинских права грађана.

Из жалби које су разматране од стране Омбудсмана може се извести закључак да велики проблем представља и неспровођење мјера принудног извршења донесених у постуку пред надлежним инспекторатом. Наиме, утврђено је да током поступка инспектори констатују повреду права, донесу рјешење којим се утврди пропуст, наложе законом прописану мјеру и ту завршавају свој рад.

Само доношење рјешења, чије се извршење неће пратити, нити подузети све мјере предвиђене законом, не представља адекватну заштиту права грађана, чиме се с правом доводи у питање сврха инспекцијског надзора.

Надаље, немогућност извршења инспекцијског надзора због недостатка стручних кадрова представља изостанак правне заштите грађана у цијелости.

У наставку дајемо краћи преглед практичних примјера из праксе Институције.

Примјер:³⁸⁶ Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Управу за инспекцијске послове Кантона 10. Наводи да је одговорној страни поднио захтјев за инспекцијску контролу у Јавном подузећу „ЛИ ЧИСТОЋА“ д.о.о. Ливно, па од Институције тражи да прати рад инспекцијског органа по поднесеном захтјеву, а ради заштите права на одлучивање у разумном року. Одговорна страна обавијестила је Омбудсмана да је против послодавца и одговорног лица друштва покренут прекршајни поступак и издат прекршајни налог, о чему је обавијештен и подносилац жалбе.

Примјер: Подносилац жалбе³⁸⁷ одговорном страном означио је Општину Бужим због надоградње гараже чиме се, како наводи, заграђује његово двориште. Из достављене документације произлази да је Кантонална управа за инспекцијске послове Бихаћ, 15. 8.2016. године донијела рјешење којим се наређује власнику гараже да уклони бесправно изграђени помоћни објекат и успостави првобитно стање на терену, уколико у том периоду не прибави одобрење за изграђени помоћни објекат. Након пријема жалбе, Омбудсмани су се обратили Кантоналној инспекцији која је у свом одговору навела да „спровођење наведеног рјешења није могуће јер Општина Бужим нема ни грађевинског инспектора, као ни службу за рушење.“ Омбудсмани су 6.03.2017. године издали препоруку Општини Бужим да предузме све мјере из своје надлежности како би се формирале службе за рушење и извршило рјешење Кантоналне управе за инспекцијске послове Бихаћ од 15.8.2016. године. Општина Бужим је 6.7.2017. године доставила одговор у којем се наводи да је „завршен поступак избора грађевинског и комуналног инспектора, те да је рјешењем постављен грађевински и комунални инспектор Општине Бужим 20.5.2017. године и именованом достављен на надлежно поступање предмет подносиоца жалбе чиме је препорука Омбудсмана испоштована.

Примјер: Поступајући по жалби која је упућена омбудсманима, ради заштите

³⁸⁶ Ж-ЛИ-05-46/19;

³⁸⁷ Ж-БЛ-05-496/16, Препорука број: П-56/17;

радних права и због дискриминације на радном мјесту³⁸⁸, надлежна кантонална инспекција рада (при Кантоналној управи за инспекцијске послове Кантона Сарајево) огласила се ненадлежном, односно одбацила је жалбу подносиоце жалбе због ненадлежности³⁸⁹. Јасно упознају омбудсмани да су ненадлежни за заштиту појединачних права радника, односно да је потребно затражити заштиту радних права судским путем. Међутим, у сличној правној ситуацији, у другом предмету³⁹⁰, ради заштите радних права, Кантонална управа за инспекцијске послове Зеничко-добојског кантона извршила је инспекцијску контролу.

Примјер: Омбудсмани су запримили жалбу³⁹¹ због неизвршавања Рјешења о уклањању објекта и Закључка о дозволи извршења принудним путем инспекције Општине Бугојно у поступку уклањања бесправно изграђеног димњака и котловнице од стране једног предузећа. Након спроведеног поступка истраживања, омбудсмани су упутили Препоруку, урбанистичко-грађевинском инспектору општине Бугојно, да у складу са чланом 128. Закона о организацији органа управе у Федерацији Босне и Херцеговине предузме све прописане мјере у циљу окончања поступка рушења бесправно изграђених објеката смјештених у близини некретнине у власништву подносиоца жалбе, те да у року од 30 дана обавијести Омбудсмана о реализацији Препоруке³⁹². У вези с реализацијом наведене препоруке у Институцији је запримљен акт Општине Бугојно, број 01-31-02630-17 од 26. 6.2020. године у којем је између осталог наведено да је „...Дана 9.4.2020. године урбанистичко-грађевински инспектор запримио од странке Хифа-Петрол д.о.о. Сарајево поднесак у којем се наводи да је Рјешење о уклањању број 07-23-00952-11 од 13.9.2012. године у потпуности извршено, након чега је урбанистичко-грађевински инспектор општине Бугојно контролним прегледом од 18.5.2020. године констатовао да је спорни димњак на локацији која се налази на адреси 307. Моторизоване бригаде бр.29 уклоњен како је и наложено рјешењем. Објекат који се тренутно користи као котловница, а који није планиран у инвестиционо-техничкој документацији на основу које је добијена дозвола је у поступку уклањања. Приликом контролног инспекцијског прегледа није забиљежена додатна бесправна градња на предметној локацији...“. Урбанистичко-грађевинска инспекторка Општине Бугојно Институцији је доставила акт у којем је између осталог наведено: „...Контролним прегледом од 12.8.2020. године констатовано је да је у потпуности извршено Рјешење о уклањању број 07-23-00952-11 од 13.9.2012. године и да је у цијелости уклоњена котловница и димњак на адреси Ул. Моторизоване бригаде бр. 29 у Бугојну како је наложено Рјешењем о уклањању број: 07-23-00952-11 од 13.9.2012. године...“³⁹³ Овим је Препорука број: П-77/19 реализована у цијелости, те је након више интервенција Омбудсмана Рјешење о уклањању, број 07-23-00952-11 од 13.9.2012. године извршено у потпуности.

Примјер: Омбудсмани су се, поступајући по жалби, обратили надлежној републичкој управи за инспекцијске послове Републике Српске, због чињенице што је, приликом изградње нове стамбене зграде у Бијелини одмах до зграде у којој живи подносиоца жалбе, у потпуности прозор њеног стана заклоњен. Сходно утврђеном чињеничном стању, надлежна инспекција доноси Рјешење

³⁸⁸ Ж-СА-04-964/18;

³⁸⁹ Кантонална управа за инспекцијске послове Тузланског кантона;

³⁹⁰ Ж-СА-06-987/18;

³⁹¹ Ж-СА-05-1232/18;

³⁹² Препорука, број 77/19 од 24.4.2019. године

³⁹³ Акт урбанистичко-грађевинског инспектора Општине Бугојно број 07ГЧ-028 од 13.8.2020. године;

о уклањању објеката који су саграђени 2003. године. У конкретном предмету надлежна инспекција је извршила надзор по захтјеву Омбудсмана и наложила уклањање неправно изграђених објеката³⁹⁴.

Примјер: Подносилац жалбе као одговорну страну означио је Одјељење за инспекцијске послове Града Приједора - Урбанистичко-грађевинску инспекцију због неизвршења донесеног рјешења. Поменути рјешењем одређеном лицу, као инвеститору, наређено је да у року од 60 дана уклони о свом трошку изведене радове на земљаном насипу. Омбудсмани су издали препоруку³⁹⁵ којом се одговорној страни налаже да предузме све мјере из своје надлежности како би се поменуто рјешење извршило у цијелости. Инспекција је доставила одговор у којем се наводи да је инвеститор одустао од грађења и да ће извршити рекултивацију земљишта у пољопривредне сврхе, да изведени насип више не представља грађење, па урбанистичко-грађевински инспектор нема више надлежност да контролише његову изградњу. Како је чланом 23. Закона о општем управном поступку одређено да орган пази по службеној дужности, у току цијелог поступка, на своју стварну и мјесну надлежност, урбанистичко-грађевински инспектор не може поступити по издатој препоруци³⁹⁶.

Примјер: Институција је ех оффицио отворила предмет у вези с догађајем у селу Крушчица³⁹⁷, општина Витез, након што су медији информисали јавност о прекомјерној употреби силе запосленика Министарства унутрашњих послова Средњобосанског кантона, према мјештанима мјесне заједнице Крушчица, општина Витез, а након што су грађани покушали спријечити извођење радова на изградњи мини-хидроцентрале. Фирма „Хиграџон“ д.о.о. Сарајево, од надлежних органа је прибавила потребне дозволе за изградњу наведене хидроцентрале, а грађани мјесне заједнице Крушчица сматрају да се изградњом хидроцентрале угрожава њихово право на питку воду те врши уништавање околине, а што су надлежни органи приликом издавања потребне документације наведеном предузећу, занемарили. Омбудсмани су од релевантних органа власти затражили одговарајућа изјашњења, из којих је видљиво да је прибављена сва потребна документација за извођење наведених радова. У току рада на предмету у више наврата остваривана је кореспонденција и комуникација, како с мјештанима Крушчице, Савјетом мјесне заједнице Крушчица и њиховим адвокатима, тако и с кантоналним властима, МУПСБК, Општином Витез, Кантоналним судом у Новом Травнику и Врховним судом ФБиХ. У току рада на предмету остварена је и сарадња с Мисијом ОЕБС-а у БиХ. У међувремену, Кантонални суд у Новом Травнику је 19.2.2018. године донио пресуду број 06 0 У 011224 17 којом се тужба уважава и закључак Министарства просторног уређења, грађења, заштите околине, повратка и стамбених послова СБК/КСВ, број 03-23-46/17 од 20.10.2017. године, поништава се и предмет враћа туженом на поновни поступак и одлуку. Затим, пресуду број 06 0 У 011223 17 од 19.2.2018. године у којој се тужба уважава и закључак Министарства просторног уређења, грађења, заштите околине, повратка и стамбених послова СБК/КСВ, број 03-23-47/17 од 20.10.2017. године, поништава се и предмет враћа туженом на поновни поступак и одлуку. Кантонални суд у Новом Травнику донио је пресуду број 06 0 У 011191 17 У од 19.2.2018. године којом се тужба уважава и закључак Министарства просторног уређења, грађења, заштите околине, повратка и стамбених послова СБК/КСВ,

³⁹⁴ Ж-БЛ-05-443/18;

³⁹⁵ П-192/18 од 27.8.2018. године;

³⁹⁶ Ж-БЛ-05-615/17;

³⁹⁷ Ж-СА-05-835/17;

број 03-23-44/17 од 18.10.2017. године поништава и предмет враћа туженом на поновни поступак и одлуку, као и пресуду број 06 0 У 011431 18 У од 27.3.2018. године, којом се тужба уважава, рјешење туженог Федерално министарство околине и туризма Сарајево, број УП-П-05/2-02-23-5-212/17 од 14.12.2017. године, као и рјешење СБК/КСБ, Министарства просторног уређења, грађења, заштите околине, повратка и стамбених послова, број 06-23-33/17 од 20.9.2017. године, поништавају се и предмет враћа првостепеном органу на поновни поступак и одлуку.

Примјер: Жалбени наводи у предмету³⁹⁸ се односе на чињеницу да Управа за инспекцијске послове Кантона 10 Ливно, није донијела рјешење по Захтјеву за приступ информацијама од 15.11.2018. године, већ је жалиоцу доставила поднесак од 20.11.2018. године, без поуке о правном лијеку. По проведеном истражном поступку, Институција је издала Препоруку број П-16/19 од 20.2.2019. године, којом се директору Управе за инспекцијске послове Кантона 10, препоручује да, Захтјев за приступ информацијама Ивана Сабљића од 15.11.2018. године, ријешити у складу са Законом о слободи приступа информацијама Федерације Босне и Херцеговине. Управа за инспекцијске послове Кантона 10 својим поднеском од 8.3.2019. године, обавјештава Институцију да је поступила по издатој препоруци.

---

³⁹⁸ Ж-ЛИ-05-286/18;

IV ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Кроз инспекцијски надзор органи власти надгледају провођење прописа, отклањају евентуална кршења прописа и санкционишу одговорна лица. Без инспекцијског надзора, као посебног механизма управног надзора, немогуће је говорити о доброј управи, владавини права и заштити права појединца. Стога је од изузетне важно да управо поступање инспекцијских органа буде ефикасно, благовремено и у складу с позитивним законским прописима.

Инспекцијски надзор не може постојати независно од професионалаца који проводе тај надзор, нити може бити ефикасан ако није успостављен као систем. У принципу, инспекцијски надзор треба да буде спроведен према заданим обрасцима, поднесцима и стратегијама и није могућ без инспектора који су у стању да се професионално носе с непредвиђеним ситуацијама. Инспектори, зависно од управне области у којој врше надзор морају имати висок ниво техничког, али и правничког знања. Инспектори би требало да буду упознати са широким спектром комуникационих стратегија, као што су људска интеракција, технике обављања разговора, преговарачке технике, технике управљања сукобима, те чак и технике испитивања.

Све инспекцијске активности предузимају се од стране јавне управе или су под њеном надлежношћу, што значи да подлијежу принципима доброг управљања. У том погледу, од инспекцијског надзора се захтијева да буде успостављен на сљедећим вриједностима: транспарентност, професионалност, одговорност, али и кохерентност, пропорционалност, отвореност, партиципативни приступ и ефикасност.

Надаље, инспекцијски надзор је само дио цијелог низа инспекцијских активности и као такав требало би да заузима најмањи дио радног времена инспектора, док се већина посла односи на правилно планирање, припрему и довршавање инспекцијског надзора. Подаци прикупљени током инспекцијског надзора, од кључне су важности за креаторе политика и закона и у процесу издавања дозвола, због чега ти подаци морају бити неоспориви и високог квалитета. Закључци о поштовању прописа извршни су показатељи за провјеру ефикасности појединих политика и представљају основу за процјену потребе предузимања мјера у циљу побољшања појединих политика и/или законских рјешења. Механизам прикупљања повратних информација путем инспекцијског надзора дио је регулаторног циклуса. Ефикасно затварање тог циклуса унутар јавне управе кључан је примјер доброг управљања и представља основу за provedбу и извршење закона.

У Босни и Херцеговини, на свим нивоима власти, успостављен је инспекцијски надзор.

Међутим, анализирајући законодавни оквир на свим нивоима власти, као и тренутно стање (а на основу података прибављених од инспекцијских органа свих нивоа током израде овог извјештаја), тешко да се може говорити о потпуно успостављеном и хармоничном инспекцијском систему, с обзиром да инспекцијски систем претпоставља континуиран развој инспекцијске службе, правилно одређивање приоритета, планирање активности, праћење, управљање, примјену начела доброг управљања и друго.

У току истраживања, инспекцијски органи, посебно у Федерацији БиХ, су указали да сложеност правног система за посљедицу има нејасно и непрецизно дефинисану надлежност инспекцијских органа, како по врсти тако и по нивоу

инспекцијог надзора.

Инспекцијски органи у Босни и Херцеговини су успостављени као самосталне организационе јединице у систему организације државне управе, с властитим буџетом (Инспекторат Републике Српске или Федерална управа за инспекцијске послове) или су инкорпорирани у оквиру органа управе који је надлежан за тематску област која је предмет инспекцијског надзора. Овај други модел отвара питање независности инспекцијског надзора, посебно у случају ако се кршење права дешава од стране органа управе унутар којег инспекцијски орган дјелује. У односу на овај модел, функционални начин организовања инспекцијских служби представља адекватан, рационалан и ефикасан начин организовања инспекцијског надзора, јер инспектори, као особе с посебним овлашћењима, које непосредно врше инспекцијски надзор обављају своје послове у оквиру једног органа управе.

Оба напријед наведена модела функционисања инспекцијских органа евидентна су и на кантоналном нивоу власти. Наиме, Унско-сански, Босанско-подрињски, Посавски, Зеничко-добојски, Сарајевски, Тузлански, Западнохерцеговачки и Кантона 10 имају успостављене кантоналне управе за инспекцијске послове док у Херцеговачко-неретванском и Средњобосанском кантону нису формиране управе, него инспекције организационо функционишу унутар ресорних кантоналних министарстава.

Кључни инструмент владавине права, уз уставе јесте законодавство, а прије свега то су они закони чија је практична примјена у специфичним ситуацијама подробије одређена секундарним законодавством, односно подзаконским актима као што су уредбе, правилници, упутства и др. Инспекцијски органи су у својим изјашњењима указали на низ недостатака везаних за законодавство, од његове нехармонизације, до тога да поједина правна правила потичу из неког другог раздобља нпр. Закон о заштити на раду³⁹⁹ који се примјењује у Федерацији Босне и Херцеговине, којим су између осталог прописане казне у динарима, другог политичког окружења, или из времена у којима су биле друге норме и вриједности, због чега представљају „мртво слово на папиру“.

Проведба „мртвих правила“ може нашкодити вјеродостојности инспекцијске службе и представља погрешно кориштење већ оскудних људских потенцијала због чега је потребно предузети мјере у циљу елиминисања ових пракси. Према изнесеним стајалиштима инспекцијских органа, поједине области обухваћене инспекцијским надзором нису покривене материјалним прописима, посебно подзаконском регулативом; прописи су „лоши“, међусобно неусклађени, посебно између различитих нивоа власти; одредбе у многим прописима нису прецизне и јасне што оставља простор за различито тумачење од стране инспектора, односно даје им велико дискреционо право што даље за резултат има различиту праксу. Све наведено за последицу може да има неједнако поступање које је препрека за успоставу владавине права, а и отежано је праћење примјене прописа и извјештавање доносиоца политика и закона како би могли подузети мјере на унапређењу законодавства, а у интересу грађана. Када се говори о законодавству везано за функционисање инспекције, онда је потребно направити динстинкцију у односу на законодавство које уређује функционисање инспекције, односно поступање, гдје се прије свега мисли на законе о инспекцији, законе о управном поступку, законе о прекршајима и др., те законе у одређеним тематским областима (туризам, образовање, социјална заштита, комуналне услуге итд.) којим се утврђује надлежност за поступање

³⁹⁹ Закон о заштити на раду („Службени лист СРБиХ“, број 22/90)

инспекције. У обје групације закона постоје недоречености, а посебно је забрињавајућа неусклађеност закона о инспекцији и закона о управи, јер се ради о законима који уређују процедуру.

Процедурални пропусти су често основа за укидање рјешења и других мјера донесених од стране инспекцијских органа у судским поступцима, што озбиљно нарушава владавину права. Институција је у току истраживања прикупила информације о свим прописима које примјењују инспекцијски органи на различитим нивоима власти, али због њихове обимности њих није могуће приказати чак ни у табеларном прегледу који би садржавао само информацију о називу прописа и датуму његовог ступања на снагу. Питање законодавства везаног за инспекцијски надзор је толико комплексно и озбиљно да захтијева да буде предметом засебне анализе која треба да помогне доносиоцима политика и закона да предузму мјере у циљу унапређења стања у овом сегменту.

Једна од активности инспекцијских органа свакако треба да буде и промоција владавине права. Активности промоције су уско везане с праћењем поштовања прописа. Исходи инспекцијског надзора и примјене мјера процјењују се како би се утврдило јесу ли законске одредбе оствариве и могу ли довести до побољшања законских одредби како би се остварили циљеви политике и како би закони и дјеловање инспекцијске службе остали увјерљиви и прихваћени од стране јавности. Добро вријеме за кориштење промоције поштовања прописа јесте тренутак кад ново законодавство ступи на снагу. Промоционе активности не би требало да буду ограничене на најаву и објаву закона у службеним гласилима, јер искуства су показала да такве објаве нису довољне. Што је регулисана заједница боље информисана, то ће надлежни органи брже моћи исправити непоштовање прописа. Када је очито да је прекршилац требало да зна за одређени пропис, корективна акција за обезбјеђење поштовања прописа постаје једноставнија. Нажалост, промоција, као активност инспекцијских органа није заступљена у мјери у којој би то требало да буде.

Без обзира на функционалну и територијалну организацију инспекцијских органа указано је на проблем недостатка координације, посебно између различитих нивоа инспекцијског надзора, што се у неким случајевима, одражава и кроз структуру инспектора у локалним заједницама⁴⁰⁰. Постоје и друге области за побољшање координације, на примјер у процесу планирања и извјештавања.

⁴⁰⁰ Федерална управа за инспекцијске послове доставила је институцији Омбудсмана путем електронске поште, 3.12.2020. године, податке о уоченим слабостима инспекцијских органа ЈЛС међу којима су:

- „1. *недовољна самосталност у раду,*
- 2. *неуједначено поступање,*
- 3. *недостатак материјалних и техничких ресурса,*
- 4. *непостојање било којег вида едукације,*
- 5. *лоша и недовољна комуникација између општинских/градских и инспектора виших нивоа власти у Федерацији БиХ,*
- 6. *нејасноће у погледу прописа којима је утврђена надлежност општинских инспекција*
- 7. *неуједначена пракса код покретања и вођења поступка инспекцијског надзора, те код одређивања „странке у поступку надзора,*
- 8. *неуједначено регулисан статус инспектора у погледу услова за постављење у погледу стручне спреме,*
- 9. *неуједначени додаци на плату на основу услова рада (додатак се креће од 10% до 30 %, односно неки општински инспектори немају уопште додатак на услове рада)“*

За обављање инспекцијске функције најважнији су људски ресурси, дакле квалитетан, стручан, искусан и обучен кадар за обављање сложених и мање сложених надзора из надлежности како су законом утврђене. Инспекцијски органи су указали на проблем људских ресурса, са аспекта непопуњености радних мјеста, али и недостатка системског приступа сталном усавршавању инспектора, које би требало да укључују организовање специјализованих едукација по областима с посебним освртом на усвојене стандарде и законодавство Европске уније, те примјену прописа у пракси.

Питање простора у којем инспекција дјелује је различито ријешено, од тога да се налазе у властитом простору, простору организационе територијалне јединице унутар које дјелују до изнајмљеног простора. У великом броју случајева простор није адекватан и отежан је приступ грађанима, а посебно лицима с инвалидитетом.

Питање материјално-техничке опремљености инспекције (канцеларијска опрема, возила, лабораторијска опрема, ај-ти опрема) различито је уређено, али генерално може се закључити да је опрема недостатна или застарјела. Нажалост, због недостатка опреме и недовољне посвећености питању информационе обуке инспектора још увијек су присутне праксе да се записници и друга документација воде „ручно“, што се индиректно одражава и на процес електронског вођења предмета. Ово је битно зато што би квалитетнији систем електронског вођења предмета, који би имао разрађен „модул за процјену ризика“ обезбиједио коректан одабир субјеката контроле, тако да се контролишу они с високим ризиком, како се то и очекује од модерне инспекције какву познаје ЕУ. Унапређење електронског система у дјеловању инспекцијских органа важно је и за обављање аналитичких послова чији циљ јесте да се обезбиједи ефикасније управљање јавним ризицима и тиме створи простор за превенцију негативних појава.

Са аспекта поступања инспекцијских органа важно је питање односа према подносиоцима пријаве, односно лицима која су тражила инспекцијски надзор. У Институцији се знатан број предмета односи на ово питање, гдје грађани наводе да нису обавијештени о резултатима инспекцијског надзора по поднесеној пријави, односно да им није омогућено да добију записник и да користе правни лијек уколико су незадовољни поступањем инспекцијског органа. У току истраживања инспекцијски органи су указали да лице које поднесе захтјев да се обави инспекцијски надзор није странка у поступку (није субјект надзора у поступку инспекцијског надзора, који ће инспектор покренути по службеној дужности), те због тога не добија записник о обављеном надзору, него информацију у форми обавијести да је надзор који је иницирао/ла обављен. У случају да странка, сходно одредбама закона о слободи приступа информацијама, обрати се службенику за информисање, службеник ће спровести поступак у складу с наведеним законом, те сходно томе, одлучити да ли ће доставити тражени записник. Могућност изјављивања правног лијека има само субјект надзора коме је инспектор рјешењем наложио одговарајућу управну мјеру.

V ПРЕПОРУКЕ

Савјету министара Босне и Херцеговине

Влади Федерације Босне и Херцеговине

Влади Републике Српске

Влади Брчко дистрикта Босне и Херцеговине

Владама свих кантона у Федерацији Босне и Херцеговине

Градоначелницима у градовима Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске

Начелницима у општинама Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске

да:

1. у складу са својим надлежностима и овлашћењима предузму потребне мјере у циљу отклањања слабости у функционисању инспекцијских органа, постизања ефикаснијег дјеловања инспекцијских органа и оснаживања инспекцијских органа;
2. континуирано анализирају властита законодавства којима се уређује функционисање инспекцијских органа, те сходно томе раде на њиховом унапређењу;
3. континуирано усклађују властита законодавства која уређују инспекцијски надзор, посебно имајући у виду питања надлежности, органа надлежног за одлучивање у другостепеном поступку, те примјену позитивног законодавства са савременим међународним стандардима;
4. усвоје законодавни оквир којим ће регулисати поступање инспекција у кантонима у којима није донесен закон на кантоналном нивоу;
5. размотре могућност обезбјеђења финансијских средстава неопходних за оптимално и професионално функционисање инспекцијских органа, а у циљу јачања капацитета кроз запошљавање одређеног броја извршилаца ради ефикасног обављања послова и осавремењавање опреме;
6. континуирано раде на унапређењу и успостављању нових информационих технологија, а посебно на увођењу електронских база података за све инспекцијске органе;
7. уједначавање додатака на плату на свим нивоима власти;
8. обезбиједенеопходнановчанасредствау сврхуорганизовањаспецијализованих едукација по управним областима за инспекторе, а у складу са исказаним потребама;
9. радне просторе инспекцијских органа прилагоде броју запослених и омогуће приступ лицима с инвалидитетом.

Анекс 1

Бр. Назив органа	Запримљени акт у Институцији омбудсмана (број и датум)
1. ГРАД ЦАЗИН, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла 19.12.2019. године
2. ОПШТИНА ДОБОЈ ИСТОК	Акт запримљен путем имејла 17.12.2019. године
3. ОПШТИНА ГОРЊИ ВАКУФ-УСКОПЉЕ, КАБИНЕТ НАЧЕЛНИКА	Акт запримљен путем имејла 22.10.2019. године
4. ГРАД ГРАЧАНИЦА, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла 14.10.2019. године
5. ГРАД ГРАДАЧАЦ, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла 31.10.2019. године
6. ГРАД БИХАЋ, СЛУЖБА ЗА УРБАНИСТИЧКО ПЛАНИРАЊЕ, ГРАЂЕЊЕ И УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКУ ИНСПЕКЦИЈУ ОДСЈЕК ЗА УРБАНИСТИЧКО-ГРАЂЕВИНСКУ ИНСПЕКЦИЈУ	Акт запримљен путем имејла 22.10.2019. године
7. ГРАД БИХАЋ, ГРАДСКИ ОРГАН УПРАВЕ	Акт запримљен путем имејла 22.10.2019. године
8. ОПШТИНА КАКАЊ, СТРУЧНА СЛУЖБА ЗА ПОСЛОВЕ ОПШТИНСКОГ НАЧЕЛНИКА-ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈЕ	Акт, број: 20/10-886/19 од 15.10.2019. године
9. ОПШТИНА КАЛЕСИЈА	Акт, број: 02-14-2194/19 од 28.10.2019. године
10. ОПШТИНА ИЛИЦА, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Акт, број: 15-23-1-382/19 од 5.11.2019. године
11. ОПШТИНА КУПРЕС, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла 24.10.2019. године
12. ГРАД ЉУБУШКИ, СЛУЖБА ЗА СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла 17.12.2019. године
13. ОПШТИНА ЛУКАВАЦ, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ЛОКАЛНИ РАЗВОЈ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 08-49-11697/19 од 17.10.2019. године
14. ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 04-23-2440/19 од 22.10.2019. године

15.	ОПШТИНА ОРАШЈЕ, СЛУЖБА ЗА ЦИВИЛНУ ЗАШТИТУ И НАДЗОР	Акт, број: 01-49-1214/19 од 18.12.2019. године
16.	ОПШТИНА ПРОЗОР-РАМА, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ И КОМУНАЛНИ РЕД	Акт запримљен путем имејла 16.12.2019. године
17.	ОПШТИНИ САПНА, СЛУЖБА ЗА УРБАНИЗАМ, СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ, ИМОВИСНО-ПРАВНЕ И ГЕОДЕТСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 03-10-117/2019 од 25.10.2019. године
18.	ГРАД ТУЗЛА, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 08-05-46-995/19-ЗК од 29.10.2019. године
19.	ОПШТИНА ВАРЕШ, СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ – КОМУНАЛНО – ГРАЂЕВИНСКИ ИНСПЕКТОР	Акт запримљен путем имејла 12.12.2019. године
20.	ОПШТИНА ВИТЕЗ, СЛУЖБА ЗА ОПШТУ УПРАВУ	Акт запримљен путем имејла 31.10.2019. године
21.	ОПШТИНА ЗАВИДОВИЋИ, СЛУЖБА ЗА УПРАВУ ПОЉОПРИВРЕДЕ, ВОДОПРИВРЕДЕ И КОМУНАЛНИХ ПОСЛОВА (КОМУНАЛНА, ВОДНА И САНИТАРНА ИНСПЕКЦИЈА) И СЛУЖБА ЗА УПРАВУ ЕКОНОМСКИХ ПОСЛОВА И ПРЕДУЗЕТНИШТВА (ГРАЂЕВИНСКА, УРБАНИСТИЧКА ИНСПЕКЦИЈА И ИНСПЕКЦИЈА ЗА ПУТЕВЕ)	Имејл од 13.11.2019. године
22.	ОПШТИНА ДОЊИВАКУФ, ОПШТИНСКА СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Имејла од 17.12.2019. године
23.	ОПШТИНА ЧЕЛИЋ, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Имејла од 18.12.2019. године
24.	ОПШТИНА БОСАНСКА КРУПА, СЛУЖБА ЗА КОМУНАЛНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ, ВОДЕ, ЗАШТИТУ ОКОЛИНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт запримљен путем имејла од 20.12.2019. године
25.	ОПШТИНА БУГОЈНО, СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Акт, број: 01-05-02667-19 од 20.11.2019. године
26.	ОПШТИНА БУСОВАЧА, СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, УРБАНИЗАМ И СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 05-23-3747-2019 од 13.11.2019. године
27.	ОПШТИНА ЧИТЛУК, ОПШТИНСКА СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 03-02-05-4694/19 од 23.12.2019. године
28.	ГРАД ГОРАЖДЕ, СЛУЖБА ЗА ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, СТАМБЕНО - КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ И РАСЕЉЕНА ЛИЦА	Акт, број: 02-05-2-4836 од 15.11.2019. године
29.	ОПШТИНА ЈАБЛАНИЦА	Акт, број: 01-12-2450/19 од 4.11.2019. године

30.	ОПШТИНА ХАЧИЋИ, ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Акт, број: 04/05-4-7067/2019 од 23.12.2019. године
31.	ОПШТИНА ЈАЈЦЕ	Акт, број: 02-05-7758/19 од 30.10.2019. године
32.	ОПШТИНА КОЊИЦ, СЛУЖБА ЗА ОПШТУ УПРАВУ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 09-06-3219/18 од 17.12.2019. године
33.	ОПШТИНА ЦЕНТАР САРАЈЕВО	Акт, број: 06-6533/19 од 19.11.2019. године
34.	ОПШТИНА ПОСУШЈЕ, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ	Акт, број: 01-876-1/19 од 21.10.2019. године
35.	ОПШТИНА САНСКИ МОСТ, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 09-49-2658/19 од 26.12.2019. године
36.	ОПШТИНА КИСЕЉАК	Акт, број: 01-05-2637/19 од 22.10.2019. године
37.	ОПШТИНА КРЕШЕВО	Акт, број: 02-49-2178 од 25.10.2019. године
38.	ГРАД ЛИВНО, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 03-19-2970/19 од 23.10.2019. године
39.	ОПШТИНА МАГЛАЈ	Акт за примљен путем имејла од 20.10.2019. године
40.	ОПШТИНА УСОРА	Акт, број: 02-05-63/19 од 23.12.2019. године
41.	ОПШТИНА СТОЛАЦ, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ И ИНСПЕКЦИЈЕ	Акт за примљен путем имејла од 23.12.2019. године
42.	ОПШТИНА ТОМИСЛАВГРАД, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт без броја, за примљен у Институцији омбудсмана 1.11.2019. године
43.	ОПШТИНА БАНОВИЋИ, СЛУЖБА ЗА БУЏЕТ, ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ, ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈЕ	Акт, број: 03-49-1708/19 од 23.10.2019. године
44.	ОПШТИНА НОВО САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 04-23-2440/19 од 22.10.2019. године
45.	ОПШТИНА ТРАВНИК, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Акт, број: 05/23-6-12-168/19 од 24.10.2019. године
46.	ГРАД МОСТАР, ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ, КОМУНАЛНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 08/3-05-15031/19 од 23.10.2019. године
47.	ГРАД ВИСОКО, СЛУЖБА ЗА ОПШТУ УПРАВУ, ИНСПЕКЦИЈСКЕ И БОРАЧКО-ИНВАЛИДСКУ ЗАШТИТУ ОДСЈЕК ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 05/1-05-23-123/19 од 18.10.2019. године
48.	ОПШТИНА ТЕШАЊ, ОПШТИНСКИ НАЧЕЛНИК, СЛУЖБА ЗА ФИНАНСИЈЕ, ПРИВРЕДУ, КОМУНАЛНЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 04-49-2-2624/19 од 26.12.2019. године

49.	ОПШТИНА ИЛИЈАШ, СЛУЖБА ЗА САОБРАЋАЈ, СТАМБЕНО-КОМУНАЛНЕ ПОСЛОВЕ И ГРАЂЕЊЕ	Акт, број: 03/1-23-сл/19 од 30.12.2019. године
50.	ОПШТИНА ДРВАР, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ ФИНАНСИЈЕ И ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 03-14-3207-2/19 од 18.10.2019. године
51.	ОПШТИНА СТАРИ ГРАД САРАЈЕВО, СЛУЖБА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ	Акт, број: 14-23-7274/19-МК од 15.10.2019. године
52.	ГРАД ШИРОКИ БРИЈЕГ, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ	Акт, број: 04/2-49-440 од 24.10.2019. године
53.	ОПШТИНЕ ТЕОЧАК, СЛУЖБА ЗА ПРИВРЕДУ, ФИНАНСИЈЕ, ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ И ЦИВИЛНУ ЗАШТИТУ	Акт запримљен путем имејла од 25.12.2019. године
54.	ОПШТИНА ДОБРЕТИЋ	Акт запримљен путем имејла од 9.10.2019. године
55.	ОПШТИНА БОСАНСКО ГРАХОВО	Акт, број: 02-10-1320/19 од 16.10.2019. године
56.	ОПШТИНА ФОЈНИЦА, СЛУЖБА ЗА ЦИВИЛНУ ЗАШТИТУ И ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР	Акт, број: 02-05-980/19 од 28.10.2019. године
57.	ОПШТНА ФОЧА /ФБиХ	Акт запримљен путем имејла од 17.12.2019. године
58.	ОПШТИНА БУЖИМ	Акт, број: 02-05-3130/19 од 17.12.2019. године
59.	ДОМАЉЕВАЦ-ШАМАЦ	Акт, број: 01-49-1510-1/19 од 9.10.2019. године
60.	ОПШТИНА ДОБОЈ ЈУГ	Акт запримљен путем имејла од 4.11.2019. године
61.	ОПШТИНА ВОГОШЋА	Акт запримљен путем имејла од 9.10.2019. године
62.	ОПШТИНА ОЦАК	Акт, број: 01-02-2190/19 од 21.10.2019. године
63.	ОПШТИНА КЛАДАЊ	Акт, број: 02-10-2394/19 од 29.10.2019. године
64.	ОПШТИНА ПАЛЕ ФБиХ	Акт, број: 03-10-301/19 од 15.10.2019. године

Анекс 2

Бр.	Назив органа	Запримљени акт у Институцији омбудсмена (број и датум)
1.	Републичка управа за инспекцијске послове, Бањалука	Акт број: 24.010/9993-412-2/19 од 29.10.2019. године
2.	Министарство управе и локалне самоуправе Републике Српске, Управна инспекција	Акт запримљен путем имејла 5.10.2020. године
3.	Одјељење за инспекцијске послове Града Добоја	Акт број: 09/400-1-94/19 од 24.10.2019. године
4.	Општина Угљевик, Одјељење за привреду, Одсек за инспекцијске послове	Акт запримљен путем имејла 18.10.2019. године
5.	Општина Источно Ново Сарајево	Акт број: 01-1-013-1382/19 од 17.12.2019. године
6.	Општина Источна Илиџа, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности	Акт број: 04-012-1589/19 од 16.12.2019. године
7.	Општина Трново	Акт број: 05-053-36/19 од 10.10.2019. године
8.	Општина Вукосавље	Акт број: 05/1-014-33/3/19 од 12.12.2019. године
9.	Општина Крупа на Уни	Акт, број: 02-014-82/19 од 16.10.2019. године
10.	Општина Калиновик	Акт, број: 04-053-14/19 од 21.10.2019. године
11.	Општина Источни Мостар	Акт, број: 02-020-129/19 од 30.10.2019. године
12.	Општина Петровац	Акт број: 02-05-731/19 од 11.12.2019. године
13.	Општина Доњи Жабар, Одсек за привреду, борачко-инвалидску заштиту, цивилну заштиту и друштвене дјелатности	Акт број: 05/1-052-2/19 од 18.10.2019. године
14.	Општина Костајница	Акт запримљен путем имејла 29.10.2019. године
15.	Општина Котор Варош, Одсек за инспекцијске послове и комуналну полицију	Акт број: 07-370-142/19 од 14.10.2019. године
16.	Општина Рудо	Акт запримљен путем имејла 15.10.2019. године
17.	Општина Милићи, Одјељење за финансије, привреду и друштвене дјелатности	Акт број: 04-248/19 од 15.10.2019. године

18.	Општина Шипово, Одсјек за послове инспекције и комуналне полиције	Акт број: 06-005-6/19 од 16.10.2019. године
19.	Општина Челинац, Одјељење за инспекцијске послове и комуналну полицију	Акт за примљен путем имејла 16.10.2019. године
20.	Општина Осмаци	Акт за примљен путем имејла 17.10.2019. године
21.	Општина Кнежево, Одјељење за инспекцијске послове и комуналну полицију	Акт број: 07-052-215-1/19 од 21.10.2019. године
22.	Град Приједор, Одсјек за инспекцијске послове	Акт број: 10-сл-/19 од 18.10.2019. године
23.	Општина Петрово	Акт број: 02-014-2-254/19 од 22.10.2019. године
24.	Општина Прњавор	Акт број: 01/1-014-239/19 од 21.10.2019. године
25.	Општина Дервента, Одјељење за инспекцијске послове	Акт за примљен путем имејла 22.10.2019. године
26.	Општина Пале, Комунална полиција	Акт за примљен путем имејла 25.10.2019. године
27.	Општина Козарска Дубица, Одсјек за инспекцијске послове	Акт за примљен путем имејла 28.10.2019. године
28.	Општина Невесиње	Акт број: 02/012.10-352/19 од 22.10.2019. године
29.	Општина Модрича, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности	Акт број: 04/1-30-61/19 од 22.10.2019. године
30.	Општина Брод, Одјељење за инспекцијске послове и послове комуналне полиције	Акт број: 07-053-14/19 од 22.10.2019. године
31.	Општина Шамац, Одјељење за привреду и инспекцијске послове	Акт број: 03-052-75/19 од 15.10.2019. године
32.	Општина Љубиње, Комунална полиција	Акт за примљен путем имејла 29.10.2019. године
33.	Општина Рогатица, Одјељење за инспекцијске послове и послове комуналне полиције	Акт број: 03/5-050-10/19 од 23.10.2019. године
34.	Град Бијељина, Одјељење за инспекцијске послове	Акт број: 02/6-810/19 од 23.10.2019. године
35.	Општина Билећа	Акт број: 11.02/012-1272/19 од 29.10.2019. године
36.	Општина Власеница, Одсјек за инспекције послове и послове комуналне полиције	Акт број: 02-014-250/19 од 25.12.2019. године
37.	Општина Теслић, Одјељење за инспекцијске послове с комуналном полицијом	Акт број: 09-32/19 од 23.12.2019. године

38.	Општина Мркоњић Град, Одјељење за инспекцијске послове	Акт запримљен путем имејла 19.12.2019. године
39.	Општина Лакташи, Одјељење за инспекцијске послове	Акт запримљен путем имејла 23.12.2019. године
40.	Општина Лопаре, Одјељење за инспекцијске послове	Акт запримљен путем имејла 26.12.2019. године
41.	Општина Фоча	Акт запримљен путем имејла 16.12.2019. године
42.	Град Требиње, Одјељење за инспекцијске послове и послове комуналне полиције	Акт број: 05-053-495/19 од 12.11.2019. године
43.	Општина Вишеград, Одјељење за инспекцијске послове и комуналну полицију	Акт број: 02-052-44/19 од 4.11.2019. године
44.	Општина Србац	Акт број: 02-017-127/19 од 7.11.2019. године
45.	Општина Станари, Одсек за стамбено-комуналне послове и екологију	Акт број: 05-2/5-364-24.1/19 од 30.10.2019. године
46.	Општина Општра Лука	Акт број: 02-014-138/19
47.	Град Градишка	Акт број: 10-10/19 од 29.10.2019. године
48.	Општина Ново Горажде	Акт запримљен путем имејла 4.11.2019. године
49.	Општина Шековићи, Одјељење за привреду, пољопривреду и инспекцијске послове	Акт број: 04-324-21/19 од 31.10.2019. године
50.	Општина Источни Стари Град	Акт број: 04-324-21/19 од 13.11.2019. године
51.	Општина Гацко	Акт запримљен путем имејла 25.10.2019. године
52.	Општина Хан Пијесак	Акт запримљен путем имејла 13.12.2019. године
53.	Општина Кнежево	Акт број: 07-052-2/5-1/19 од 21.10.2019. године
54.	Општина Нови Град	Акт запримљен путем имејла 22.10.2019. године
55.	Општина Сребреница	Акт запримљен путем имејла 17.12.2019. године

